

Jiří Maštálka

EVROPSKÁ UNIE ZLEVA

**Praha – Štrasburk – Brusel
2015**

Další rok v Evropském parlamentu. S deseti předchozími za zády...

Je bezpochyby výhodou, když můžete na něco navazovat, pokračovat v ověřených už aktivitách, nebo se naopak vysříhat kroků, které se třeba neosvědčí. Z tohoto hlediska je moje ohlédnutí za prvním rokem dalšího působení v Evropském parlamentu (EP) docela pozitivní.

Poté, co se mi podařilo získat post místopředsedy delegace Výboru pro spolupráci EP s Ruskou federací, jsem si právě aktivity, spojené s udržováním těchto oboustranně nutných kontaktů, vytýčil jako jednu z priorit své práce v EP. A to i s vědomím, nebo právě proto, že vztahy EU a Ruska procházejí nesmírně těžkým a složitým obdobím. Vzhledem k atmosféře kolem událostí na Ukrajině a zavedení sankcí proti Rusku jsou v současné době kontakty prakticky paralyzované. Ke škodě obou stran, což si i Unie pomalu začíná uvědomovat. Zjišťuje, že jednostranná sázka na nové, protirusky, nacionalisticky orientované ukrajinské vedení, které neřeší kritické problémy země a jejích obyvatel, a stále jen natahuje ruku pro další finanční podporu z EU, byla přece jen ukvapená.

Nicméně navzdory nepřátelskému klimatu v těchto vztazích se mi podařilo uskutečnit hned několik pracovních cest do Moskvy, Volgogradu i běloruského Minsku (Bělorusko hraje důležitou roli v urovnávání krize), a v kontaktech s ruskými představiteli pokračovat. Včetně členů společné Delegace EU-Rusko, z nichž někteří jsou i na diskriminačně nesmyslné tzv. černé listině a je jim znemožněn vstup do země EU.

Do tohoto kontextu mých poslaneckých aktivit v EP logicky zapadla i zcela ojedinělá akce. Koncem dubna se mně podařilo zúročit měsíce doslova mravenčích příprav a mohl jsem společně s dalšími představiteli EP, Ruské mise při EU a města Volgogradu otevřít ve

štrasburském sídle parlamentu unikátní expozici „70. výročí společného vítězství nad nacismem - od Stalingradu do Prahy“. Záměr ukázat, že v historii je právě vítězství nad nacismem příkladem, že lze spolupracovat neohledně na rozdílné politicko-ekonomické systémy a priority v zájmu občanů svých zemí, se povedl. Výstava měla velký ohlas a zavítali na ni poslanci i členové vedení EP napříč politickým spektrem, i když někteří nenašli odvahu překonat atmosféru oficiální unijní rusofobie a našli si čas až mimo slavnostní vernisáž.

Z ohlasů na tuto akci je patrné, že přispěla i k tomu, aby vzájemné kontakty mezi EP a ruskou stranou pokračovaly. Zároveň byla i dalším kamenem do mozaiky argumentů proti snahám překrucovat historii. Za významnou pomoc při realizaci tohoto významného projektu patří velký dík i řadě našich muzeí, archivů a památníků – za všechny připomenu alespoň Terezín, Lidice, Ostravu, Opavu, archivy v Praze i Československou obec legionářskou...

Jak už jsem předdeslal, v řadě témat mohu navazovat na aktivity z předchozích let v EP. K základním činnostem europoslanců – a také nejdůležitějším – patří bezpochyby práce v parlamentních výborech. Tam je možné nejvýrazněji zasahovat do znění parlamentních dokumentů, které pak v konečném důsledku ovlivňují náš každodenní život. Nelze na malé ploše věnovat pozornost všemu, a tak jen pro představu připomenu, že jsem se podílel pozměňovacími návrhy i jinou formou na přípravě dokumentů týkajících se práva duševního vlastnictví, obchodního tajemství, autorských práv, podmínek práce malých a středních podniků a vyjádřil jsem názor našich voličů k problému masové migrace do EU. Aktivně jsem se také zařadil do celoevropského hnutí proti přijetí diskriminační dohody o Transatlantickém obchodním a investičním partnerství s USA (TTIP). To bych chtěl zdůraznit.

Nerad bych zapomněl na důležitou součást svých priorit – snahu co nejvíce přibližovat dění v EP veřejnosti. Do tohoto kontextu zapadá pokračování mého dlouholetého projektu stáží v EP pro mladé zájemce, pozvánky pro stovky návštěvníků na exkurzi a besedu do EP, ale také besedy a publikační činnost doma v ČR. Z ohlasů vím, že takové aktivity mají smysl a rád v nich budu i nadále pokračovat...

MUDr. Jiří Maštálka

Radě EU předsedá Itálie

Na prvním plenárním zasedání Evropského parlamentu, které proběhlo minulý týden, vystoupil italský premiér Matteo Renzi, aby představil program půlročního předsednictví Rady Evropské unie. Itálie vystřídala od 1. července ve funkci předsedy Rady EU Řecko. To podnítilo Renziho, aby připomněl navždy živé a inspirující dědictví antiky; ostatně jeho projev měl spíše filozofickou než praktickou dimenzi. Když hovořil o nutnosti „nastartování hospodářského růstu“, o nezbytnosti „znovunalezení evropského ducha“ či o tom, jak důležitá je pro Evropskou unii cesta inovací, metaforicky označená jako „Smart Europe“, neříkal nic objeveného. Stejně či obdobně mluvili jeho předchůdci a nejinak budou mluvit i nástupci. Včetně tragicky laděného „úžasu“ nad tím, že občané důvěřují evropské integraci stále méně. Jenže pokud bude EU nadále živena jako neoliberální projekt s dominantní rolí nadnárodních monopolů a s nebezpečnou zahraniční politikou (což plně potvrzuje přístup EU k dění na Ukrajině a ve vztahu k Rusku), nebude tomu jinak. Neboť ani být nemůže.

Od Itálie – stejně jako od řady jiných členských států, které v EU nemají určující roli – se jako od státu předsedajícího Radě EU očekává vlastně jen to, že bude bez odchylek pokračovat v nastoupené cestě. Obecně totiž platí, že možnosti předsedajícího státu ovlivňovat unijní agendu jsou limitované, protože z hlediska podstatných otázek a problémů každé předsednictví do značné míry navazuje na předsednictví předchozí. Lisabonská smlouva také přinesla do primárního práva EU povinnost spolupráce tří po sobě jdoucích předsednictví při přípravě priorit EU. Dále hraje důležitou roli také legislativní program Evropské komise, a rovněž to, co aktuálně projednávají další orgány a instituce EU. Lisabonská smlouva také oslabilu možnosti působení předsedajícího státu v oblasti zahraniční a bezpečnostní politiky EU a v oblasti reprezentace EU navenek.

Je pěkné, že italský premiér má filosoficky a historicky podložené vize o tom, jak by měla EU vypadat a fungovat. Obávám se ale, že s těmito vizemi italské předsednictví nejen začne, ale i po šesti měsících skončí.

červenec 2014

Česko-německá spolupráce v EP

V době posledního plenárního zasedání Evropského parlamentu před parlamentními prázdninami se uskutečnilo ve Štrasburku pracovní setkání delegací KSČM a německé strany Levice ve frakci GUE/NGL. Obě delegace tak daly najevo, že jejich spolupráce, realizovaná už od roku 2004, byla úspěšná a v dalším období je třeba ji posílit. Ostatně: kooperace KSČM s německou Levicí je už tradiční a nutnou, vzhledem k sousedství obou států a programové blízkosti KSČM a Levice.

Při štrasburském pracovním setkání se obě delegace shodly v tom, že budou usilovat o navázání resp. prohloubení kontaktů s levicovými stranami v těch tzv. postsovětských republikách, které jsou zastoupeny v dnes bohužel poněkud kontroverzním Východním partnerství EU, ale rovněž s partnery v balkánských státech. Cílem je tyto levicové subjekty nejen podporovat, ale získávat takto také informace, které jsou jinak obtížně dostupné.

Europoslanci za KSČM a Levici dále projednali některé otázky úzké přeshraniční spolupráce včetně budoucího organizování pracovních setkání za účasti představitelů Ústeckého, Karlovarského a Plzeňského kraje. Byly připomenuty nejen problémy, na jejichž řešení mají obě strany stejný či podobný názor, ale také témata, kde se projevují názory rozdílné - ať už jde o jadernou energetiku nebo třeba splavnost Labe. Němečtí kolegové projeví také zájem o bližší seznámení s dalšími českými regiony, v jejichž vedení má KSČM výraznější zastoupení.

Další schůzka obou delegací by měla proběhnout v září.

červenec 2014

Nutno vyšetřit události v Oděse!

Od 2. května 2014, kdy došlo v Oděse ke krveprolití, při kterém zahynuly desítky lidí a mnoho jich bylo zraněno, následovaly další události, které tuto tragédii vytlačily z centra pozornosti. Spolu s úpadkem zájmu žurnalistů ztratila evropská společnost z dohledu i průběh vyšetřování, které se podle oficiálních prohlášení a vystou-

pení nezávislých organizací a institucí stává stále více zamotaným a neprůhledným.

Je třeba si uvědomit, že absence objektivních informací o této tragédii a jejích vinících vytváří na dlouhá desetiletí dopředu napětí a nedůvěru nejen mezi Oděsany, ale i obyvateli celé země. To bude mít bezesporu vliv na situaci v celé Evropě, především na pozadí aktivního přibližování Ukrajiny a EU. Dohoda o asociaci, podepsaná ukrajinským prezidentem-oligarchou a Evropskou komisí na konci jejího mandátu na pozadí občanské války na jihovýchodě Evropy, vytváří mnoho nových protikladů, které nepomáhají ke zlepšení života obyčejných Evropanů včetně Ukrajinců. Oděská tragédie bude také dalším bodem rozporů mezi evropskými politiky, přesto, že již nyní je takových rozporů nemálo.

Evropská média zamlčují informace o oděské tragédii, která se stala prologem války na jihovýchodě Ukrajiny, ale také o šíření fašismu v centru Evropy, aby zakryla skutečné cíle signatářů dohody o asociaci Ukrajiny a EU. Tím více nemístné je rozšířené zcela negativní líčení evropských médií, pokud jde o tzv. proruské síly na Ukrajině. Takzvané proruské síly vystupují za právo na zachování po desetiletí existujících a fungujících ekonomických vztahů s Ruskem, za právo mluvit rusky, za spravedlivé rozdělení příjmů mezi regiony Ukrajiny. Na pozadí této jasné hospodářské platformy se jejich politická prohlášení jeví nezbytnou součástí celého úsilí.

Oděské tragédie je velmi závažným problémem, který je třeba odpovědně a důsledně vyšetřit mezinárodní komisí za aktivní účasti domácích politických struktur. Evropská unie by neměla zůstat stranou tohoto vyšetřování, protože její nepřítomnost může být nebezpečným precedents, schopným změnit politickou scénu celé Evropy a vedoucím k pošlapání obecně sdílených hodnot: svrchovanosti zákona, svobody šíření informací, nevyhnutelnosti trestu za spáchaný zločin. Absence takového vyšetřování by se stala mohutným stimulem k politizování a eskalaci dalších, dříve latentních procesů. V takovém případě nezbyvá než vyjádřit obavy, že by se Ukrajina mohla stát překážkou na cestě uplatnění nezadatelných práv a svobod jiných národů.

červenec 2014

Příliš dusné léto

V těchto dnech si připomínáme sté výročí vypuknutí první světové války: vyhlášení válečného stavu se v létě roku 1914 řetězilo, 28. července vyhlásilo Rakousko – Uhersko válku Srbsku, 3. srpna si německý císař Vilém „podal“ Francii, o tři dny později se Franz Josef rozhodl pokořit Rusko. Obrovská tragédie se lila celou Evropou. Asi nejsem sám, kdo si toto výročí trpce uvědomuje s ohledem na aktuální dění ve světě, v Evropě zejména. A přemýšlím: třeba proč se po sto letech opět válčí na Ukrajině, v její jihovýchodní části? Jde o věc čistě národnostní? Nebo je to hlavně proto, že koncern Chevron má v této oblasti svůj obrovský zájem, kterým je – břidlicový plyn?

Etnické čistky, které už na Ukrajině probíhají a hlavně budou probíhat, s tím souvisí. „Uvalíme sankce na ty, kdo podporují separatisty,“ prohlásil ukrajinský premiér Jaceňuk. Něco podobného znělo na Ukrajině a v Rusku v dobách, kdy nacistická armáda a SS hromadně trestaly obyvatelstvo za podporu partyzánů. Že takové srovnání kulhá? Myslím si, že ve stínu Banderových soch na Ukrajině nikoli tak příliš... Ale půl milionu uprchlíků z Ukrajiny zjevně nestačí. Je třeba zakázat komunistickou stranu a mít ještě větší volnost pro „čištění prostoru“ za pomoci amerických specialistů, kteří pomáhají organizovat demoralizovanou ukrajinskou armádu.

A lámu si hlavu nad další otázkou: Proč černé skříňky ze sestřeleného boeingu dostali k analýze Britové? Proč ne třeba Australané, jejichž oběti byly na palubě letadla? Nebo – proč stroje právě tohoto typu vzlétly v USA 11. září 2001, a jaký význam může mít to, že ukrajinská armáda údajně „omylem“ sestřelila v tom samém roce a ve stejné oblasti, kde byl 17. července sestřelen boeing, ruské letadlo? Ne, nejsem přívržencem takzvaných konspiračních či spikleneckých teorií. Jen některé souvislosti jsou opravdu zvláštní a nelze je jen tak přejít.

Je to dusné léto. V Německu třeba stále nemohou pochopit, jak je možné, že jejich velký bratr, tedy USA, odposlouchával samotnou spolkovou kancléřku, a že v lůně Spolkové zpravodajské služby (BND) operovali a zřejmě stále operují američtí agenti. To už není jen systémová chyba, to je projev systému, ničím nevázané velmocenské politiky, která se nezastaví před ničím. Ani před válkou.

červenec 2014

Co je septem, to je (s) čertem...

Na okraj jednání EU a USA o volném obchodu

Ne, že bych chtěl tvrdit, že Evropská unie (EU) vyjednává Transatlantickou dohodu o volném obchodu a investicích (TTIP) s nějakým „čertovským partnerem“. Ono rčení se mi k tématu hodí proto, že vyjednávání důležité smlouvy obestírá mlčení, tajnůstkářství, zkrátka informační vakuum.

Skoro nikdo nepochybuje, že to je proto, aby nebylo vidět do zákulisí dohody, která je sice označována za spásu ekonomik obou stran, ale která budí zatím víc obav než nadějí. Kromě zainteresovaných politiků a nadnárodních korporací, kterým i podle velice sporadických informací o jednáních má „jít na ruku“ především.

Když si shrneme, co zatím o přípravách dohody TTIP proklouzlo za hradby mlčení, jsou asi obavy na místě. Musíme si uvědomit, že se tu jedná o pravidlech, která mají ovlivňovat asi 40 % světového obchodu. Zastánci a obhájci dohody tvrdí, že je nutné vytvořit systém, který umožní oprostít vzájemný obchod a investice mezi EU a USA od maxima celních a tarifních bariér, kvót, ale i hygienických norem.

Zní to lákavě asi i pro neinformovaného laika, který se prý může těšit třeba na levnější internetové nákupy z USA. Ale i ekonomové, které naprosto není možné být jen podezírat z nějaké levicovosti či náklonnosti k sociálnímu vidění světa, upozorňují na mnohá nebezpečí a otazníky kolem zjednodušování obchodních a investičních podmínek mezi EU a USA.

Tak třeba už zmíněné hygienické normy. Všeobecně se dobře ví, že pro produkci i výrobu potravin platí ve Spojených státech mnohem měkčí normy, než v Evropě. Také „záliba“ v genetickém upravování potravin v USA je dostatečně známá, stejně jako benevolentní veterinární kontroly. To všechno chceme bez možnosti obrany našich spotřebitelů dovážet z USA? Přitom v EU se snažíme zákazníky a spotřebitele chránit – vím dobře, o čem píši, protože při dosavadním působení v EP jsem se přípravy takových dokumentů na ochranu spotřebitelů nebo bezpečnost léků aktivně účastnil.

Možná ale ještě nebezpečnější jsou zprávy, že nová dohoda o volném obchodu a investicích s USA by měla výrazně posílit moc a vliv nadnárodních korporací, většinou těch, které sídlí v USA. Ty mají mít

možnost ignorovat nebo právně napadat ochranná opatření EU, žalovat státy o náhrady škod atd. Tady musíme hledat důvody pro mlžení kolem vyjednávání mezi EU a USA, pro odblokování veřejnosti od informací i jakékoli šance ovlivňovat výsledek, který se promítne do každodenního života Evropanů.

Jako zaklínadlo nebo snad vábnička pro chlácholení veřejnosti se používají tvrzení o příznivém vlivu nové dohody na tvorbu pracovních míst, růstu HDP atd. Nikdo ale neříká, podle jakých studií se k takovým tvrzením došlo, na základě čeho bychom měli smlouvu s USA očekávat s nadějami. Dosavadní počínání jak amerických, tak evropských vrcholných politiků lze jen těžko nazvat prolidovou politikou, politikou v zájmu občanů.

Kolem sebe dobře vidíme, jak se rozevírají nůžky sociální nerovnosti, jak bohatnou nadnárodní koncerny, banky a jak si na druhé straně lidé stále těsněji utahují opasky, jak přibývá nezaměstnaných mladých lidí i příslušníků starších věkových skupin.

Když si to tedy všechno shrnu, nejenže souhlasím s voláním po větší transparentnosti kolem jednání. Jako člen výborů EP pro právní záležitosti (JURI) a vnitřní trh a ochranu spotřebitele (IMCO) v novém funkčním období se o to budu aktivně zasazovat.

S ohledem na zmíněné příklady a argumenty jsem ale zastáncem hlasů, které požadují zastavení těchto rozhovorů. To je i pozice frakce GUE/NGL v EP, jejíž jsme jako poslanci za KSČM součástí. Jsem přesvědčen, že to je v zájmu evropské veřejnosti, našich voličů a spoluobčanů...

červenec 2014

Ukrajina potřebuje rozum a mír

Nová etapa krize na Ukrajině potvrzuje známou tezi, že zájmy v politice bývají velice často důležitější než pravda. Hejno politických a novinářských soudců již před začátkem vyšetřování pádu malajsijského letadla ovšem viníka znalo: Rusko. Přitom jediné, co lze s jistotou říci, je, že letadlo spadlo – a jestli bylo sestřeleno, pak šlo buď o tragickou náhodu, nebo o hrůzný zločin. Co nad to jest, od propagandistů jest.

Emoce dštící oheň a síru na hlavu prezidenta Vladimira Putina a takzvaných separatistů na východě Ukrajiny kopou další přikop,

kteřý bude obtížné zasypat. A nejde jen o obviňování bez důkazů. Také kritika postupu záchranářů na místě byla povětšinou nemístná, ať již šlo o hledání černých skříněk nebo o nakládání s těly mrtvých. Jak jinak lze v podmínkách občanské války postupovat, než jednali ti, co skřínky našli a předali, či ti, kdo vymysleli smutné řešení pomocí chladírenských vagonů? Zlovolná kritika bez snahy pomoci a propagandistické zneužívání celé tragédie hrozí jen dalším vystředěním krize.

Rusofobie, která zatemňuje rozum mnoha politiků i publicistů, už volá po novém pochodu na východ a slibuje nový „civilizační“, tentokrát anglosaský, Drang nach Osten. Projev amerického prezidenta Baracka Obamy trochu situaci zklidnil. V každém případě zklamal ty, kdo se těšili na rychlý přesun speciálních jednotek USA či NATO.

Jako by toho již nebylo dost. Přitom občanská válka může dostat ještě dramatičtější obrátky. Oligarchové, kteří si na Ukrajině staví soukromé armády, mohou zaútočit nejen na tzv. separatisty, ale i na Kyjev či proti sobě navzájem. Chaos narůstá. Mezinárodní měnový fond upravil odhad vývoje ukrajinské ekonomiky – podle nejnovějších údajů by mělo letos dojít k poklesu hrubého domácího produktu Ukrajiny o 6,5 procenta. A to ještě Ukrajina nepocítila dopad zrušení bezcelního obchodu s Ruskem v důsledku podpisu nešťastné asociační dohody s Evropskou unií.

Alternativy k chaosu a zabíjení samozřejmě existují. Stačí si uvědomit, že témata, která jsou předmětem sporu na bojišti, mohou být předměty diskusí – třeba i vášnivých – v kancelářích či jednacích sálech. Vyhrát na bojišti je možné, ovšem nelze tím změnit konstanty ukrajinské reality, které jsou v pozadí občanské války: etnická rozdělenost země, odlišná ekonomická charakteristika regionů, náboženské štěpení, hrůzná sociální diferenciacce. Tyto realie je třeba cítit a jim přizpůsobit politiku. To znamená nevnucovat zemi nacionalistický unitární systém s vládou oligarchů – což je aktuální podoba kyjevské moci. Je třeba prosadit přepracování některých principů ústavy směrem k rozumnému kompromisu.

Je zřejmé, že v Kyjevě a ve Washingtonu mají panickou hrůzu ze slova „federalizace“. I bez tohoto slova by ovšem měla nová ústava přinést zásadní zvýšení pravomocí regionální samosprávy. Pak by se mohlo stát samozřejmostí nejen volení guvernérů, kteří jsou zatím do

provincií dosazování za odměnu z centra, ale i respektování jazykových zvláštností. To vše má ale smysl jen tehdy, když tzv. povstalci – v oficiálním jazyce to nejsou ti, kdo svrhli prezidenta Viktora Janukovyče, ale ti, kterým jiní říkají „domobrana před fašisty“ – se stanou legitimní stranou vyjednávání. Zvítězit na Ukrajině totiž nelze zbraněmi, je to možné jen rozumnou dohodou, která nastartuje postupné, ale zásadní změny.

červenec 2014

Zabili nás! K zániku italského listu Unita

K nejstarším a nejznámějším levicovým deníkům světa patřila nepochybně italská Unita, kterou založil 12. února 1924 Antonio Gramsci a která byla po desetiletí hlavním tiskovým orgánem někdejší Komunistické strany Itálie. Pro Itálii měla Unita značný význam zejména po roce 1990, kdy po zásadních změnách ve východní Evropě nastupovala razantně „temná strana moci“, kterou v Itálii personifikoval mediální magnát a pravicový populist Berlusconi. Ten byl typickým představitelem snah o paralyzování levicového smýšlení a nahrazení kritické veřejné diskuse plytkou zábavou spojenou s pravicovou propagandou.

Ve středu 30. července vyšlo poslední číslo deníku Unita. Mělo čisté stránky a jediný titulok: „Zabili nás!“ Novináři tak lapidárně, ale zřejmě nejvýstižněji vyjádřili pozadí zániku deníku, který už sice dlouho nepatřil komunistům, jeho soukromý vlastník mu vnucoval sociálnědemokratickou linii (čimž jej zbavoval čtenářů) a vedl jej k ekonomické smrti. V redakci, čítající na 80 lidí, však do posledních chvil působila řada komunistických novinářů, kteří se snažili zachovávat tradici listu, odvíjející se od Gramsciho dob. Ti nyní chtějí, za značné podpory veřejnosti, bojovat za obnovení Unity; kontinuitu listu budou zatím držet v jeho elektronické podobě.

Levicový tisk v Itálii se tak ocitl ve velmi těžké krizi. Připomeňme, že v lednu 2012 bylo zastaveno tištěné vydání listu Liberazione, vydávaného hnutím Rifondazione Comunista, a jeho elektronická verze zanikla v březnu tohoto roku. O přežití bojuje levicový deník Manifesto. Unita zánikem své tištěné verze jen potvrdila, že levicová myšlenková a kritická platforma nesmí být vystavena soukromému

podnikání a podřízena přáním a intencím vlastníků. Dění na italské levicové mediální scéně také ukazuje, jak je důležité využívat a kombinovat tištěná a elektronická média, a také to, že soumrak médií tištěných zdaleka nepřechází v jejich tmě.

srpen 2014

EU hodlá více zasahovat do dění na Ukrajině

Špičky Evropské unie rozhodly, že EU bude zasahovat do občanské války na Ukrajině také personálně. A to formou jakési „policejní mise“, což je ale pokrytecký eufemismus, který má zastříť to, že v pozadí je snaha EU a NATO být „při tom“ a přímo ovlivňovat vojenské a jiné ozbrojené akce současné ukrajinské vlády. Oficiálně se má jednat o „Poradní misi pro reformu civilního bezpečnostního sektoru“, která má mít pro začátek 80 členů (vzhledem k historickým souvislostem stojí za pozornost, že v misi by měli být také němečtí policisté).

Přes snahu unijních „elit“, co možná nejvíce zastírat pravé poslání tohoto kroku, je zřejmé, že mise bude mít relevantní vojenský charakter. Činnost „poradců“ se má totiž zaměřit na ukrajinské vládní bezpečnostní síly „v jejich celistvosti“, což znamená, že se bude týkat jak policie, tak armády a nově vzniklé obskurní tzv. Národní gardy. Její založení sice EU pokládá oficiálně za „ukvapené a nepromyšlené“, a její oddíly dokonce označuje za „bandy marodérů“, leč na jejím zrušení netrvá, neboť prý po skončení bojů na Majdanu bylo třeba tyto osoby „nějak zaměstnat“, aby byly odstaveny od nekontrolovaných násilných činů (!). Takže EU teď pokládá za potřebné definovat místo „gardy“ mezi policií a armádou. Co k tomu dodat?

Cílem mise je podpořit nastolení stavu, kdy by ukrajinská vláda, na které se podílejí i pravicoví extrémisté, získala opět plnou kontrolu nad ukrajinským územím. V zájmu toho mají členové mise EU nejen dohlížet na veškeré ukrajinské bezpečnostní složky a radit jim, ale také dávat jim pokyny, přičemž prý není vyloučeno, že „poradci“ budou provázet vládní ozbrojené síly a Národní gardu při jejich nasazeních! Rada Evropské unie také předpokládá úzkou spolupráci mise s poradci z NATO, kteří již na Ukrajině působí. Vlastní start mise EU nyní závisí na tom, kdy ukrajinská vláda podepíše s EU do-

hodu o právním postavení členů mise. A jistě není třeba připomínat, že tato svrchovaně nepřijatelná angažovanost EU na Ukrajině bude financována řádově v milionech eur z rozpočtu EU.

A je zde ještě jeden důležitý aspekt, o kterém se raději oficiálně nemluví: unijní i ukrajinské oligarchické „elity“ předpokládají, že s pomocí ukrajinských ozbrojených složek, zreformovaných a zkonsolidovaných za pomoci odborníků z EU a NATO, budou moci být potlačovány masivní sociální nepokoje, které jsou na Ukrajině očekávány, a to nejen ve východní části země.

O připravované policejní misi EU česká vláda dobře ví. Proč o ní neinformuje občany? Budou v misi také čeští policisté? Pan premiér, ministr Zaorálek a další vládní činitelé už jistě znají odpověď!

srpen 2014

Iniciativa proti dohodě TTIP

Obrovský problém, který Evropě vzniká v podobě Transatlantické dohody o obchodu a investicích (Transatlantic Trade and Investment Partnership – TTIP), pokud bude mezi EU a USA uzavřena, je záměrně zamlžován a bagatelizován, o českých pravicových médiích ani nemluvě. Už jen skutečnost, že o dohodě se od poloviny minulého roku jedná za zavřenými dveřmi, je alarmující. Proč nejsou jednání transparentní? Jen tu a tam proniknou na veřejnost některé detaily z obsahu dojednávané dohody, a ty vyvolávají stále větší odpor evropské veřejnosti, v první řadě levicových stran, odborů a organizací na ochranu spotřebitelů. Důvodem jsou především obavy z výrazného omezení standardů ochrany sociálních, pracovních a spotřebitelských práv v zájmu odstranění regulačních překážek, které by mohly omezovat zisky nadnárodních korporací.

Terčem kritiky jsou zcela zásadní záměry otevřít pro americké podniky také ty trhy, které jsou v Evropě zatím chráněny (jako je například sféra veřejných služeb, energie či školství), a vyrovnat normy a standardy platící v USA a EU. To by mělo mimo jiné za následek, že občané EU by se museli vyrovnávat s výrazným zhoršením regulace finančních trhů, práv zaměstnanců a standardů ochrany životního prostředí – ty by měly být přizpůsobeny stávajícím regulacím v USA. TTIP má také obsahovat různá právní privilegia pro inves-

tory, kteří by svá práva, daná dohodou, mohli prosazovat nebývalými kompetencemi vybavenými rozhodčími soudy. Jinými slovy: TTIP je jednoznačným projevem toho, jak silný je politický vliv podnikatelské lobby po obou stranách Atlantiku a jak pokročilá je idea neoliberalismu, zasazená v hlavách evropských „elit“.

Existuje šance dohodu TTIP zastavit? Existuje! Pokud bude občanská veřejnost v celé Evropě resp. EU protestovat a využije dosud v podstatě jediného nástroje, který má k dispozici pro uplatnění vlivu na politiku. Je jím Evropská občanská iniciativa, zakotvená v primárním právu EU. Obecně platí, že pokud se této občanské iniciativě, reagující na určitý závažný problém EU, podaří v průběhu 12 měsíců shromáždit na svou podporu alespoň 1 milion podpisů občanů z minimálně 7 členských států EU, musí Komise reagovat, vystavit se slyšení v Evropském parlamentu a případně přistoupit k zákonodárné iniciativě, sledující zastavení iniciativou napadeného problému. Budiž připomenuto, že úspěšná byla před dvěma lety Evropská občanská iniciativa „Right2 Water“, která zastavila plány Komise ohledně privatizace zásobování vodou.

Lze proto uvítat, že občanská iniciativa, nesouhlasící s dohodou TTIP, už vznikla. Má název „Stop TTIP“ a jejími organizátory je na 150 nevládních organizací ze zatím 18 členských států EU. Minulý měsíc obdržela Komise žádost o registraci této občanské iniciativy, v září má být zahájeno sbírání potřebného počtu podpisů. Objeví se mezi nimi také podpisy občanů České republiky?

srpen 2014

Blíží se summit NATO

Ve dnech 4. – 5. září se bude konat ve Walesu summit NATO. To je povšechně známo, mnohem méně jsou však známy respektive vyvozovány závěry, týkající se jak místa konání summitu, tak jeho charakteru. Předně je mimo pochybnost, že britská vláda jako hostitel vybrala Wales záměrně: 18. září má ve Skotsku proběhnout referendum o nezávislosti a je tedy třeba Skotům pohrozit. V tomto případě tak, že NATO bude jednoduše personifikací vměšování do vnitřních záležitostí svých členských států, což se netýká jen Velké Británie a Skotska.

Do Walesu se letos nesjedou jen představitelé členských států NATO. Má zde být dalších šedesát šéfů států a vlád z celého světa, a mezi nimi host nadmíru vítaný: ukrajinský prezident Porošenko. To je výrazné znamení, přímo symbol toho, jak velmi se NATO angažuje na Ukrajině, přičemž tato skutečnost je obzvláště pikantní tváří v tvář varováním Rusku, aby se nevměšovalo do ukrajinských vnitřních záležitostí... Ale co více: má být Porošenkova přítomnost na summitu signálem toho, že NATO bude respektovat fašistickou Svobodu a jiná ukrajinská krajně pravicová seskupení včetně obskurní Národní gardy? Signálem pro celou Evropu, že jde-li fašista proti Rusku, může být náš spojenec? Takové uvažování je zvláště alarmující a tragické ve dnech, kdy si připomeneme 75. výročí rozpoutání druhé světové války, kterého ihned využili pro své nacionalistické cíle právě ukrajinští fašisté v čele v Banderou.

Waleský summit také nepochybně potvrdí to, co platí už léta: že NATO v čele s USA má nahradit marginalizovanou a v podstatě bezvýznamnou Organizaci spojených národů. A že pro USA a NATO nebude Rusko nikdy spojenec, ale jen nepřítel a hlavně – potenciální kořist.

srpen 2014

Moldavsko – země vzdálená?

Tragické události na Ukrajině zcela překryly výhled na zemi sousední, se kterou Evropská unie rovněž podepsala v červnu tohoto roku takzvanou asociační dohodu: na Moldavskou republiku. Přitom se jedná o zemi, ve které probleskují více a více hlavně politické problémy, jež by mohly velmi rychle vyústit v pokusy o jejich zkratkovitá, tedy násilná řešení. Připomeňme, že Moldavsko kdysi patřilo k nejbohatším regionům bývalého Sovětského svazu. Po 23 letech samostatnosti se stalo nejchudším státem Evropy s hrubým ročním domácím produktem asi 2000 eur na jednoho obyvatele. Mnoho Moldavanů pracuje v cizině a podpora jimi zasílaná rodinám dokonce převyšuje oficiální sociální produkt státu.

Současné Moldavsko se ocitlo ve zvláštní a složité situaci. Ekonomicky je značně závislé na Rusku, kam hlavně exportuje své tra-

diční výrobky: ovoce, zeleninu, víno a destiláty. Moldavská pravicová vláda, rekrutující se z Demokratické strany, na druhé straně horuje pro západní integraci, což potvrdila právě podepsáním asociační dohody. Jenže proti tomu je velká část obyvatel, zejména na jihu země, kde leží autonomní region Gagauzie.

Gagauzie je specifický, a troufám si tvrdit, že pro některé čtenáře zcela neznámý region a tudíž i neznámý, ale pro Moldavsko složitý problém. V Gagauzii žije turecká, leč náboženstvím pravoslavně-ortodoxní menšina se silnými hospodářskými a kulturními vazbami na Ruskou federaci. Desetitisíce Gagauzanů v Rusku pracují a odhadem polovina obyvatel regionu je tak existenčně závislá na dobrých vztazích s Ruskem.

Počátkem tohoto roku uspořádali Gagauzané referendum, ve kterém se 97 % obyvatel (při účasti kolem 70 %) vyslovilo pro samostatné přistoupení regionu k Eurasijské celní unii, tvořené Ruskem, Běloruskem a Kazachstánem. Tedy ke svazku, na který je špičkami EU pohlíženo zásadně odmítavým úhlem. Ačkoliv toto referendum, vzešlé jen a jen z regionální iniciativy, nemá a ani nemůže mít praktické důsledky, kišněvská vláda je přijala skoro jako vyhlášení války. Jako snahu Ruska destabilizovat Moldavsko s poukazováním na takzvanou Podněsterskou republiku, která se od Moldavska odtrhla v roce 1990 rukou společnou obyvatelstva národnosti ruské a ukrajinské (!) a od té doby představuje státoprávní kuriozitu, neboť žádným státem nebyla uznána (ani Ruskem) a „de iure“ je stále součástí Moldavska.

Moldavská vláda tak má už dva velmi vážné problémy, které se jí nedaří zvládat: Podněstří a Gagauzii. Objevují se názory, že pokud by se sousední vládě ukrajinské podařilo pacifikovat východ země, bude jen otázkou času, kdy za podpory a pomoci hlavně EU budou zkročeny také odbojné regiony v Moldavsku. K represivním zásahům vůči protivládním aktivistům v Gagauzii už údajně dochází.

Stojí za povšimnutí, že stejně jako současná vláda ukrajinská si moldavská vláda potrpí na vystavování vlajek a symbolů EU společně se znaky své státnosti. Čeho se dnešní vláda v Kišiněvu zcela jistě obává, je to, aby se pod náparem dění na Ukrajině na Moldavsko nezapomnělo při rozdělování evropských financí. Skandály spojené

s využíváním těchto prostředků v této zemi zatím zdánlivě utichly, ovšem je jen otázkou času, kdy a kdo povede k odpovědnosti ty, kdož do Moldavska „pumpovali“ evropské peníze, končící v kapsách jistých soukromých osob...

Ale Moldavsko resp. jeho současná vláda má ještě jeden velký svízel: jsou jím nadcházející parlamentní volby, které se budou konat v listopadu. A rozhodně není vyloučeno, že k moci by přišli opět moldavští komunisté, kteří jsou tradičně nakloněni Rusku. Obávám se však, že v takovém případě by se problém Moldavska s odstředivými tendencemi nevyřešil, ale spíše ještě posílil pod tlakem prozápadních sil.

srpen 2014

Minská cesta k míru

Ať už se věcné výsledky summitu v Minsku jeví sebeskromnější, byl to průlom. Konečně k sobě našli cestu nejvyšší představitelé Ukrajiny a Ruska. A oba hovořili o míru. Je více než symbolické, že iniciativa k hledání této cesty vzešla ze strany tak málo v Bruselu a Washingtonu oblíbeného běloruského prezidenta Alexandra Lukašenka. Ten se po převratu v Kyjevě k této roli hodil – a možná i prozíravě chystal. Nikdy nesešel z cesty solidarity uvnitř Euroasijského ekonomického svazu, ale zároveň uznal nové mocipány v Kyjevě.

Není náhoda, že zástupci Evropské unie na summitu v Minsku hráli druhé housle. Tříčlenná delegace byla nejen bez předsedy Komise José Manuela Barossa, ale i bez Štefana Füleho, komisaře pro rozšíření EU. Tedy dvou představitelů Unie, kteří nesou největší zodpovědnost za propuknutí krvavého konfliktu na Ukrajině. Dlužno dodat, že veřejné vystoupení Catherine Ashtonové, vysoké představitelky Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, bylo v Minsku plné frází a bez konkrétních návrhů. Nezbývá, než doufat, že na minském summitu nepředstavovala delegace Evropské unie pouze stafáž pro ukrajinského prezidenta a že v kuloárových jednáních byli alespoň ekonomičtí komisaři věcní. Obecně ale platí, že je dobře, že se dny současné Komise EU kvapem krátí. Snad ta nová bude složena z lidí, kteří ctí zájmy Evropy a nesoutěží v tom, kdo projeví prostomyslnější solidaritu s nešvary zámořského spojence.

EU humanitární pomoc neposlala

Protože sebekritiku od unijních představitelů očekávat nelze, asi nejvíce postrádám v jejich vystoupeních obavy z humanitární katastrofy na jihovýchodě Ukrajiny. Dvojaký postoj západních politiků a mainstreamových médií k problematice uprchlíků je dnes názorně vidět při porovnání vztahu k bojům v Iráku a na Ukrajině. Opožděná čísla z OSN hovoří o 400 tisících ukrajinských běženců do Ruska ve chvíli, kdy se jejich reálný počet blíží dvojnásobku. A to nemluvím o vnitrostátních běžencích. Toto je reálná masová tragédie, která navíc může ze strany fašistických skupin v sobě skrývat jak genocidní prvky, tak i snahu o etnickou čistku směřující proti „Moskalům“, Rusům. Byl to prezident Kazachstánu Nursultan Nazarbajev, kdo na summitu vyzvedl toto téma jako mimořádně důležité. A je obrovskou ostudou celého Západu, zvláště pak představitelů Evropské unie, že kritizuje Rusko za vyslání humanitárního konvoje – aniž by sám do míst bojů a na shromaždiště běženců nějakou pomoc poslal.

Pozice ukrajinského prezidenta Petra Porošenka rozhodně nebyla na summitu v Minsku jednoduchá. Pominu-li propagandistické formulace, to podstatné je, že zopakoval svoji vizi cesty k míru. Jistě ji probírali i na osobním setkání s ruským prezidentem Vladimírem Putinem. To, že Porošenko našel sílu se s Putinem sejít, je třeba ocenit. Neznáme výsledky jeho jednání s německou kancléřkou, která jej možná k tomuto kroku v zájmu Německa a Evropy jako celku vyzývala. V každém případě ale k setkání Porošenka s představiteli Euroasijského ekonomického svazu přestavuje krok správným směrem.

Porošenko se na tento krok připravil. V předvečer summitu oznámil vypsání říjnových voleb do ukrajinského parlamentu. To je na první pohled velice sporný počín, připomínající „bodákovou demokracii“ v Afghánistánu či Iráku: v okupovaných a válčících zemích proběhnou volby se zakázanou, ne vždy teroristickou opozicí a diplomaté z USA pak znesvářeným místním politikům vysvětlí, kdo vlastně vyhrál. Což není nadsázka, ale realita posledních voleb ve zmíněných zemích. V případě Ukrajiny by ale mohlo jít o mnohem více.

Zúčtují volby s pučisty?

I když není jasné, jak mohou proběhnout volby na jihovýchodě, je velmi pravděpodobné, že zúčtují s pučistickými politiky, jako je současný premiér Arsenij Jaceňuk a předsedající parlamentu Alexander Turčynov. Ti svými extremistickými postoji představují překážku jakékoli dohodě znesvářených stran na Ukrajině. Už prezidentské volby naznačily, že se jejich strana Baťkiviščyna, Vlast, netěší velké oblibě. Navíc Julia Tymošenková, předsedkyně této strany, dává najevo neochotu postavit ony dva militantní nepřátele mírových jednání na kandidátku. Tento rozštěp posiluje postavení prezidenta v Kyjevě a volební šance proprezidentských stran. Obdobně jako skutečnost, že vojenské útvary Pravého sektoru a oligarchů se na východě země dostaly do obklíčení. Stále ale chybí u Porošenka to podstatné: veřejně vyjádřená ochota přímo jednat s představiteli povstalců.

Minský summit v sobě skrývá ještě jedno tajemství: nejsou známy důvody, proč na summitu nebyli – alespoň veřejně – přítomni představitelé USA. Fakt, že politici z Washingtonu vnášejí do světového dění chaos, je obecně známý. V případě Ukrajiny je to navíc i velmi zřetelně patrná skutečnost. Budou Spojené státy sabotovat dohody z Minsku a přilévát dál olej do ohně občanské války? Nebo si konečně uvědomí riziko tohoto jednání i pro vlastní zemi?

Evropská unie na summitu představila ekonomické zájmy. A manifestovala bezradnost. Jenže na počátku září se ve Walesu seje summit NATO, nejvyšší představitelé druhé části integrace Západu. Části, která ústy svého – taktéž ve funkci končícího – generálního tajemníka Anderse Rasmussena dává najevo rozhodnost. Konkrétně odhodlání NATO, přesněji řečeno Washingtonu, budovat další vojenské základny co nejbližší hranic Ruska. Což je nejhorší možná reakce na ukrajinskou krizi, protože povede ke spirálovitě se vinoucím odpovědím napřed z Moskvy, pak z Bruselu-Washingtonu, pak zase z Moskvy, následně z Bruselu-Washingtonu... Neznámo kam až takovýto tupý přístup může vézt. Je s podivem, že k podobným názorům vyzývajícím k preventivním akcím Aliance, „které by předešly ruské invazi na Ukrajinu“, se mohou vyjadřovat i čeští politici, kteří si říkají levicoví.

Nedávno na bouřlivé diskusi v Jazzové sekci zaznělo, že ukrajinská krize nemůže mít jednoho vítěze. Může mít jen dva vítěze nebo dva poražené. Summit v Minsku byl krokem k vítězství všech znevšvářených stran. Snad se z tohoto kroku stane cesta, kterou ani jednání NATO nepodminuje.

září 2014

Co lze očekávat od nové Evropské komise?

V brzké době by měl Evropský parlament schvalovat složení nové Evropské komise pro léta 2014-2019, tedy Komise, do jejíhož čela navrhla Evropská rada bývalého lucemburského premiéra a šéfa tzv. euroskupiny Jeana-Clauda Junckera, což Evropský parlament většinou hlasů (422: 250) akceptoval. Za Českou republiku byla do Komise nominována Věra Jourová (ANO), která by měla vést poněkud pitoreskní resort spravedlnosti, ochrany spotřebitele a otázek rovnosti pohlaví. Schválení nové Komise jako celku (jen tak je to možné) bude předcházet slyšení nových potenciálních komisařů ve výborech Evropského parlamentu odpovídajících jejich resortům. Nová Komise, pokud bude schválena a následně jmenována Evropskou radou, by měla zahájit činnost 1. listopadu.

Evropská komise je výkonný orgán EU, nezávislý na národních vládách a kolektivně odpovědný Evropskému parlamentu. Ten může Komisi jako celku vyslovit nedůvěru. Obecným úkolem Komise je prosazovat a hájit zájmy EU jako takové. S tímto posláním Komise zajišťuje zejména uplatňování základních smluv EU a opatření, přijatých na jejich základě. Pod kontrolou Soudního dvora EU dohlíží na uplatňování unijního práva, plní rozpočet a řídí finanční programy EU. Pouze Komise má mezi všemi orgány a institucemi EU možnost legislativní iniciativy – Rada EU a Evropský parlament mohou pouze požádat Komisi o navržení určité legislativní úpravy. Komisaři nejsou zástupci svých států, nesmějí od nich (ani od jiných zemí) přijímat instrukce a jsou povinni prosazovat výhradně zájmy EU.

S nominací Jeana-Clauda Junckera do čela Evropské komise n souhlasily Velká Británie a Maďarsko s poukazováním na to, že „více Evropy“, o což Juncker hodlá usilovat, by znamenalo další omezování pravomocí národních států. Juncker také chce, aby Komise pra-

covala jiným způsobem, než tomu bylo po uplynulá desetiletí. Má v plánu vytvořit sedm resortních grémií v čele s místopředsedou Komise vybaveným patřičnými pravomocemi (sedm komisařů tak bude mít zároveň funkci místopředsedy Komise); grémia by měla zpracovávat hlavní komisi úkoly.

Toto je hodnoceno jako velmi obratný tah: dosud nesl veškerou odpovědnost za práci Komise jen její předseda, takto bude odpovědnost rozdělena mezi několik členů Komise a jejího předsedu. Další Junckerův princip: silná země ještě neznamená důležitý resort pro jejího zástupce v Komisi. To se už ukázalo v případě Německa.

Na kritiku a pochybnosti však naráží Junckerův záměr zvrátit trend, kdy o dění v EU a jejím směřování prakticky rozhoduje několik silných států v čele s Německem. Jenže – ještě nedávno sám Juncker coby šéf euroskupiny podporoval omezování vlivu Evropského parlamentu a národních zastupitelských sborů na politiku EU a sama Komise byla odstavována od zásadních rozhodnutí.

Které jsou Junckerovy priority v práci Komise? Má to být politika ekonomického růstu a vytváření pracovních míst, dále využívání možností digitálního trhu, přeměna energetické politiky EU ve zcela novou tzv. Evropskou energetickou unii se zvláštním zaměřením na obnovitelné zdroje. Juncker také hodlá prosadit pro Evropu velmi nebezpečnou obchodní dohodu mezi EU a USA (Transatlantická dohoda o obchodu a investicích – TTIP), reformovat měnovou unii (týkající se států eurozóny) a realizovat oboustranně přijatelné řešení „britské otázky“ ve smyslu akceptování britských specifík a další integrace EU.

Tyto ambiciózní (a s ohledem na TTIP velmi kontroverzní) plány však mají velké úskalí. Je jim podstata realizace, spočívající v jakémisi zefektivnění stávajících neoliberálních nástrojů, které fatálně selhávají. EU nemá být transformována v unii sociální, demokratickou a mírovou, Junckerovým vzorem je prosperující EU let osmdesátých. A takový výhled vpřed jen přes zpětné zrcátko lze hodnotit přinejmenším velmi skepticky. Nadto: v Junckerových prioritách zcela postrádám, jak by měla EU (pokud by vůbec měla!) postupovat proti akutně nebezpečné expanzi nacionalismu a fašismu v Evropě. Neměla by právě toto být prioritou Komise číslo 1?

září 2014

Komu a čemu slouží tzv. vyhnanci?

Vracím se k tématu, kterému se věnovala Kateřina Konečná ve svém příspěvku zveřejněném 30. srpna: tedy k tomu, že spolková vláda schválila 20. červen jako „památný den obětí útěku a vyhnání“. Krátce nato dostala kancléřka Merkelová od vedení tzv. Svazu vyhnanců (Bund der Vertriebenen – BdV) Čestnou plaketu ve zlatě. Nejvyšší vyznamenání této střeškové organizace, slučující jednotlivé tzv. landsmanšafty včetně sudetoněmeckého. Vyznamenání zřízené jen pro ni, Angelu Merkelovou. Nešlo přitom jen o ocenění toho, že Merkelové kabinet schválil výše uvedený památný den: spolková kancléřka kontinuálně podporuje tzv. vyhnanecké svazy od roku 2005 a podstatně přispěla k tomu, že ústřední požadavky BdV byly v Německu prosazovány bez ohledu na skandály, související s pravicově extrémními projevy členů jeho vedení. Berlínské Centrum proti vyhánění, Spolková nadace útěk, vyhnání, usmíření, nyní celospolkový památný den...

Jaký je pravý význam tohoto posledního počínu? Je zde nepřehlédnutelný vnitropolitický aspekt, který se týká vývoje BdV a jeho podorganizací – tedy tzv. landsmanšaftů. Při svém vzniku v roce 1957 vykazoval BdV jako střešková organizace miliony členů, kteří byli významným politickým potenciálem CDU a hlavně CSU. Dnes BdV zaznamenává značný členský úbytek, který se v nastávajících letech ještě prohloubí (velmi optimistické odhady operují dnes s 550 000 členů). Jenže tzv. vyhnaneckou tematiku včetně jejího skutečně revizionistického pohledu na příčiny a důsledky druhé světové války je třeba v Německu zachovat. Tzv. vyhnanecké svazy plní pro pravicové spolkové vlády důležitou úlohu: úlohu nadmíru ochotného nástroje pro prosazování a obhajování vyhraněných pravicových pozic.

A pokud jde o podstatu schváleného nového památného dne? Ta vyplývá – v kontextu s předchozími řádky – ze zdůvodnění, které vypracovalo spolkové ministerstvo vnitra, a kde stojí: „Vyhánění evropských Židů našlo svůj hrozný konec ve vyhlazovacích táborech. Rovněž miliony Němců musely nakonec na základě útěku, vyhnání, násilného přesídlení a deportace opustit svou vlast.“ Takové srovnání je nejen typickou ukázkou argumentace, zaměřující příčiny za následky druhé světové války a usilující o revizi jejich výsledků. Je to

hanebnost. Nutně se nabízí otázka: bylo-li tzv. vyhnání Němců z východní a střední Evropy na úrovni holocaustu, neměli by být tedy konečně potrestáni viníci těchto „zločinů na Němcích“ a zjednána náprava? A klacek na Čechy a Poláky je tedy...

Takzvané landsmanšafty a jejich střešková organizace nepřispěly za desetiletí ani nejmenším ke zlepšení vztahů mezi Spolkovou republikou a některými jejími sousedy. Jejich politika je však, jak je vidět, stále žádaná. Ptejme se proč právě v době, kdy ve Spolkové republice se stále otevřeněji hovoří o prosazování německých (nikoli spolkových!) zájmů a Německo se stalo hegemonem Evropy s imperiálními ambicemi.

září 2014

Prosadí se iniciativa proti dohodě TTIP?

Ve svém příspěvku publikovaném v Haló novinách 12. srpna jsem se zabýval problémem Transatlantické dohody o obchodě a investicích (TTIP), která by měla být uzavřena mezi EU a USA, a také odporem evropské občanské veřejnosti proti ní; odporem, jenž se snaží vyvrcholit založením Evropské občanské iniciativy proti TTIP. Podnět k iniciativě nazvané Stop TTIP dalo na 150 nevládních organizací z 18 členských států EU. Připomínám, že v pozadí iniciativy jsou v první řadě obavy z výrazného omezení standardů ochrany sociálních, pracovních a spotřebitelských práv občanů EU v zájmu odstranění regulačních překážek, které by mohly omezovat zisky nadnárodních korporací.

Terčem kritiky jsou zcela zásadní záměry otevřít pro americké podniky také ty trhy, které jsou v Evropě zatím chráněny (jako je například sféra veřejných služeb, energie či školství), a vyrovnat normy a standardy platící v USA a EU. To by mělo mimo jiné za následek, že občané EU by se museli vyrovnávat s výrazným zhoršením regulace finančních trhů, práv zaměstnanců a standardů ochrany životního prostředí – ty by měly být přizpůsobeny stávajícím regulacím v USA. TTIP má také obsahovat různá právní privilegia pro investory, kteří by svá práva, daná dohodou mohli prosazovat nebyvalými kompetencemi vybavenými rozhodčími soudy. Nadto jednání o TTIP vedení Evropskou komisí je od samého začátku vedeno za zavřenými dveřmi.

Komise nyní oznámila, že iniciativu Stop TTIP odmítá registrovat jako Evropskou občanskou iniciativu. Důvod? Údajné nesplnění formálních náležitostí. To však organizátoři iniciativy, kteří chtěli v září začít se sbíráním potřebného postu podpisů (alespoň 1 milion občanů z nejméně sedmi členských států EU), odmítají. Jedná se podle nich jen a jen o projev nedemokratického procesu raženého Komisí, kdy jsou z rozhodování o důležitých otázkách EU vyřazováni jak občané, tak národní parlamenty. Komise by se v první řadě měla vyrovnat se závažnými kritickými připomínkami k TTIP a nehrát o čas právními kličkami. Jsou tak potlačovány naděje občanů na více demokracie v rozhodování o EU a tím o životě mnoha milionů lidí v ní žijících.

Hodlám proto položit Komisi otázku dle jednacího řádu Evropského parlamentu ohledně toho, jaké konkrétní důvody ji vedly k odmítnutí registrovat iniciativu Stop TTIP jako Evropskou občanskou iniciativu.

září 2014

Evropská unie, Ukrajina a Rusko – vystoupení Jiřího Maštálky na plénu Evropského parlamentu

Na plenárním zasedání Evropského parlamentu konaném v září 2015 vystoupil poslanec Jiří Maštálka se dvěma projevy, týkajícími se konfliktu na Ukrajině a problému asociační dohody mezi EU a Ukrajinou. Zde jsou hlavní myšlenky těchto příspěvků:

(...) Chtěl bych zdůraznit jiný aspekt zmíněného konfliktu. Právě před třemi týdny se v Minsku sešli prezidenti Ruska a Ukrajiny, představitelé Evropské unie a Euroasijského ekonomického svazu. Začala přímá jednání mezi novou kyjevskou mocí a povstalci na východě Ukrajiny. Zrodily se první dohody, které umožňují zastavení krveprolití, výměnu zajatců, reformu ústavního systému Ukrajiny. Tento „duch Minska“ je to, co bychom měli na dnešním jednání zvývednout a podpořit. Politici v 21. století by měli řešit i ty nejdramatičtější rozpory ve společnosti a mezi sebou jednáním – ne střelbou, ne protivládními puči. Bez fyzického násilí. Válka na Ukrajině je navíc příkladem války, která nemůže nic vyřešit. Copak se dá zabýje-

ním lidí odstranit etnické rozdělení Ukrajiny? Vymýtit divoké sociální rozdíly v této zemi? Zastavit úpadek ekonomiky? Či rozštěpení církve? Ne, válka jenom tyto rozdíly prohloubí, ať již dopadne jakkoliv (...).

Nehledejme proto dnes viníky války na Ukrajině. Asi nenajdeme shodu při hodnocení podle mého názoru velmi špatné práce eurokomisařů při přípravě asociační dohody Ukrajina-EU, neshodneme se v tom, jak velké nebezpečí pro demokracii představuje nástup oligarchů, pravděpodobně máme i odlišné názory na implementaci zmíněné asociační dohody. Nechme dnes ale tyto názorové rozdíly stranou. Nehledejme viníky, hledejme cestu k míru na Ukrajině.

(...) Ratifikace asociační dohody v Kyjevě a Bruselu má symbolický význam. Ukazuje, že lze sladit zájmy nové politické elity v Kyjevě a Evropské unie. Ukazuje ale též slabosti unijní politiky, bezmocnost Evropského parlamentu při řešení konkrétních problémů, nebezpečnou nekontrolovatelnost práce členů Evropské komise.

Všichni dobře víme, že příprava asociační dohody mezi Ukrajinou a Evropskou unií probíhala za zavřenými dveřmi. Nikdo z nás neznal její detaily – a hlavně: neproběhla žádná politická diskuse o možných důsledcích této dohody. Nejen o geopolitických, ale hlavně ekonomických důsledcích. Evropská unie selhala. Komisaři Štefan Füle a Catherine Ashtonová nedokázali připravit jednání v Litvě tak, aby neskončilo jako jeden z důvodů či záminka k nastartování převratu v Kyjevě a k občanské válce. Z možná dobrého úmyslu se zrodila tragédie. Evropská unie se nechala slepě zatáhnout do cizích sporů, které ji poškozují – ať již jde o vnitroukrajinské konflikty, nebo nejrůznější globální politické hry.

Dnes při našem jednání bychom se měli vrátit na začátek. Na zmíněném summitu v Litvě tehdejší a dnes již svržený ukrajinský prezident navrhl, aby na nezdar jednání o asociační dohodě navázalo jednání EU-Ukrajina-Rusko o povaze a důsledcích asociační dohody. Tento návrh okamžitě a zcela nezodpovědně odmítl předseda Evropské komise José Barroso. V pátek minulý týden se ale v Bruselu sešli představitelé Ukrajiny, EU a Ruska a dohodli odklad implementace asociační dohody na začátek roku 2016. Tak, aby se na změny mohly připravit ekonomiky Ukrajiny a Ruska.

Tato dohoda se hned stala předmětem licitací některých kyjevských politiků. Nezodpovědně z ní udělali konfrontační předvolební téma. Politici, kteří vidí řešení ukrajinské krize jen na hrobech svých nepřátel, zákonitě onu dohodu odmítají.

Je na nás, abychom projevili rozvahu a oddanost ideálům Evropské unie. Mír stál v základech prvních dohod, které směřovaly k Unii. Jednání, dohody a dodržování dohod jsou podmínkou míru. Musíme převzít svůj díl odpovědnosti za mír v Evropě a vyslovit se pro dodržování dohod EU-Ukrajina-Rusko.

září 2014

Kdyby hloupost nadnášela...

Legendární „hláška“ doktora Štrosmajera by se teď moc dobře pasovala na pražského primátora Tomáše Hudečka. Jeho agilní počín proti Rusku sice málem zapadl v běhu ostatních událostí, nicméně si myslím, že stále stojí za poznámku. Ostatně aktivita pražského primátora se přece jen udivených reakcí – dokonce i pravicově zaměřených lidí, včetně některých komentátorů – dočkala. Primátor totiž před pár dny ušetřil, asi podle svého přesvědčení, velký úder Moskvě, když světu oznámil, že Praha „pozastavila partnerství s Moskvou kvůli invazi Ruska na Ukrajinu“.

Rozhodnutí rady Hlavního města Prahy je vskutku hrdinským a hlavně zásadním krokem. To už bez ironie, protože primátor a celá rada tak pozastavují normální kontakty mezi lidmi. Například kulturní výměnu, ohrožena je spolupráce vysokých škol atd. Jak v této souvislosti myslel primátor ujištění, že „zůstáváme přáteli s ruskými lidmi“, je mi záhadou. Ono to partnerství měst vůbec není o spolupráci s Kremlem nebo prezidentem, kterého chce primátor Hudeček a jeho radní potrestat. Ještě, že jinde jsou soudnější než horlivý představitel Prahy a o podobné hlouposti neuvažují.

Brno, Ostrava, Nymburk, Mariánské Lázně a další města naopak, jak o tom informovala média, důvod pro přerušení kontaktů nevidí. Kupodivu – z pohledu primátora Hudečka. Ovšem logicky, podle zdravého rozumu, jim připadá normální, aby dál pokračovaly například projekty vědecké, vzdělávací nebo aby nic nebránilo takovým akcím, jako byly gastronomické přehlídky nebo třeba hostování sym-

fonických těles a světově proslulého baletu. Všechno to jsou akce a projekty pro obyvatele Prahy, Moskvy a jiných partnerských měst, které ve skutečnosti agilní „šplhoun Krhounek“ – primátor Prahy – teď vytrestá. Kdyby hloupost měla tu sílu a nadnášela... stal by se „Krhounek“ supersonickým strojem.

září 2014

Ještě k asociační dohodě mezi EU a Ukrajinou

Pokládám za potřebné připojit k už zveřejněným informacím a komentářům o asociační dohodě mezi EU a Ukrajinou, která byla podepsána v minulém týdnu, následující řádky. Podepsání onoho dokumentu probíhalo paralelně na obou smluvních stranách. Kyjevský parlament k dohodě připojil jednostranné prohlášení, že Ukrajina má morální právo na členství v EU. Inu – prohlášení je prohlášení a dohoda tím, čím skutečně je: neznamená totiž ani žádné „malé“ ani „částečné“ členství v EU, a volání nových ukrajinských mocipánů po „morálním právu“ není ničím jiným, než pouhým verbálním pokusem získat od EU (a NATO) ještě větší podporu, hlavně finanční.

EU se v asociační dohodě zavázala vůči Ukrajině v podstatě jen k tomu, že umožní bezcelní dovoz zboží z Ukrajiny do EU. Jenže jak může Ukrajina se svou zdevastovanou ekonomikou konkurovat nesrovnatelně výkonnějším ekonomikám členských států EU? Snad jen tím, co ukrajinští oligarchové dosud běžně využívali v obchodu se zeměmi EU: tedy enormně nízkými mzdami a směšnými ekologickými standardy. To, že Ukrajina smí podle dohody ještě jeden rok uvalovat clo na zboží z EU, nemá s ohledem na stav ukrajinské ekonomiky žádnou váhu. Jakkoli ukrajinští nacionalisté označují za „zradu“ to, že účinnost asociační dohody byla odložena na 1. leden 2016, jde ve skutečnosti o snahu zmírnit alespoň prozatím tíživý dopad prostého faktu: největšího obchodního partnera Ukrajiny a největšího odběratele ukrajinského zboží, které je na Západě neprodejné, představuje – Rusko. Co má pro Ukrajinu větší význam – dosud spolehlivý odběr zboží Ruskem, nebo vágní a značně nejistý volný obchod s EU? A to v době, kdy průmyslová produkce na Ukrajině se stále více propadá, Ukrajina nemá finanční rezervy a nastávající zima budí u běžných Ukrajinců hrůzu...

Na druhé straně se Ukrajina zavázala k převratu ve své legislativě. Aniž by měla sebemenší vliv na rozhodovací procesy v EU, bude muset přejímat její právní akty. Ukrajina se rovněž zavázala k tomu, že svou zahraniční a bezpečnostní politiku bude směřovat podle inencí Bruselu. Její vztahy s Ruskem tak budou závislé na vůli EU.

Ukrajínští oligarchové chtějí peníze od EU a její podporu proti Rusku. Zda dostanou to první, je otázkou a možná bude za čas problémem i ono druhé očekávání.

září 2014

Evropský parlament by se měl stydět

Na okraj diskusí a závěrů k situaci na Ukrajině

Tato a ještě i další tvrdá slova na adresu nejen Evropského parlamentu (EP), ale i celého unijního počínání v krizi kolem Ukrajiny a vztahů s Ruskem pronesl kontroverzní britský politik, europoslanec a lídr Strany nezávislosti Spojeného království Nigel Farage.

Absolutně nesdílím ani jeho neomalené způsoby vyjadřování, ani radikální euroskepticismus. Na rozdíl od některých našich politiků. Díky ostrým výpadům a někdy až hulvátství byl tento europoslanec vděčnou figurou pro většinu protiunijně naladěných médií vždycky, když se hodilo „šťouchnout“ do Bruselu.

Tentokrát se to ale nehodí, protože Farage se trefil do Unie a EP z jiného úhlu. „Objektivní“ média přece nemohou citovat europoslance, který se rozčilil nad podporou ukrajinských radikálů, zapalujících ohně a zároveň třímajících v ruce vlajku EU. Do všeobecné protiruské vlny se jim nehodí obvinění vrcholných politiků EU, že oni a je podporující poslanci EP spoluzavinili chaos na Ukrajině a roztržku s Ruskem. Jakkoli musím nesouhlasit se spoustou výroků a závěrů britského europoslance, jeho výzvy při debatě ve Štrasburku: „Přestaňme si hrát na Ukrajině na válku“ nebo otázky „Opravdu chceme válku s Putinem?“ jsou vyjádřením pocitu celé řady kolegů v EP.

Dát šanci míru

I když byla totiž při hlasování na plénu EP ve Štrasburku schválena Dohoda o přidružení mezi EU a Ukrajinou, hlasovalo proti ní

127 poslanců a 35 se hlasování zdrželo. A navíc diskuse k tématu nevyznívala jen jednoznačně konfrontačně vůči Rusku. Velice často bylo slyšet – asi ale ne v redakcích některých našich médií – slova o potřebě hledat diplomatická řešení situace. Nikoli tedy vystupňovat sankce a volat po tvrdých postupech. Italský kolega Gianni Pittella vedle konstatování, aby se Unie i europoslanci snažili hlavně dát šanci míru na Ukrajině, požadoval udržení dialogu s Ruskem a po nové Evropské komisi pak snahu o zachování otevřených komunikačních kanálů s Moskvou. Jak konstatoval, EU by měla být připravena na zmírňování sankcí.

Také bývalý předseda parlamentní delegace EP pro spolupráci s Ruskou federací Knut Fleckenstein se vyslovil pro střízlivé jednání a hlavně pro podporu takových reforem na Ukrajině, které by pomáhaly ukrajinskému lidu. A to změn jak v ekonomice, tak například v zájmu činnosti nezávislých soudů, což byly mimo jiné ty skutečné důvody, proč před měsíci vyšli obyvatelé nejen Kyjeva do ulic.

To jsou jen některé příklady, o kterých se veřejnost u nás nic nedovídá a čte jen o tom, jak byla proti podpoře Ukrajiny ve Štrasburku hrstka levicových poslanců. Hlas levice samozřejmě byl slyšet také. Co je ale třeba nelogického, špatného nebo dokonce škodlivého a odsouzeníhodného na názoru kolegy z frakce GUE/NGL Georgiose Kastrougalose, který prohlásil: „Místo, aby se EU snažila rozdělovat, by se měla snažit spojovat.“ Řecký europoslanec to konstatoval v diskusi ve Štrasburku na základě vlastních zkušeností z cesty na Ukrajinu, na rozdíl od mnoha plamenných vystoupení řečníků, kteří v regionu nikdy ani nebyli.

Válka rozdílů prohloubí

Plně souhlasím, i proto jsou v mém prohlášení k tématu debaty na plénu EP i následující věty: „Válka na Ukrajině je příkladem války, která nemůže nic vyřešit. Cožpak se dá zabíjením lidí odstranit etnické rozdělení Ukrajiny? Vymýtit divoké sociální rozdíly v této zemi? Zastavit úpadek ekonomiky? Či rozštěpení církve? Ne, válka jen tyto rozdíly prohloubí, ať už dopadne jakkoliv.“

Dokument o přidružení Ukrajiny byl nakonec přijat. Nebyl jsem proti němu proto, že bych nechtěl těsnější spolupráci EU s Ukrajinou,

lepší kontakty s občany Ukrajiny. Jsem jen proti jednostrannosti, proti vyhrocování nepřátelství s Ruskem. Nevěřím v „čisté“ úmysly současného vedení EU s Ukrajinou, tím spíš, že se tu Unie opravdu až moc často „chová jako pěšák na šachovnici, kterou ovládají Spojené státy“. I to ve Štrasburku zaznělo a také proto něco je na názoru, že by se i „Evropský parlament měl stydět“.

září 2014

Uklidnění se nehodí...

I když vedoucí představitelé EU museli uznat, že „je na Ukrajině vidět určitý pokrok a tamní příměří je přes řadu incidentů v zásadě funkční“, přesto se rozhodli sankce proti Rusku ponechat v platnosti. Trochu rozporuplné, co říkáte? Jako kdyby si Unie najednou nevěděla rady, jak dál. Překotně zavedené sankce, které mají charakter pověstné hole o dvou koncích, z nichž jeden logicky tluče do vlastních, unijních řad, členským zemím Unie škodí.

Ale hned, když se začala situace na Ukrajině uklidňovat, po hříchu nikoli zrovna zásluhou evropských diplomatů a politiků, to by asi znamenalo ztrátu tváře. Ostře řezaná, militantně nasazená maska, by dostala trhliny. Zlepšení situace v regionu a přece jen určité kontakty mezi Ukrajinou a Ruskem, vedoucí k pozitivnějšímu vývoji, se Evropské unii nehodí. I proto se hledá jakákoli zmínka o porušení příměří, cokoli, co by rozkolísalo dojem, že by mohlo být lépe...

Jen jsem zvědav, jak si to evropští mudrcové představují dál. Jak chtějí přispívat k rozvoji Ukrajiny a pomáhat jí, když i jim je jasné, že bez Ruska to nejde? A s ním nadále odmítají spolupracovat, naopak, volí řeč sankcí. Jen těžko je ale možné jednat s někým, koho jsme před tím vyhodili za dveře. Bude zajímavé sledovat, jak budou evropští lídři dál krasobruslit na tenkém ledě, vyžehleném pro ně americkými kouči, kterých se mimochodem dopady sankcí moc nedotýkají. Co víc, například americká ExxonMobil oznamuje, že opatření proti Rusku neovlivní její aktivity v projektu Sachalin 1, tedy prací na nalezištích ropy a plynu u ostrova Sachalin...

říjen 2014

Grilování, koupání, nebo test schopností?

I když je každoroční sezona „grilovaček“ pomalu za námi, je letos grilování nadále velice frekventovaných tématem. Ovšem nikoli ve spojení s podvečerní pohodou u přípravy nějaké speciality. Možná paradoxně v souvislosti se snahou odhadnout schopnosti a předpoklady vysoce postavených unijních úředníků pro jejich funkci. Eurokomisař takovou osobností je a k jeho schválení do funkce je potřeba i doporučení Evropského parlamentu. Pro „zkoumání“ způsobilosti pro výkon postu eurokomisaře poslanci EP se vžil právě termín grilování.

Zažil jsem tuto proceduru v Bruselu už potřetí a někdy mi to spíš připadá jako snaha o „vykoupání“ uchazeče o funkci eurokomisaře v jeho vlastní šťávě. I tentokrát totiž někteří europoslanci podlehli potřebě kandidáta nacytat, namísto snahy zjistit opravdu, jaké jsou jeho předpoklady.

Podobně se asi musela cítit občas i Věra Jourová, která si ale, podle mého názoru, nevedla špatně. Vyčítat jí některé obecnější odpovědi? Za dvě – striktně hlídané – minuty není lehké prezentovat sofistikovaný názor na problémy, o kterých víte jen nedlouho. „Záslouhou“ našich domácích politických hrátek jsme kandidátku na post eurokomisaře navrhli dost pozdě a s tím souvisí i to, jaké portfolio nakonec má mít. Mimochodem, není nijak malé a nevím, proč je stále zjednodušováno jen na otázky rovnosti. Proč nám připadá spravedlnost a ochrana spotřebitelů málo, když voláme po Evropě pro občany? Navíc nezvykle musela Věra Jourová čelit otázkám poslanců hned čtyř výborů Evropského parlamentu, tak široká agenda je před ní. Zazněla i kritika, že po vstupním slovu odpovídala ve své mateřštině. Aby bylo jasno, dělá to tak spousta jiných kandidátů a dělali to dosud při jednáních i velice často úřadující eurokomisaři. Agenda je mnohdy natolik komplikovaná a odborná, že třeba při diskusích o evropské vesmírné politice eurokomisař Antonio Tajani využíval profesionality tlumočnicků ze své rodné italštiny. A nikdo se nad tím v EP ani na Komisi nepodivoval...

I v případě grilování kandidátů na eurokomisaře určitě platí okřídlené „není na světě člověk ten, aby se zavděčil lidem všem“. Na adresu Věry Jourové zaznívají hlasy podpory i kritická hodnocení,

ale osobně jsem přesvědčen, že se v kontextu dalších kandidátů nepředstavila špatně. Nalik její hodnocení ovlivní zákulisní politické hrátky mezi některými parlamentními frakcemi, bude druhá věc.

S ohledem na všechny okolnosti, které jsem zmínil, ale s předpoklady paní Jourové pro její působení v Evropské komisi i s její prezentací při „grilování“ nemám problém. „Ugrilovat“ se nenechala a „zkoupat“ podle mne také ne...

říjen 2014

Známá a neznámá Ebola

V úterý přinesla média informaci o tom, že ve Španělsku se nachází první pacient s prokázaným onemocněním na takzvanou Ebolu.

V minulém období jsem se intenzivně zabýval problematikou přeshraničních zdravotních hrozeb. Společným úsilím se podařilo v rámci Evropské unie nastavit vyšší standardy založené na preventcích, a také zlepšit možnosti vzájemné informovanosti na mezinárodní úrovni. Jsem přesvědčen, že systém zdravotní péče v zemích EU je nesrovnatelně účinnější oproti systémům v některých částech světa, zejména byl a je stavěn jako důvěryhodný pro občany a s jasným cílem zajistit co možná nejvyšší možnou ochranu občanů EU, třeba i před těmito podobnými případy.

To, co nyní můžeme sledovat v rámci Afriky, je do jisté míry důsledek selhání preventivního působení – tedy toho prvotního, co je prokazatelně účinné a daleko levnější, nežli odstraňování následků. V této chvíli je potřebná podpora pod záštitou WHO, její účinná koordinace v postižených regionech.

Chtěl bych také poukázat na fakt, že se nejedná o neznámý druh nemoci. Byl popsán již před mnoha lety. Co je vlastně Ebola? Jedná se hemoragickou horečku, vyskytující se zejména v endemických oblastech. Další známé nemoci tohoto typu jsou třeba horečka lassa, Marburská nemoc, Krymská hemoragická horečka, Omská hemoragická horečka, nebo více známá žlutá zimnice. Původ a prvotní známý přenos na člověka byl třeba u horečky lassa patrně z krys na člověka, u Marburské nemoci to pak bylo z krve ugandských opic. Nese jméno po německém městě Marburg, kde se právě krví z opic v roce 1967 nakazilo okolo třiceti pracovníků pokusné laboratoře (mimočodem

v pondělí přinesla média zprávu o novém výskytu tohoto onemocnění v Ugandě). Jiné nemoci mohou přecházet z klíštěte atd. Za zmínku stojí také přenos nemocí z některých druhů netopýrů na člověka.

Příčinou je virus z čeledi Filovirus, jehož novější »verze« je právě jmenovaná Ebola. Dalšími jsou třeba Arenaviridae, Flaviviridae. Takže k čemu vlastně došlo? Z přirozeného rezervoáru se virus, třeba z opic, přizpůsobil k přenosu na člověka. Ale jak jsem již uvedl, přenašeč a původní primární zdroj nemusí být vždy jednoznačně určitelný. V současné době je známých pět kmenů tohoto viru Ebola.

V oblastech nynějšího výskytu, kdy jsou hlášeny epidemie onemocnění vyvolaného tímto virem, postihující některé země západní Afriky – Guineu, Libérii, Sierra Leone, Nigérii a Kongo – se podle mne jedná ve svém základě o zásadní podcenění zejména hygienických návyků a selhání zdravotnictví v oblasti místní hygienické péče a služby. K tomu, aby mohl být někdo chráněn, je potřeba mít propracovaný systém kvalitní zdravotní péče. Nedílnou součástí je také, nejen v těchto případech, dostatečná informovanost lidí v postižených oblastech, o co nejučinnějším předcházení možnosti samotného nakažení se a s tím spojeného dalšího šíření nemoci.

V našich podmínkách je poměrně malá možnost dalšího šíření těchto virů, nicméně připomínám, že je potřebné mít kvalitní a předem připravený zdravotní personál. Podle mne k současným běžným otázkám by měl patřit cílený dotaz na pacienty s příznaky horečky, kteří se vrátili ze zahraničí. V dnešní době je samozřejmě vyšší možnost přenosu těchto virů na delší vzdálenosti díky snadnějšímu cestování. Nicméně je nutné zdůraznit, že běžné dodržování hygienických zásad a informovanost jsou prvotním klíčem k prevenci šíření nákazy.

Vydáváme množství finančních prostředků na zbrojení, létáme do kosmu, ale to, co je přímo u nás na zemi, si zaslouží více úsilí a výzkumu, nežli se může zdát. Nyní je potřeba mít jednotný postup a systém pomoci v mezinárodním měřítku tak, aby se účinně a efektivně pomohlo postiženým oblastem a zabránilo dalšímu šíření nejen této nyní mediálně probírané nemoci.

Ministerstvo zdravotnictví – Hlavní hygienik ČR – vydalo na svých stránkách „Upozornění pro cestující týkající se výskytu horečky způ-

sobené virem EBOLA“, které jsou k nalezení třeba na adrese: www.szu.cz/uploads/documents/szu/aktual/ebola_letak_cesky.pdf

Na závěr bych chtěl znovu zdůraznit svoji důvěru v nastavený systém zdravotní péče a s tím spojených parametrů bezpečnosti proti šíření podobných nemocí v rámci EU a zejména v ČR. První případ ve Španělsku bude zátěžovým testem pro celý systém, který je nastaven v Evropské unii. Bude to test nejenom z pohledu zdravotnického, ale zároveň test politický. Evropská unie má šanci a povinnost nejen vydávat deklarace o porušování lidských práv na africkém kontinentu, ale konkrétně, a to i finančně pomoci africkým zemím (a to nejen jim) při řešení sociálně ekonomických problémů, které ve svém důsledku mají i dopady do oblasti zdraví.

říjen 2014

Spojené státy a globální špiclování

Aféra spojená s odhalením toho, že americká zpravodajská služba NSA (Nation Security Agency) po léta plošně špiclovala občany a firmy Spolkové republiky Německo včetně kancléřky Merkelové, neutichá. Německé sdělovací prostředky nyní přišly s informací, že sama Spolková zpravodajská služba (BND) předávala NSA údaje o německých občanech, aniž by o tom bylo informováno parlamentní kontrolní grémium a zvláštní komise G-10, příslušná pro schvalování zásahů do elektronické komunikace. Velký a spolehlivý spojenec USA je tak v neblahém údivu: zjišťuje totiž, že totální elektronická špi-onáž, kterou USA provádějí s cílem získat globální převahu v tzv. kyberprostoru, nemá výjimek a zdaleka nesouvisí jen s proklamovaným a zprofanovaným heslem „boje proti terorismu“. „Mluvíme tady stále o masovém porušování základních práv,“ napsal německý list Handelsblatt. Předseda strany Levice Bernd Riexinger vyzval spolkovou vládu, aby sama celou záležitost co nejdříve objasnila.

Jak vyplývá z dosud přísně utajovaných dokumentů, které spolková vláda předložila vyšetřovacímu výboru Spolkového sněmu, jenž se aférou spojenou s činností NSA zabývá, BND předávala NSA údaje, které získávala z internetového uzlu De-Cix ve Frankfurtu nad Mohanem, a to za pomoci zvláštního programu, určeného k filtrování dat německých uživatelů. Jenže celou akci měl posvětit někdejší šéf

kancléřského úřadu a současný německý ministr zahraničí Frank Steinmeier! Neměl by tedy on být prvním v hledáčku vyšetřovacího výboru Spolkového sněmu?

NSA je složkou amerických bezpečnostních sil, která hraje klíčovou roli právě při snaze USA ovládnout totálně tzv. kyberprostor. Globální elektronická špionáž prováděná USA není vůbec jen jakousi „daní z boje proti mezinárodnímu terorismu“. Cílem veškerých souvisejících aktivit je také zjišťování sociálně-politické situace a nálad nad národy a státy a odhalování podstaty sociálních vazeb, a to v zájmu manipulace s veřejným míněním a usměrňování sociálních a politických aktivit lidí žadaným směrem. To se dělo v zemích severní Afriky v době „Arabského jara“, děje se na Blízkém a Středním Východě a aktuálně i na Ukrajině. Také zde předcházely ozbrojeným konfliktům tzv. twitter-revoluce, vyvolávané uměle za využití informačních technologií a sociálních sítí. Jak informoval internetový portál Euronews, ze strany NSA byl sledován také Evropský parlament, a to (mimo jiné) v době, kdy se v něm jednalo o ochraně práv a svobod občanů.

Elektronické špiclování má také výrazný aspekt ekonomický. Hospodářská špionáž je pojem, který je spojován v prvé řadě se Spojenými státy, které tento druh špionáže bez skrupulí aplikují i na své evropské spojence – na Spolkovou republiku především a na její důležité ekonomické subjekty. Jak uvádějí některé analýzy, hospodářská špionáž má pro USA dokonce ještě větší význam, než opatření týkající se boje s terorismem.

S ohledem na činnost USA a její NSA na poli globální špionáže napsal německý publicista Franz Krummbein: „Politika se stala osudem bankovních lobbistů, kteří se vrhli do zbojnického tažení proti vlastnímu obyvatelstvu i zbytku světa. Zabíjejí po celém světě, demonstrují státnost a demokracii. Stát se však obrátil proti vlastním občanům. Vládne nám čistá korupce. Rozklad právního státu se nejen děje, ale je již prakticky u konce.“

říjen 2014

EU dělá „mrtvého brouka“

Výsledky voleb v Lotyšsku jsou sečteny, k žádným větším změnám nedochází. Dá se očekávat pokračování vlády středopravicové

koalice, i když není vyloučeno, že může dojít k výměně na premiérském postu. Nicméně, mnozí komentátoři jsou přece jen zaskočeni vítězstvím opozičního Centra shody, hájícího zájmy nemalé ruskojazyčné menšiny v Lotyšsku. To sice o pár křesel přišlo, ale navzdory průzkumům i očekáváním porazilo stranu Jednoty premiérky Straujumaové. Což je v atmosféře, která provázela lotyšské volby, nesporně úspěch strany, vedené starostou Rigy Nilsem Usakovsem. Vládní koalice se totiž všemožně snažila ovlivňovat veřejnost údajnou hrozbou ze strany Ruska v souvislosti s událostmi na Ukrajině. „Strašák Moskva“ ale nefungoval tak, jak by si vládní koalice přála. I když právě jí pravděpodobně nakonec ve volbách přece jen trochu pomohl.

Co je ale pozoruhodné a zůstává bez povšimnutí EU - voleb v členské zemi Unie se nemohlo účastnit kolem 320 000 obyvatel Lotyšska, tzv. neobčanů. Lidí bez státního občanství, o které je diskriminačně připravuje Lotyšsko, když získání občanství podmiňuje zvláštními jazykovými a dalšími zkouškami. Nad touto nehoráznou praxí členského státu zavírá EU oči, zatímco jinde se staví do role obháje lidských práv. Přitom naposledy v březnu tohoto roku doporučil výbor OSN Lotyšsku, aby přezkoumalo svou jazykovou politiku a experti světové organizace projevíli „znepokojení“ nad postavením „neobčanů“ v zemi. Na ostudnou situaci poukázal nedávno také americký časopis Forbes, který označil situaci za hanbu nejen pro Lotyšsko, ale i pro Evropskou unii. Co víc, takové počínání podle amerického časopisu „zavání jakýmsi apartheidem nebo něčím podobným, proti čemuž západní demokracie v posledních dekáдах a stoletích bojovaly“.

Pozoruhodné zjištění, když Evropská unie si dále hraje na „mrtvého brouka“. Jak dlouho budeme měřit dvojím metrem a používat metodu selektivních pravidel a přístupů? Mimochodem, jak by asi vypadal výsledek voleb v Lotyšsku, kdyby nebylo volební právo upíráno desetitisícům ruskojazyčných obyvatel? I s ohledem na to je tak třeba vidět výsledky lotyšských parlamentních voleb a hodnotit úspěch či nezdar vládní koalice anebo opoziční strany Centrum shody. Stejně jako hodnotit počínání Evropské unie...

říjen 2014

Větší pozornost Evropské unii

Od voleb do Evropského parlamentu uplynulo pouhých pět měsíců, ale takzvaná evropská či unijní témata se z českých médií opět téměř vytratila. To je však příznačné i pro jiné členské státy Evropské unie. Hlavní roli hrají často podružná národní témata, nemající zhora nic společného se skutečností, že dění v členských státech EU, a v první řadě jejich legislativa, je v převažující míře určována unijními orgány. Je však třeba, aby členské státy společně a naléhavě, bez národní povýšenosti a resentimentů, čelily hlavním problémům kontinentu. Hospodářská krize vytrvale podkopává jeho už tak vratké sociální a demokratické základy.

Důsledky úsporných programů nadiktovaných silnými zeměmi, v čele s Německem, státům nejvíce postiženým krizí, jsou katastrofální. Na teritoriu EU je dnes bez práce na 25 milionů lidí. Alarmující je míra nezaměstnanosti mladých lidí do 25 let – ti tvoří celou jednu pětinu z celkového počtu nezaměstnaných, přičemž nejhorší situace je ve Španělsku, Řecku a Itálii. Když jsme šli jako levice do letošních voleb do Evropského parlamentu, deklarovali jsme, že chceme jinou Evropskou unii – Unii demokratickou, sociální a mírovou, a požadovali jsme prohloubení demokracie v institucionálním rámci EU. Ovšem ti, kdož přišli s těmito požadavky a snaží se je prosazovat, jsou ve Štrasburku a Bruselu v opozici. V opozici, která je bohužel mnohem slabší než konzervativně-nacionalistický blok.

Složení Evropské komise, tedy jakési unijní vlády, nemá bohužel nic společného s hlasováním voličů ve volbách do Evropského parlamentu. A je to právě Komise, která si nepřejí silnou evropskou občanskou společnost, jež by dokázala mimo unijní orgány a instituce zvrátit některé potenciálně nebezpečné výstrelky neoliberalismu a hrabivého lobbismu. Aktuální je nanejvýš sporné odmítnutí registrace Evropské občanské iniciativy Stop TTIP, kterou se její organizátoři snaží postavit pro Evropu nanejvýš nebezpečné dohody o volném obchodu a ochraně investic se Spojenými státy.

Ovšem potěšitelné je, že tato iniciativa žije a jejím organizátorům se už podařilo shromáždit přes půl milionu podpisů z potřebného milionu. Také čestí občané mají možnost Evropskou občanskou inici-

ativu Stop TTIP podpořit – stačí zadat webovou adresu <http://stop-ttip.org> a elektronicky připojit svůj podpis. Je to důležité!

říjen 2014

Uzbekistán – americký satelit

Je těžké nevidět problémy, kterých je v Uzbekistánu skutečně hodně. Počínaje autoritářským vedením země pod taktovkou prezidenta Islama Karimova, který – než se stal prezidentem – vykonával funkci posledního generálního tajemníka KS Uzbekistánu. V poslední době přitom činí mj. i kroky, které likvidují některé historické vazby na období existence SSSR.

Je pravda, že pod tlakem občas přistupuje k určitým reformám, ale je toho stále hodně, co je možné Uzbekistánu vyčítat. Mezi hlavní problémy patří značně neprůhledné volby a tvrdě represivní postup vládní moci proti obyvatelstvu, který je odůvodňován hlavně nutností obrany před nebezpečím terorismu a islámského extremismu.

Mezi pozitivní momenty jednoznačně patří přijetí zákazu dětské práce, využívané hlavně při sběru bavlny (zatím v praxi aplikované jen částečně), a také určité reformní kroky v justici a vězeňství. V prosinci 2013 nabyl na účinnosti zákon zakazující mučení, násilí a nelidské, kruté a ponižující praktiky. I zde se ovšem Uzbekistán potýká s problémem kontroly jeho prosazováním.

Dvojitá tvář USA

Evropská unie je ve svých postojích vůči Uzbekistánu s ohledem na vše zmíněné mnohem razantnější než například USA. Spojené státy sice navenek kritizují prezidenta Karimova, ale přitom udržují velice těsné kontakty s ním i s dalšími politiky Uzbekistánu, a to i na nejvyšších úrovních, což ukazuje na zcela nesrovnatelný přístup například v porovnání s Běloruskem...

Prezident Obama v roce 2011 telefonicky poděkoval a ocenil spolupráci s prezidentem Karimovem. Za tímto krokem je totiž především ochota Uzbekistánu poskytovat tranzit pro zásobování amerických jednotek v Afghánistánu, vzhledem k tomu, že po ochlazení vztahů s Pákistánem se Uzbekistán stal fakticky hlavním a tak-

řka jediným možným koridorem. Za tímto účelem navštívila Uzbekistán tehdejší ministryně zahraničí Hillary Clintonová, náměstek MZV Spojených států přijel hned dvakrát – v letech 2012 a 2013, ale došlo také na schůzky mezi současným ministrem zahraničí Johnem Kerrym a jeho uzbeckým protějškem. Tyto události nám ukazují přístup dvojího metru a zohledňování toho, kdo s USA spolupracuje a nad čím politikou se poté ze strany USA přivírají oči.

Uranové zásoby

Uzbekistán má sedmé největší zásoby uranu na světě a je jeho výrazným exportérem. V průběhu roku 2006 však došlo k prolomení do té doby monopolní pozice exportéra uzbeckého uranu, americké společnosti NUKEM Inc. (dceřině společnosti německé NUKEM GmbH). V současnosti se na vývozu uranu podílejí už i firmy z Jižní Koreje, Číny, Japonska a Ruska. I na tomto příkladu je vidět přístup dvojího metru ze strany Washingtonu.

Další zajímavost, dokreslující přístup nejen USA, ale i Německa, jakožto člena EU, je možné pozorovat ve strojírenství, kterému dominuje automobilový průmysl. A to konkrétně státní asociace podniků Uzavtosanoat, která mj. provozuje společnou výrobu osobních automobilů s americkou firmou GM. Ta v roce 2010 zahájila spolupráci s německou společností Daimler AG, která se angažuje v oblasti výroby autobusů.

Na závěr nelze než znovu zdůraznit pokrytecké chování USA a částečně i EU. Měli bychom si dávat pozor, abychom nebyli většími obhájci tzv. demokratických postojů USA, zatímco ony samy uskutečňují politiku, která je pro ně nejvýhodnější. Uzbekistán je dalším příkladem naprosto selektivního a zdaleka tedy nikoli objektivního přístupu k různým zemím v otázkách posuzování lidských práv, demokracie a na druhé straně pragmatického obchodování či protislužeb v duchu hesla „něco za něco“, jak ukazují přimhouřené oči USA např. v Afghánistánu.

říjen 2014

K výsledku ukrajinských voleb

Vítěz parlamentních voleb na Ukrajině je jasný: Blok prezidenta a čokoládového magnáta Porošenka následovaný Lidovou frontou premiéra Jaceňuka. Fašisté se do nejvyššího zastupitelského sboru dostali rovněž, komunisté nikoliv.

Pravicová média hodnotí výsledky voleb jako „proevropské“, ale tak tomu není. V prvé řadě jsou tyto výsledky nacionalistické a protiruské a nacionalistický a protiruský také bude kurz nové ukrajinské vlády. Nebo že by právě v obskurním nacionalismu a antirusismu byl skutečně spatřován aktuální celoevropský trend?

V novém ukrajinském parlamentu nebude zastoupena žádná strana, která by hájila sociální zájmy občanů. Fašistické síly dostaly sice méně hlasů, než se čekalo, ale přes nižší volební zisk budou mít přece jen vliv na chod země - nikoli však už síly demokratické a levicové. Lze očekávat, že obrovský ekonomický a sociální propad, který Ukrajina zažívá, se ještě prohloubí. Na Ukrajině hrozí sociální výbuch, který pocítí i členské státy Evropské unie. EU toho sice Ukrajině hodně slíbila, ale kromě slov na papíru jí reálně nedá nic, neboť sama má tak velké ekonomické a sociální problémy, že není s to poskytnout ani akutní humanitární pomoc.

Lze předpokládat, že po volbách se rozštěpení země ještě více zvyrazní. Porošenko a jeho lidé očividně nehodlají přispět k mírovému řešení, které načrtl nedávný summit v Minsku. Ukrajinci masově emigrují do okolních států, miliony lidí na Ukrajině žijí v obavách z nastávající zimy. A z Bílého domu se jim dostává dobré rady, jak přežít: u šálku horké čokolády Porošenko-Nestlé...

říjen 2014

Stálý problém: pohraničí a drogy

Sousední Bavorsko má stále větší problémy s přílivem drog z České republiky. V prvé řadě se jedná o pervitin, nazývaný v celém Německu Crystal Meth. Údaje, které zveřejnilo bavorské ministerstvo vnitra, jsou alarmující, ale to je ještě slabé slovo, uvážíme-li, že popisují jen špičku ledovce, kterým je přeshraniční drogová scéna. Speciální pátrací skupiny Bavorské zemské policie odhalily v loň-

ském roce skoro 20 000 drogových deliktů, majících své kořeny hlavně v České republice; u 3500 deliktů se jednalo o trestné činy. „Nejen Bavorsko, ale celé Německo je zaplavováno krystalem,“ prohlásil před pár dny bavorský ministr vnitra Joachim Hermann v pohraničním Selbu. Jeho návštěva v tomto městě blízko české hranice měla svůj důvod: tržnice v sousední Aši jsou pověstným místem, kde Němci drogy po léta kupují.

Další čísla pocházející od bavorského ministerstva vnitra: v letech 2010-2013 se počet drogových deliktů dvojnásobil. Jen v minulém roce zabavili bavorští policisté téměř 37 kilogramů pervitinu, což je za sledované období více než pětinasobek, a 18 lidí v tomto roce v Bavorsku zemřelo na následky užívání drog. Bavorské ministerstvo vnitra naléhavě poukazuje na to, že pervitin pašovaný do Bavorska pochází skoro výhradně od výrobců v České republice. Proto usiluje o to – pod heslem „nulová tolerance drogám“ – o razantní prohloubení spolupráce jak se spolkovou policií a s německými celníky, tak s českými policisty, což je pro účinný boj s drogovou kriminalitou klíčové. Nejen, že by tedy měly být posíleny společné hlídky s Čechy v pohraničním území a zvýšen počet společných zásahů proti prodejcům drog (letos jich má být údajně provedeno více než 230); připravováno je bavorsko-české prohlášení ohledně prohloubení policejní spolupráce v boji proti drogové kriminalitě a má být také podepsána nová smlouva o policejní spolupráci.

Pro analýzu struktury pachatelů zřídil Bavorský kriminální úřad v březnu tohoto roku zvláštní pracoviště – tzv. Task Force Crystal Bayern, které shromažďuje a vyhodnocuje informace z drogové kriminální scény, a hlavně se snaží popsat souvislost drogové kriminality s jinými druhy trestné činnosti a mapovat cesty drog od výrobců ke konzumentům.

Už jsem několikrát poukázal ve svých příspěvcích na obecně známou skutečnost, kterou je enormně vysoká nebezpečnost pervitinu pro lidské zdraví. Systematická destrukce osobnosti, ztráta tělesné hmotnosti, masivní proces stárnutí, vysoký krevní tlak, poškození vnitřních orgánů a psychické poruchy – to jsou hlavní následky užívání pervitinu. Proto vítám každé opatření, které má za cíl likvidaci této drogy a paralyzování jejích výrobců a prodejců. Obávám se však,

že pouhá policejní opatření nestačí. Možná by se také vyplatilo uvažovat o tom, proč české pohraniční obce a města trpí po desetiletí na svém teritoriu obskurní tržnice, které jsou prokazatelně, znovu a znovu místem páchání rozsáhlé trestné činnosti, a to nejen drogové. V Bavorsku ani Sasku kupodivu nic takového neexistuje...

listopad 2014

Hoteliér hrdina, nebo...?

„Hrdinský“ čin dnes už bývalého pražského primátora Hudečka, který zrušil partnerství mezi Prahou a Moskvou jako součást svého boje proti Rusku, není jediným příkladem uplatnění „kolektivní viny“ v zájmu pseudohrdinství.

Dalším příkladem je majitel ostravského hotelu, který odmítal ubytovávat ruské turisty, protože je spoluobvinil z anexe Krymu. Když mu prý ale z hotelu zmizela skupina ruských sportovců, trochu se asi zalekl, že mu přílišné hrdinství pokazí zisky. A tak ubytování ruských hotelových hostů podmínil podpisem jakéhosi prohlášení odmítajícího vojenský zásah na Ukrajině. Takže trochu couvnutí, protože byznys je byznys a hrdinství musí trochu stranou. Nu, a když zasáhly proti diskriminačním praktikám majitele hotelu úřady, už ani prohlášení není třeba. Teď navíc přišla i pokuta od České obchodní inspekce za nepřipustnou diskriminaci některých hostů. Hrdinný podnikatel se chce odvolat, prý neudělal nic špatného.

Tak nevím. Asi špatně pochopil, co je to hotelové podnikání. Nebo si ho představuje třeba tak, jak tomu bývalo ve Spojených státech: „vstup jen pro bílé“? Majitel hotelu se svým počínáním dal na politiku a do svých politických her zatáhl turisty, což je přinejmenším prapodivné počínání.

Při takovém přístupu by bylo zajímavé vědět, jestli by v ostravském hotelu takhle „prověřovali“ a poté sankcionovali turisty například z Pákistánu za to, že tam byl dopaden šéf al-Kajdá. Nebo jestli odmítají hosty z jiných zemí, kde se jim něco nezdá? Tuší majitel hotelu, co se děje v některých afrických státech a vybírá si podle toho hotelové hosty? Co by říkal, kdyby mu v Rakousku někdo řekl, hleďte si nocleh jinde, lidé od vás v naší zemi prý dříve sem tam kradli v obchodech? Nebo jinde na dovolené mu řekli, že „nemá nárok“,

protože ČR je členem Unie nebo NATO. Abychom se nedočkali od podobných lidí nakonec i tabulí s nápisy „Nad 60 let, těhotné atd. neubytováváme“.

Podobných příkladů, jen pro dokreslení absurdního počínání majitele ostravského hotelu, který nemíní minimálně dodržovat zákony, by se dalo najít nepřeberně. Ale asi to není potřeba. Soudný si o takovém podnikateli udělá závěr sám. A možná by se „hrdina“ divil, kdyby mu naopak vyhlásily bojkot turistické skupiny. A to nejen ty z Ruska. To by možná začal přemýšlet o tom, kdy a kde projevovat hrdinství a kdy normálně podnikat...

listopad 2014

Kudy dál s Běloruskem

Takřka nenápadně, jako by bez povšimnutí, proběhla zpráva o tom, že Evropská unie prodlužuje o další rok sankce vůči Bělorusku. Soubor opatření, zahrnující zbrojní embargo, embargo na vybavení pro vnitřní represe a zmrazení majetku a zákaz cestování pro některé osoby, měl skončit k závěru října. EU se rozhodla pro jejich další uplatňování do 31. října 2015. Zdůvodnění tohoto kroku opakuje už známé fráze o zájmu v pokračování tzv. kritického dialogu s Běloruskem. Ten ale do značné míry sestává především z neustálého mentorování ohledně lidských práv, právního státu a tlaku na demokratizaci podle představ EU. Jako kdyby mimochodem neměla i Unie své starosti – například s demokratickým informováním o tom, co se v ní děje. Třeba o tom, že Brusel zažil více než stotisícovou demonstraci proti hospodářským a sociálním reformám nové pravicové vlády, média moc zájem nejevila. Tak mohutným projevem nespokojenosti asi nechtěla „provokovat“ naši veřejnost...

Ale zpět konkrétně k Bělorusku. Nelze si nepovšimnout, že i v Unii jsou patrné posuny a snahy „něco“ se vztahy s Běloruskem dělat. Sem tam se totiž jak Unii, tak USA, Bělorusko „hodí“. A také je tu patrné balancování v zájmu „nezabouchnout si do budoucna úplně dveře“ na poměrně velký trh. Navíc v zemi v těsném sousedství Ruska a Ukrajiny. I proto možná EU přehodnotila sankce vůči čtyřiařidvaceti osobám a sedmi podnikatelským subjektům a restrikce proti nim zrušila. Byť hned přispěchala s vysvětlením, že to není krok,

kterým by snad EU chtěla měnit politiku k Bělorusku, přece jen to za určitý signál považovat můžeme. Není proto překvapením ani reakce z běloruské strany. Minsk sice prodloužení sankcí kritizuje, ale například jisté zlepšení naznačil už i po nedávném prvním Americko-běloruském investičním fóru v New Yorku premiér Běloruska Michail Mjasnikovič. Podle něho k němu přispěla i aktivní role Běloruska při hledání řešení kolem napjaté situace na Ukrajině. Premiér navíc v jiném prohlášení počátkem listopadu – navzdory nesouhlasu s prodloužením sankcí ze strany EU – ocenil, že Unie vede s Běloruskem „poměrně aktivní dialog“. Předseda běloruské vlády Michail Mjasnikovič také dodal, že EU podle něj už přijala i „řadu pozitivních rozhodnutí“ týkajících se Běloruska.

Když si tedy poslední vývoj shrneme, je vidět rozpolcenost postoje EU k Bělorusku a přešlapování kolem základní otázky – jak dál ve vzájemných vztazích. Jako kdyby ruka chtěla, ale hlava se pořád vznášela někde v mimozemském prostoru...

listopad 2014

Proč odstrkují Malajsii?

Skoro to vypadá, že nad východní částí Ukrajiny nebylo v polovině července sestřeleno letadlo Malaysia Airlines, ale letoun americký. Alespoň podle aktivity amerických expertů by se to mohlo zdát. Naopak skoro nikdo příliš v souvislosti s tragédií nepřipomíná Malajsii, natož, aby ji brali jako plnohodnotného partnera při vyšetřování. Což se pochopitelně oficiálním místům v Kuala Lumpur nelíbí, byť se to nesnaží dávat příliš hlasitě najevo.

Není divu, na Malajsii je – podle řady zpráv – vyvíjen značný tlak, aby se i bez prokazatelných důkazů, připojila k hlasitému obviňování Ruska z odpovědnosti za údajné sestřelení letadla. Co na tom, že zatím všechna tato obvinění přinejmenším „plavou na vodě“, že i nizozemští vyšetřovatelé jsou v předběžných závěrech velice opatrní a jsou dokonce připraveni pracovat i s ruskou verzí incidentu. Na rozdíl od nevídané aktivity amerických vyšetřovatelů i tajných služeb, „expertů“ z Velké Británie, vládních institucí v Kyjevě i podílu Nizozemska se Malajsie cítí odtržena od přímé účasti na objasnění příčin katastrofy. Přitom při ní přišlo o život 298 lidí, kteří

byli na palubě letounu Malaysia Airlines, včetně kompletní patnáctičlenné posádky malajsijské národnosti. A z Malajsie byl druhý nejvyšší počet obětí.

Jenomže snaha o nestranné, protiruskou vlnou neovlivněné vyšetření události nad východem Ukrajiny, o které stojí Malajsie, se nehodí „do krámu“ bojovníkům proti Kremlu. A tak proti Kuala Lumpurů nasazují všechny dostupné páky, které si ostatně vždycky najdou. Stačí připomenout, že Malajsie například podala žádost o členství v Radě bezpečnosti OSN v letech 2015–2016, a hned tu máme možnost k nátlaku. A že se Spojené státy i další spojenci Američanů nerozpakují použít jakékoli zbraně v zájmu obhajoby svých zájmů, to přece dobře známe. Je celkem jedno, ze které části světa. Malajsie je odstrkována na okraj vyšetřování, čelí průtahům ze strany oficiálního Kyjeva při schvalování dohody mezi dotčenými státy katastrofy (Ukrajina, Nizozemsko, Austrálie), ke které původně vůbec nebyla přizvána. A hlavní, nejhlasitější, slovo s jediným patentem na pravdu mají „specialisté“ ze Spojených států i britská tajná služba MI-6. Jejich horlivost, s jakou „masírují“ veřejné mínění i představitel přímo v Malajsi, už ani neudivuje. O důvod víc, proč trvat na řádném vyšetření okolností tragédie letu z Amsterdamu do Kuala Lumpurů v červenci tohoto roku.

A pokud by se nám v budoucnu snad zdály některé postoje malajsijské strany k okolnostem sestřelení jejich letadla poněkud nezvyklé a jiné, než jaké byly dosud, stačí si uvědomit, co všechno se v zákulisí děje a v jaké pozici Malajsie je. Opět tu funguje známý scénář rovných a rovnějších...

listopad 2014

K Junckerově skandálu

Již při hlasování o nové Evropské komisi jsme hlasovali proti důvěře současné Evropské komisi. Nikoli proto, že bychom považovali celou Komisi za špatnou, někteří její členové si jistě podporu zaslouží.

Ovšem od samotného počátku předseda Jean-Claude Juncker nevhodně nastavil strukturu Komise pospojováním nesouvisejících portfolií a dost zmateným způsobem přesouval jednotlivé komisaře mezi různými portfolii. Navíc vytvořil čtyři místopředsedy Komise, kteří

jsou dnes nadřazeni ostatním komisařům, což zcela popírá smysl fungování Komise. To vše od počátku nebudilo důvěru v pana Junckera.

Vrcholem všeho je pak skandál, který se propírá v médiích poslední dva týdny. Ukázalo se, že jedna z priorit současné Evropské komise, kterou podporujeme, tj. omezení úniku příjmů firem do daňových rájů, je v rukou člověka, který byl předsedou vlády Lucemburska v době, kdy jeho země byla daňovým rájem se zdaněním některých nadnárodních firem ve výši 1,1 %. Lucembursko tak de facto okrádalo rozpočty ostatních členských států EU o peníze. Lucemburská vláda pod vedením pana Junckera tak naprosto jednala proti zájmům EU.

Těžko tak může mít takový člověk naši důvěru, že Evropskou komisi povede správným směrem a nebude opět upřednostňovat zájmy nadnárodních korporací. Měli by si to uvědomit i socialisté a lidovci, kteří pana Junckera podporují a vzali tak na sebe dnes zodpovědnost za možné budoucí skandály.

Když pan Juncker říká, že nemůže převzít politickou odpovědnost, protože již není předsedou vlády Lucemburska, tak se domníváme, že může, a to sám, rezignovat na předsedu Evropské komise, neboť politická odpovědnost je jen jedna.

listopad 2014

Energetické šachy

Politika je velice často přirovnávána k šachové hře. Faktem je, že kdo v ní dokáže promýšlet víc tahů dopředu, kdo dovede předpokládat reakce a kroky protivníků, bývá úspěšnějším a také uznávanějším hráčem na politické scéně. I když, kdo je vlastně vítězem a kdo poraženým, když události kvapně letí a zdánlivý premiant je o měsíc či pár let později najednou v roli zcela opačné?

Hodně složitou partii z tohoto pohledu doslova spoluprožíváme právě teď. A protože je to partie, ve které se hraje s energií nabitými figurkami, nepostrádá tato hra silný „náboj“. Zatímco nad šachovnicí o 64 polích ale sedí dva soupeři, energetické šachy mají hráčů víc. Přímou se hraje mezi Evropskou unií a Ruskem. A v této partii je Unie ve složité pozici. Sice si momentálně dost věří, ale jako značně závislý hráč tahá v partii figurkami poměrně riskantně. Tlak na Rusko je jedna věc, potřeby evropské ekonomiky i domácností věc druhá.

Na co totiž političtí šachisté v dresech EU trochu pozapomněli, to je třetí do hry – který na další politické šachovnici hraje také s Ruskem – a tím je Ukrajina. Z pohledu Unie rádoby spoluhráč. Nicméně, jak čas ukazuje, v energetickém turnaji postupně spíše pro Unii větší oříšek než Rusko.

Ukrajina je totiž moc chudým a také nevyzpytatelným partnerem. Původně zamýšlený trumf proti Rusku potřebuje od Unie nejen radit, ale hodně, podle mnohých v Bruselu až příliš, finančně dotovat. To aby vůbec do energetické partie mohl zasahovat. Hraje se o vrtné ropné věže, ale i věže plynové a také o jakéhosi černého koně - plyn břidlicový. A „ukrajinský pěšák“, v partii důležitý pro tranzit energetických surovin do Unie, se ukazuje nejen jako finančně slabý hráč... V tazích energetické partie je i nespolehlivý (nezákonné odběry, problémy s placením za dodávky z Ruska atd.).

Když k tomu přidáme promyšlenou taktiku Ruska historicky v šachové hře, včetně politické varianty zdatné země, nejsou vyhlídky na úspěchy Unie v energetické partii moc růžové. Rusko si totiž našlo do party jiné hráče. Namísto rozkmitřené EU rozvíjí těsnější spolupráci s asijskými státy. Nejen, že varuje Unii šachem v podobě nových smluv na dodávky plynu a stavby dalších plynovodů s Čínou. Podobně do hry vtahuje i další asijské zájemce, kteří by mohli z patové situace ve vztazích EU s Ruskem profitovat. Rusko jedná o dodávkách plynu s Japonskem a Korejskou republikou, což situaci na energetické šachovnici ještě víc vychyluje v jeho prospěch.

A když už se na nové obrysy vztahů a spolupráce v energetice díváme obrazným pohledem šachové hry, se všemi možnými i zatím jen odhadovanými tahy, pak je tu ještě jedna hrozba pro Unii a její trumf v záloze. Tím by měl případně být i břidlicový plyn od spojenců ve Spojených státech. Jenomže chystaný masivní tranzit energetických surovin ze zásob Sibíře do asijských zemí signalizuje nebezpečí poklesu cen plynu pro region nejen z USA, ale i z Kanady nebo Austrálie. Projekty, které jsou rozběhlé, a na pozadí kterých měli zmínění hráči „velké oči“ z vidiny zisků, mohou hodně tratit na hodnotě.

V dost „hrrr“ rozehrané energetické partii ze strany Evropské unie se tak budoucnost pro ni nejeví moc dobře. A tak kdo nakonec asi

může tratit nejvíc, to jsou jihoevropští a východoevropští unijní pěšáci. Země, které byly nuceny na oltář unijní a americké taktiky položit zmrazení projektu plynovodu South Stream. Kdežto západoevropští hráči mají k dispozici plynovod Nord Stream, obcházející tranzitně nespolehlivou Ukrajinu. Je tak dobře vidět, kdo je kdo ve složité energetické partii a v čím zájmu se některé tahy vedou. Jen aby si Unie nakonec sama nedala mat...

listopad 2014

Stop militarizaci Evropské unie

„Evropská unie pochoduje rázně dál směrem k vojenské unii. Od doby přijetí Lisabonské smlouvy nabylo používání vojenských prostředků na expanzi. Zahraniční politika EU má stále více intervencionistický charakter.“ – To je jednoznačný závěr naší politické skupiny GUE/NGL v Evropském parlamentu.

Třetího listopadového týdne se totiž sešli ministři obrany členských států EU a mimo jiné se shodli zejména na společném postupu v takzvaných kybernetických válkách, neboli Cyber Wars – vzhledem k tomu, že války a ozbrojené konflikty jsou dnes vedeny nejen těžkými zbraněmi, bombami a děly, ale stále častěji také zcela tiše, prostřednictvím internetu. Ostatně v rámci NATO je už dlouho rozmyšleno nejen o scénářích takzvaných preventivních digitálních úderů, ale také o ryze vojenských odpovědích na počítačové útoky, a to i v případech, že by byly cíleny jen na ekonomické škody.

Ministři obrany členských států EU kromě toho potvrdili, že společným cílem je vybudování evropského politicko-vojensko-průmyslového komplexu, jenž by měl finančními prostředky EU podporovat technologickou a průmyslovou základnu evropského zbrojního sektoru.

Už loni v létě rozhodly špičky EU o „posílení evropského obranného průmyslu“, přičemž zejména vláda Spolkové republiky vehementně usiluje o to, aby členské státy EU prodávaly a kupovaly zbraně podle jednotných unijních standardů, a aby také malé a střední členské státy posilovaly své zbrojní kapacity.

Militarizace Evropské unie je dlouhodobou realitou, jež nabývá na síle a dimenzích. Doba je pro to příznivá a zbrojní koncerny, v prvé řadě německé, mohou být spokojeny z tučných zisků včetně těch po-

tenciálních. Počátkem listopadu se v rámci EU konala jiná akce, která dosud nebývalý trend militarizace potvrdila. Účastníci meziparlamentní konference pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku a pro společnou bezpečnostní a obrannou politiku EU, konané v Římě, v závěrečném prohlášení (jak jinak) odsoudili Rusko a vyjádřili svou solidaritu s Ukrajinou. Jádrem usnesení ale bylo horování pro mnohem užší spolupráci mezi EU a NATO v duchu „doplňující se a vzájemně posilované úlohy“ obou subjektů. Dále má být nejen zachován, ale posílen trend budování jednotek EU pro rychlé nasazení a posilování vojenských příprav k intervencím mimo teritorium EU.

To vše téměř ideálně souzní s intencemi nové (od 1. listopadu 2014) vysoké pověřenkyně EU pro zahraniční a bezpečnostní politiku Federiky Mogheriniové, bývalé italské ministryně zahraničních věcí; tato dáma totiž nehodlá usilovat o jiný směr a obsah zahraniční politiky EU, nýbrž jen prosazovat staré záměry – vojenské v první řadě. Ty byly už před deseti lety formulovány v Evropské bezpečnostní strategii, přijaté Radou EU; na jejím základě pak bylo přistoupeno k vojenským intervencím EU mimo její teritorium. Ačkoliv členské státy EU nikdo neohrožoval a neohrožuje (mnohem nebezpečnější je pro EU vnitřní ekonomické a politické pnutí), v současnosti probíhá patnáct (!) vojenských misí EU v Evropě, Asii a Africe. Tyto ozbrojené zásahy ale jen přispěly a přispívají ke katastrofálním následkům, které obecně vojenské intervence mívají. Vzhledem k tomu, že násilné konflikty zejména v afrických zemích byly vyvolány katastrofální chudobou a hladem, nelze si nepoložit otázku, zda pro jejich utlumení by nebylo vhodnější omezit zbrojení v EU a poskytnout tyto prostředky na rozvojovou pomoc postiženým zemím.

Levicová frakce GUE/NGL, ke které poslanci zvolení za KSČM patří, neustále deklaruje, že usiluje o jinou podobu Evropské unie. Usiluje o Unii demokratickou, sociální, ekologickou a mírovou. Bohužel, zájmy sil, které o EU rozhodují, jsou ve všech těchto aspektech zcela protichůdné.

listopad 2014

Lidé spolu musí mluvit, pokud tak nečiní vlády

Před pár dny jste se vrátil z Volgogradu. Jaký účel měla vaše návštěva tohoto města?

Zúčastnil jsem se 1. mezinárodního fóra hnutí sprátených měst. Toto fórum vzniklo na základě myšlenky OSN, že by měla existovat nad oficiální politikou takzvaná lidová diplomacie, jejíž oporou by byla právě města po celém světě. Uspořádání prvního fóra se ujal právě Volgograd. Ten totiž stál u zrodu ideje mezinárodního partnerství měst, když hned po druhé světové válce bylo navázáno dodnes fungující partnerství Volgogradu a britského města Coventry. Představitelé Coventry letos samozřejmě také přijeli, z České republiky se fóra zúčastnili představitelé Ostravy.

Jaký mělo fórum program?

Jeho účastníci jednali ve třech platformách: politické, kulturní a ekonomické. Já jsem vystoupil na fóru politickém. Skoro unisono všude znělo, že čím méně spolu mluví vlády států od západu na východ a od jihu na sever – což je pro dnešek bohužel typické a nedobré – tím více spolu musí mluvit města a lidé. Nepřehlédnutelným tématem diskusí byla samozřejmě situace na Ukrajině. Hovořilo se o ní, řekl bych, kriticky objektivně, bez resentmentů. Napříč účastníky fóra z různých světadílů a zemí bylo patrné, že o spolupráci a přátelství s Ruskem je velký zájem, bez ohledu na protichůdná prohlášení různých vrcholových politiků. Velký zájem o spolupráci s Ruskem projevovali zejména Němci.

Kdo z Evropského parlamentu se fóra ještě zúčastnil?

Byl jsem asi jediným poslancem EP, který byl do Volgogradu pozván. Stalo se tak zřejmě na základě mé dlouhodobé spolupráce s Volgogradem, kde jsem mimo jiné před lety studoval medicínu. Pozvání jsem uvítal i z toho důvodu, že jsem v EP místopředsdou Delegation pro spolupráci EU – Rusko. Rád bych v této souvislosti také připomněl, že vloni jsem ve spolupráci s vedením města uspořádal v Bruselu výstavu k 70. výročí vítězné bitvy u Stalingradu a tato výstava pak putovala po různých městech Evropy. Mimo fórum jsem absolvoval také jednání s primátorem Volgogradu panem Kosolapovem. V dubnu příštího roku bychom totiž opět společně chtěli v Bruselu

uspořádat výstavu k 70. výročí vítězství nad fašismem. Pracovní název výstavy, jež by měla být spojena s diskusním fórem o lidové diplomacii, je Od Stalingradu do Prahy. Chtěl bych se pokusit také o to, aby výstava, kterou pokládám za důležitou v kontextu silného proudu historického revizionismu, byla provázána kulturními akcemi. A lze dokonce očekávat, že tato výstava bude mít podporu ruské Státní dumy.

listopad 2014

Iniciativa Stop TTIP u Evropského soudního dvora

V září tohoto roku Evropská komise odmítla přijmout Evropskou občanskou iniciativu (EOI) Stop TTIP, zaměřenou proti připravované dohodě o volném obchodu a ochraně investic (TTIP), kterou by měla Evropská unie uzavřít se Spojenými státy. Mnohokrát už bylo upozorněno na to, jak velké negativní důsledky by tato neoliberální dohoda měla pro členské státy EU zejména z hlediska snížení sociálních a ekologických standardů a razantního posílení moci nadnárodních monopolů.

Organizátoři iniciativy Stop TTIP nyní podali žalobu k Evropskému soudnímu dvoru s cílem toto rozhodnutí Komise zrušit. Mezi „argumenty“ Komise mimo jiné bylo to, že Evropská občanská iniciativa „musí mít konstruktivní charakter a nesmí být zaměřena na to, aby bránila rozhodnutí Komise“, a že „u jednacímho mandátu pro TTIP se nejedná o právní akt“. To však přípravný výbor EOI odmítá s tím, že pokud jde o jednacím mandát, jde o právní akt, byť přípravného charakteru“. Skutečnost, že Komise hodlá akceptovat jen „pozitivní“ občanské iniciativy zní jako žert: účelem iniciativ přece nemůže být to, aby jásalý nad rozhodnutími přicházejícími z Bruselu. K přímé demokracii patří právě to, aby se občané kriticky zajímali o politiku, aby měli možnost požadovat její korektury a konečně říkat i NE.

„Nemůže se dít to, aby pár úředníků a lobbistů rozhodovalo o budoucnosti Evropy,“ říkají plným právem organizátoři iniciativy Stop TTIP. Proto je jejich žaloba podaná u Soudního dvora tak důležitá. Bude-li úspěšná, do budoucna otevře cestu i jiným kritickým občanským iniciativám. Existuje poměrně dobrá šance na to, aby Soudní dvůr rozhodnutí Komise o zamítnutí iniciativy Stop TTIP zrušil; os-

tatně toto rozhodnutí bylo formulováno tak, že se s ním Komise příliš chlubit nemůže.

Organizátoři Evropské občanské iniciativy nepřipravují žádné změny ve znění textu iniciativy, není to podle nich nutné. A nehledě na vyznění, jaké bude mít usnesení Soudního dvora, je důležitý i proces sám o sobě: odpor občanů EU tak jednoznačně dostal celounijní charakter. Šance na zvrácení rozhodnutí Komise jsou reálné a držme jim palce!

listopad 2014

Papežova slova a evropská levice

Byla to bezesporu velká událost: po šestadvaceti letech navštívil Evropský parlament ve Štrasburku papež a promluvil k poslancům. Stalo se tak v úterý 25. listopadu. Nejen však proto bylo vystoupení hlavy římskokatolické církve sledováno s velkou pozorností; očekávána byla slova právě papeže Františka, který se v mnoha ohledech liší od svých předchůdců – zejména pak od toho posledního.

Kormidelníky Evropské unie ale zřejmě nepotěšil. Srozumitelně a jednoduše totiž popsal stávající stav evropské integrace: Evropa je unavená a zestárlá. Je jako babička, není plodnou a živoucí. Evropská unie se vyvinula v obrovský ekonomický subjekt, který bohužel opomíjí humanitní otázky, spektrum lidských práv a nestaví si jako klíčový pojem lidskou důstojnost. Přitom kontext lidských práv má podle papeže hluboký sociální kontext.

Projev papeže Františka měl výrazně sekulární charakter. Papež mimo jiné kritizoval, že na lidi je pohlíženo jako na předměty, že lidé jsou vylučováni ze společnosti bez své vlastní viny kvůli stáří, nezaměstnanosti, nemoci nebo proto, že do Evropy přišli jako cizinci. Právě z migrace se stává obrovský problém, který EU nezvládá. Nezvládá toho však podle papeže Františka mnohem více. Občané ztrácejí čím dál více důvěru v evropské instituce, chybí transparentní dialog s nimi, ideály evropské integrace byly potlačeny. Východisko vidí papež v první řadě v míru, v tom, že EU dostane mírový charakter. Že bude projektem míru a přátelství mezi národy. Dále zdůraznil potřebu lidské solidarity, význam vzdělání nejen technického, mluvil o nutnosti poskytovat lidem důstojné pracovní podmínky.

Bylo toho však ve stejném duchu více. A asi jsem nebyl sám, kdo si při papežově řeči uvědomil (a toto uvědomění se prohlubovalo), že jeho pohled na evropskou integraci a na cesty řešení jejích zásadních, a tedy závažných problémů, se vlastně ztotožňuje s pohledem evropské levice – tedy té, kterou v Evropském parlamentu reprezentuje frakce Sjedenčené evropské levice/Severské zelené levice (GUE/NGL). Byla to právě levice, kdo oslovoval před volbami do EP s projektem jiné Evropské unie, a to takové, která bude Unií mírovou, sociální, demokratickou a ekologickou. Která bude v první řadě hájit zájmy občanů, nikoli nadnárodních monopolů a zbrojních koncernů. Jež se vrátí k podstatě integrace právě jako projektu míru a přátelství mezi národy.

V tomto ohledu lze s jistou nadsázkou říct, že papež František mluvil ve Štrasburku jako zástupce zájmů a cílů evropské levice...

prosinec 2014

Evropský rozměr, Kamil Lhoták a předvánoční čas...

Když chceme něčemu dát trochu širší význam, zvýšit vážnost nebo kvalitu, občas si pomáháme okřídlenou pomůckou v podobě slovního spojení „evropský rozměr“. Jakkoli si jinak na Evropu povětšinou stěžujeme, v podobných případech se nám najednou hodí.

Některé jevy nebo hodnocení některých lidí takovou berličku opravdu potřebují. Jsou ale případy, kdy se to rozumí tak nějak samo sebou. Napadlo mě to při nedávném křtu knížky *Za jinou Evropu*, při kterém jsem našel hodně slov podpory pro myšlenku představit v Evropském parlamentu nevšední dílo Kamila Lhotáka. Malíře, grafika, ilustrátora s osobitou českou poetikou výtvarného vyjadřování, který ale bezpochyby zaslouží širší, evropský prostor.

Možná se někomu poštěstí, že si o nadcházejícím vánočním čase bude moci listovat, mezi jinými, také některou z knih, kterou ilustracemi opatřil právě Kamil Lhoták. Ať to bude například některá knížka se zaměřením na techniku – Lhotákem oblíbená auta, motocykly, letadla či jeho všeobecně známé balony – nebo beletrie, onen evropský rozměr v nich určitě bude. Rozvoj techniky, který zkracoval vzdálenosti mezi lidmi a umožňoval jim cestovat i mnohem dál než jen po své vlasti, Kamila Lhotáka doslova fascinoval. A jeho tvorba stejně

tak překračuje hranice, je výmluvně sdělná napříč národy. I proto budu rád, když se nám Kamila Lhotáka podaří v prostorech EP odpovídajícím způsobem ukázat. Zasloužil by si to a v kontextu ostatních výstav, které jsou na půdě evropských institucí pořádány, by určitě zaujal výraznou pozici.

Slabost pro tohoto umělce jsem už prezentoval několikrát. Stejně jako připomínku svého prvního „setkání“ s Kamilem Lhotákem. Seznámil nás vlastně Tom Sawyer. Jeho dobrodružství sepsaná Markem Twainem mám od dětství neoddělitelně spojená právě s ilustracemi Kamila Lhotáka. Tak jako pozdější schůzky s noblesními autoveterány, které mi učarovaly nakonec nejen v knihách. Proto jsem také v EP nemohl přehlédnout zájmovou skupinu europoslanců s tímto zaměřením a už několik let jsem jejím členem. Pro zajímavost, přispěli jsme argumenty do mnoha legislativních debat o bezpečnosti, používání, ale i pravidlech pro opravy a restaurování historických vozidel a také k přípravě dokumentů, usměrňujících danění a prodej autoveteránů. Jsem přesvědčen, že i europoslance z této skupiny zaujmou nádherně propracované obrázky automobilů, motocyklů ale i letadel a dalších technických objektů z dílny Kamila Lhotáka. A že myšlenku jeho prezentace v EP rádi podpoří...

Už jsem zmínil Toma Sawyera, ale nemohu pominout ani spojení Kamil Lhoták a Karel Sýs – s oběma jsem se měl tu možnost a čest setkat i přímo programově. To když jsem se rozhodl pomoci na světlo světa knize Vzducholod' v parku. Jak jsem konstatoval při jejím křtu v Evropském domě v Praze v září 2012, „... je mi blízké jejich okouzlení technikou, vynálezy, objevy, stroji času i nečasu“.

Tak a teď už víte, proč mi předvánočně vyzdobený Evropský parlament evokoval mj. i spojení evropský rozměr a Kamil Lhoták...

prosinec 2014

Evropská armáda pod německým vedením?

Ukrajina hodlá vybudovat jednu z nejužernějších armád Evropy. Alespoň to uvedl tajemník ukrajinské Bezpečnostní rady Turčinov. V tom samém, tedy třetím prosincovém týdnu, byl na návštěvě v Polsku ukrajinský prezident Porošenko a oznámil odtamtud, že Ukrajina bude usilovat o členství v NATO. Jeho polský protějšek Komorowski,

chvále tento úmysl s antiruským pozadím, ihned slíbil, že Polsko bude dodávat Ukrajině zbraně. Jakkoli u konečného úspěchu této další velké protiruské provokace stojí otazník, masivní militarizace Ukrajiny resp. její západní části se bude dít bez ohledu na intence NATO. V pozadí je totiž přední mocnost Evropské unie, mocnost s velmocenskými ambicemi, které vedle ekonomické složky mají i složku vojenskou: Německo.

Německo podniká vehementně kroky k vytvoření tzv. Evropské armády, která by měla být postavena vedle struktur NATO a nezávisle na nich, byť by participující státy byly členy Severoatlantické aliance. Německý tisk označuje Spolkovou republiku za „předjezdce Evropské armády“ (Rheinische Post) pod německým vedením a jako jeden z příkladů připomíná úplné podřízení holandské 11. vzdušné brigády německé Divizi rychlých sil, ke kterému došlo v červnu tohoto roku. „Ještě nikdy předtím nebyl vojenský svazek jedné evropské země začleněn do svazku jiné evropské země, nikdy předtím se nějaký stát nezřekl této elementární součásti své suverenity,“ stálo v listu Die Welt. Aktuálně je připravováno také podřízení holandské 43. mechanizované brigády velitelství 1. tankové divize bundeswehru. V německém Münsteru je už od roku 1995 dislokován 1. německo-holandský armádní sbor, který je k dispozici pro nasazení na celém světě na pokyn NATO nebo EU.

Bez ohledu na svou neutralitu je velmi blízkým vojenským partnerem Německa také Rakousko. Rovněž tato země je zahrnuta do intencí SRN ve směru budování tzv. Evropské armády. Rakouští vojáci působí pod německým velením v Kosovu a v Mali, cvičeni jsou v tzv. cvičném bojovém středisku v Altmarku u Magdeburgu, které je provozováno zbrojním koncernem Rheinmetall (!).

Úzká německo-francouzská spolupráce je už staršího data: Německo-francouzská brigáda, čítající na 5000 vojáků a mající velitelství v Müllheimu, vznikla už v roce 1989.

Slibuje-li polský prezident vojenskou podporu Ukrajině, lze pozadí této podpory vysledovat nejen do Varšavy. Na samém konci letošního října podepsala spolková ministryně obrany Ursula von der Leyen se svým polským protějškem Siemoniakem takzvané Prohlášení o úmyslech při spolupráci německého a polského pozemního

vojska, které bylo označeno za „milník budoucnosti“ na cestě k „evropským integrovaným strukturám ozbrojených sil“. Cílem tohoto ujednání je zlepšení „interoperability“ obou armád, čímž je myšlena v prvé řadě koordinovaná součinnost v bojových akcích. Prohlášení o úmyslech se neomezuje jen na pořádání vojenských cvičení a učebních běhů, ale explicitně počítá rovněž se „vzájemným podřízením bojových praporů“.

Slibuje-li polský prezident Ukrajině zbraně, pak se lze ptát, odkud původně budou. Výše uvedená „interoperabilita“ německé a polské armády je totiž také obrovským byznysem: má mimo jiné sloužit k vybavení polské armády tanky typu Leopard 2 z produkce německého zbrojního koncernu Krauss-Maffei Wegmann. Aktuálně se jedná o téměř 130 tanků, dalších 120 tanků má Polsko dostat v roce 2015.

Německo prosazuje vytvoření tzv. Evropské armády systematicky a důsledně, zatím cestou bilaterálních ujednání. A je samozřejmě otázkou, jaké místo má v těchto intencích Ukrajina. Tak či onak.

prosinec 2014

Rozum versus vášně aneb Kdo to vidí se sankcemi reálněji

Zatímco bojovně naladěné vedení Evropské unie, a musím konstatovat i většina členů Evropského parlamentu, setrvává stále v zákopech sankcí vůči Rusku, mnozí reálně uvažující politici v Unii staví do popředí rozum. Podložený do značné míry i notnou dávkou zkušeností a znalostí ve vztahu k Rusku. Opačné přístupy v tomto směru docela překvapují také u řady našich rádooby specialistů na Rusko.

Byť by zrovna oni mohli chápat lépe ruské reakce než politici ze země, kde si stále myslí, že v Rusku panuje socialismus, se kterým je potřeba už z principu bojovat. To by se ale museli oprostít od vášní, stereotypů, klišé, zahledění do sebe i snah o vlastní zviditelnění stůj co stůj. Popřípadě pochlebnictví mocným kmotrům z Washingtonu. Ti, mimochodem, natlačili Unii, včetně našich přítakávačů, do stále se zužující uličky sankcí proti Rusku, když je popadla obava z nezdaru plánů dostat pod svá křídla Ukrajinu. Přitom se ale už u nás nemluví o tom, že oproti poklesu ekonomické výměny EU s Ruskem v důsledku sankcí export Spojených států do Ruska údajně stále roste.

A jsem u kontrastu ve vidění reality kolem sankcí proti Rusku. Na vypočítavost Američanů, kteří slovně horují pro tvrdý postoj vůči Moskvě a manévrují do něj Unii, aby sami ze situace profitovali díky jiné skladbě svých ekonomických vazeb, na tu upozornil nejnověji třeba bývalý předseda Evropské komise Romano Prodi. Ten také poukázal na nevýhodnost pokračování tvrdých ekonomických sankcí vůči Rusku pro italskou ekonomiku v dlouhodobějším horizontu.

„Není v zájmu Německa ani Evropy, aby sankce vyvolaly v Rusku politický nebo ekonomický chaos. Což by mohly příliš tvrdé sankce způsobit.“ To není varování z levicového tábora, názor „prodloužené ruky Moskvy“, jak bývají i u nás často realisté v pohledu na vztahy s Ruskem označováni. To je názor Sigmara Gabriela, německého vicekancléře a zároveň spolkového ministra hospodářství a energetiky. Sice v současné době rozdílný od postoje kancléřky Merkelové, nicméně nepřehlédnutelný, publikovaný v německém nedělníku Bild am Sonntag.

Tedy nepřehlédnutelný – jak pro koho. Pro drtivou většinu našich médií nejde asi v případě Romana Prodiho nebo německého vicekancléře Gabriela, muže odpovědného za ekonomiku a energetiku nejlivnější ekonomiky Unie, o nějaké „kapacity“. Pro ně jsou experty a směrodatnými hlasy, s pomocí kterých manipulují názory veřejnosti, pánové Bursík, Schwarzenberg, Kalousek – lidé se zjevnou averzí k Rusku, ať jde o cokoli, nebo frustrace z minulosti si stále léčící politici z Polska či baltských států. O nějaké snaze informovat veřejnost demokraticky o důležitých názorech tak u nás netřeba mít iluze. Zatím stále rozhodují emoce nebo zájmy nad rozumem.

leden 2015

Odsuzují útok

Teroristický útok na redakci v Paříži rozhodně odsuzuji jako útok nejen na novináře a svobodu vyjadřování, ale také jako naprosto nelidský projev radikalismu.

K podobným akcím nemůžeme mlčet, jsou v civilizovaném světě naprosto neakceptovatelné, protože ohrožují samotné základy civilizace.

Nicméně je to další krvavě kruté varování a upozornění, že musíme neprodleně začít s hledáním východisek z narůstající polarizace

a radikalizace světa. Konfliktní situace a zájmy států nelze řešit pouhým zasiláním zbraní do výbušných regionů. Zbraně se takřka po každé nakonec obrátí proti nevinným lidem. A nám pak nezbývá, než vyjadřovat soustrast blízkým obětí teroristických činů, ke kterým dochází bez ohledu na hranice států.

leden 2015

Volby v Řecku jako mezník pro EU

Evropou neobchází strašidlo, to strašidlo si vymyslili šéfové nejvlivnějších členských států EU a tzv. trojka, sestávající z Evropské komise, Evropské centrální banky a Mezinárodního měnového fondu, aby se pokusili zabránit vítězství ve volbách řeckému levicovému hnutí Syriza. Jeho předák Alexis Tsipras dává totiž zcela jasně najevo, že pokud Syriza v parlamentních volbách konaných 25. ledna získá takový počet hlasů, který jí umožní sestavit vládu, tak se Řecko vzepře nadiktované politice drastických úspor, které zemi přivedly do těžké humanitární krize.

Ba co více, Syriza bude usilovat o škrtnutí větší části státního dluhu. Tsiprasův plán demokratické a sociální obnovy země je založen právě na řešení životně naléhavých humanitárních otázek: týká se boje s obrovskou chudobou, sanace rozvráceného zdravotnického systému, katastrofálních životních podmínek milionů důchodců a bezprecedentní nezaměstnanosti postihující hlavně mladé lidi.

Nechceme vystoupit z Evropské unie ani z eurozóny, říká jasně Tsipras, chceme jen skončit s barbarstvím, kterému je naše země vystavena. Ale nejvlivnější členské státy v čele s Německem bijí na poplach: Řecko prý s měnou euro skončí a ohrozí tak celou eurozónu! Na světě je nový pojem, takzvaný Grexit, vyjadřující intenci odchodu Řecka z eurozóny. Jiné hlasy ze stejných států zaujímají až přezíravý postoj: vlastně prý o nic nejde, není ohroženo ani euro, ani finanční trhy, o budoucnosti společné měny se rozhoduje jinde než v Aténách, atd.

Otevřené i skryté hrozby směřované do Atén před volbami se pojí s politickými i právními rozbory: je možné třeba Řecko z eurozóny vyloučit? Nelze. Může samo odejít? Může. A chce? Nechce, chce se jen vymanit z diktátu drastických úspor, nadiktovaných tzv. trojkou

s Německem v pozadí. Jedno je jisté: pokud Syriza ve volbách zvítězí, bude muset trojka poprvé od vypuknutí eurokrize vyjednávat s vládou, která jaksi tiká ideologicky zcela jinak.

Mnohem větší jsou však obavy hlavních evropských aktérů z toho, že řecká revolta by mohla mít dominový efekt a přelít se i do dalších států postižených finanční a hospodářskou krizí. V tomto ohledu by mohly volby v Řecku přivodit obrat v celé Evropské unii. O to větší a úpornější je tlak na Řeky, který však přináší nejen varování před opačným efektem, ale i dosud nebývalou vlnu solidarity s Řeckem a s řeckou levicí. Aktuálním příkladem budiž apel stovek ekonomů, vědců, odborářů, umělců a levicových politiků nejen z Evropy, ale i USA, který zdůrazňuje právo Řeků svobodně se rozhodnout o svém osudu. Signatáři této výzvy, solidarizující se Syrizou, prohlašují, že řecké volby se týkají všech, kdož usilují o změnu kurzu Evropské unie. Výsledek těchto voleb může být reálnou alternativou pro novou demokratickou a sociální orientaci EU, a také projevem nezadatelného požadavku lidské důstojnosti, spravedlnosti a naděje.

Nátlak a hrozby ze strany šéfů vlád některých členských států EU, trojky a finančních institucí vůči Řecku jsou neakceptovatelné!

leden 2015

Kuba si – Yankee?

A to je právě ta otázka. Jak to vlastně ti Američané s Kubou teď myslí? Co tak najednou obracejí kormidlo nepřátelství vůči ostrovu, který je od nich prakticky na dohled, ale který se od Ameriky za poslední léta vzdálil hlavně kvůli americké protikubánské politice a tvrdým hospodářským sankcím? Že by to byla kritická sebereflexe neúspěšné politiky vůči suverénní zemi, jejíž levicová orientace hned „za humny“ se Washingtonu nehodí?

Řekl bych, že pravdě blíž budou spíš hlasy, které za vstřícnějším postojem USA ke Kubě, prezentovaným krátce před koncem roku, vidí hlavně chladný kalkul. Co tedy všechno může být za prohlášením prezidenta Obamy, že nařídil americké diplomacii, aby zahájila jednání o normalizaci vztahů s Kubou?

Těch aspektů bude asi víc. Bezesporu jedním z hlavních byla návštěva ruského prezidenta Vladimira Putina na Kubě. Společně s tím,

že Rusko odepsalo devadesát procent dluhu, který měla Kuba u bývalého Sovětského svazu. Informace, že Rusko bude pomáhat Kubě nejen s rozvojem infrastruktury pro leteckou dopravu, rozvojem přístavů, ale také rozvine aktivity kolem těžby ropy u kubánských břehů, to určitě byly zprávy, které ve Washingtonu analyzovali velice pečlivě. Jenomže s cestou ruského prezidenta do Latinské Ameriky byla spojena i trochu nečekaná návštěva v Nikaragui, za kterou se, mimo jiné, skrývá i aktivita Ruska při budování nového kanálu mezi Atlantikem a Tichým oceánem. Když k tomu přidáme oznámení dohody o rozmístění pozemních stanic pro ruský družicový navigační systém Glonass, máme pohromadě už dostatek argumentů pro to, aby se nad svým počínáním a hlavně postavením v oblasti Washington vážně zamyslel. V pozadí je pak také zjevná obava USA z nebyvalé ekonomické aktivity Číny v regionu...

Ona vstřícnost USA ke Kubě se pak ukazuje v docela jiném světle. Američané se museli dost leknout, aby jim neujel pověstný vlak, když jim stálo za to ústy prezidenta Obamy mimo jiné přiznat, že „...nekompromisní americká politika vůči Kubě v posledních desítkách let měla nepatrný vliv...“ a že „izolace nefungovala“. Že by ale kroky Američanů ve světě vedly jen samé ušlechtilé úmysly, to, jak vidíme dnes a denně, neplatí. Dění v regionu poblíž USA je ovšem pro Washington natolik zásadní, že nemůže jen přihlížet nebo vést politiku ve starých kolejích.

Z mého pohledu teď bude také zajímavé, jak na změnu amerického přístupu ke Kubě bude reagovat Evropská unie a s čím přijdou naše politické špičky. Unie se v minulém roce snažila o určitý dialog – je to ostatně i v jejím zájmu, patří mezi čtyři nejvýznamnější obchodní partnery Kuby. Ovšem stereotypní bazírování jen na ohrané kartě jednostranných požadavků, točících se kolem lidských práv (po vzoru USA), ostatní témata dusilo. Ale už jsme si zvykli, že unijní diplomacie se jako korouhvička točí podle směru větru z Ameriky, a tak se dá očekávat i větší aktivita ze strany Bruselu. Vysoká představitelka EU pro zahraniční politiku Federica Mogheriniová už formálně změnu ve vztazích mezi Kubou a USA přivítala, bude zajímavé, jaké kroky budou následovat, když Washington dal signál k uvolnění. Zatím šéfka unijní diplomacie doplnila vyjádření o tra-

diční konstatování, že základem politiky EU vůči Kubě jsou nadále lidská práva. Možná si nevšimla například nedávného propuštění politických vězňů či vzájemné výměny vězňených osob mezi Kubou a USA. Zdá se, že větší vstřícnost by neškodila ani Bruselu.

A už jen na okraj, i když nikoli vzhledem k významu – nesmíme zapomenout ani na další okolnost, která s tématem nových pohledů na vztahy s Kubou zdánlivě moc nesouvisí. Jsem ale přesvědčen, že opravdu jen na první pohled. Je to výrazný nástup levicové strany Podemos - člena naší frakce GUE/NGL v Evropském parlamentu, na politické scéně Španělska. Tedy země, která tradičně patří k partnerům Kuby. Role Madridu by se mohla ještě posílit v případě signalizovaného (ze strany pravice nejen v zemi, ale i v Evropě obávaného) vstupu Podemos do čela španělské politiky...

Takže nás čeká, podle všeho pokud jde o Kubu a její roli na světové scéně, hodně zajímavý rok. Divil bych se, že by se v něm ještě nosily hloupé výzvy, propagované ještě nedávno některými našimi politiky: nejezděte na Kubu! Otočí snad, po vzoru svých amerických přátel a rádců, a stanou se propagátory turistiky na stále populárnější „Ostrov svobody“?

leden 2015

Násilnické praktiky z Majdanu už i ve Štrasburku

Jsem zvědav, jestli si vůbec někdo z představitelů „demokratické“ Evropy – nejen z Parlamentního shromáždění Rady Evropy ve Štrasburku, ale i z evropských institucí v Bruselu – povšimne, jak se nebezpečně fašizující, násilnické praktiky snaží ukrajinskí ultranacionalisté exportovat do Evropy. Zřejmě si fackování a polévání oponentů krví představují jako něco, co nám v politické kultuře chybí. A tak se člen Radikální strany a poslanec ukrajinského parlamentu Dmitrij Liňko rozhodl se svým kumpánem Ihorem Mosijčukem ukázat ve Štrasburku, jak vypadá ona Západem všemožně podporovaná a opěvovaná nová „demokracie“ po kyjevsku. Nehledě na ochrannou zónu vstupu do prostor Parlamentního shromáždění Rady Evropy napadl „hrdina“ Liňko členy oficiální delegace Ruské federace, představitele Komunistické strany Ruska (mimochodem v opozici vůči ruské vládě) Gennadije Zjuganova a dva další poslance. Svým „ne-

ohroženým“ činem se pak pochopitelně chlubil na internetu, protože publicita podobných „zásadních“ kroků v zájmu ukrajinské demokracie a ukrajinského lidu je pro podobná individua to hlavní.

Není divu, když Majdan a politicko-finanční „injektáž“ západních zemí, USA a bohužel i většiny představitelů EU vynesla do politiky takové figury, jako je Dmitrij Liňko, že to nejde s Ukrajinou moc dopředu. Že se nelepší ekonomika, neubývá korupce, dál bohatnou oligarchové, ale naopak roste chudoba prostých Ukrajinců. A co je nejnebezpečnější, násilnické fašisticko-nacionalistické nálady a praktiky se stávají běžnou, netrestanou, dokonce oslavovanou součástí každodenního života země.

Jenomže na něco takového už v Evropě zvyklí nejsme, a tak jsem opravdu zvědav, jak a jestli vůbec bude ona „demokratická“ Evropa nějak reagovat. Zatím nečinností a mlčením ztrácí nejen Parlamentní shromáždění Rady Evropy, ale i další evropské unijní instituce důvěryhodnost a renomé. Obávám se ale, že tu opět zafunguje praxe „vidím jen, co chci a kde chci“. A budeme se pomalu obávat, kam až ukrajinské ultranacionalisty jejich evropští „sponzoři“ a ochránci pustí. Jen aby na to nakonec nedoplatili i oni sami...

leden 2015

V zájmu spravedlnosti, nebo jen politických cílů?

Z historie máme nemálo příkladů, kdy se rádobyodpůrci režimů – platí to jak pro ty levicové, tak i pravicové strany spektra – snažili svoje kriminální delikty prezentovat jako projevy vzdoru a boje s nenáviděnou mocí.

Často bývá složité pravé důvody činů odhalit, a tak se stane, že za hrdiny jsou označeni, nebo je alespoň snaha prezentovat je tak, ale ve skutečnosti jsou to podvodníci, zloději, dokonce vrazi. Nemusíme se dívat ani za hranice, stačí připomenout jen naši kontroverzní kauzu bratrů Mašínů a jejich skupinu. Průzkum, který Česká televize zveřejnila v roce 2011, ukázal, že zatímco část veřejnosti je vnímá jako lupiče a vrahy, další lidé je považují za hrdiny a příslušníky odboje proti režimu. Většina dotázaných se tehdy ovšem přiklonila k názoru, že by měli být za své činy souzeni a že si nezaslouží žádné ocenění.

Oživil jsem si tuto kauzu i jiné příklady právě při lednovém plénu Evropského parlamentu, při diskusi k návrhu politické rezoluce týkající se případu Alexeje Navalného. Odpůrce současného vedení Ruska, jeden z představitelů opozice, čelí zároveň obviněním z hospodářských deliktů. Není tajemstvím ani jeho spojení s neziskovými organizacemi, za kterými mají být finanční prostředky především ze Spojených států. Mimochodem ze země, jejíž praxe kolem pravidel pro registraci neziskových organizací byla vzorem pro přijetí obdobných norem v Ruské federaci, paradoxně tak vehementně kritizovaných nejen z Washingtonu, ale právě i z Bruselu. I z těchto důvodů, navíc protože se tu opět přistupuje k jednostranné, účelové kritice Ruska, jsem při hlasování rezoluci EP ke kauze Alexeje Navalného a jeho bratra nepodpořil a svoje stanovisko přednesl i v diskusi:

„Pokládám za správné, že cítíme potřebu vyjadřovat se k osudům jednotlivců, kteří čelí soudnímu stíhání a zároveň vyvíjejí politickou aktivitu: vždy existuje riziko, že se jedná o kriminalizaci odpůrců moci. Zároveň je ale třeba vždy dávat možnost vyjádřit se všem stranám... Podle mého názoru nelze považovat bez důkazů soudní rozsudek nad bratry Navalnými za zmanipulovaný: prohlášení představitelů firmy Yves Rocher takovým důkazem rozhodně není. Zároveň nesdílím přesvědčení, že registrace nevládní organizace, dostávající peníze na svoje politické aktivity ze zahraniční, je automaticky chybná. Onen ruský zákon byl zpracován podle vzoru z USA a nevzpomínám si, že bychom někdy proti americkému zákonu protestovali. Také nevěřím, že bychom tolerovali například NGO financované ze zdrojů tzv. Islámského státu... Měřme všem stejným metrem! Spravedlnost pro bratry Navalných musí přinést soudní odvolání, ne další politizace procesu z naší strany.“

leden 2015

Jiří Maštálka na Mezinárodním fóru o politických nástrojích ke stabilnímu rozvoji regionů

Na konferenci ve Volgogradu (únor 2015)

Konference ve Volgogradu

Ve Volgogradu společně s bývalým kolegou a nyní velvyslancem České republiky v Rusku Vladimírem Remkem

Ve Státní dumě s předsedou Komunistické strany Ruské federace Gennadijem Zjuganovem

Koncert studentů ze Sdružení Václava Hudečka v bruselském sídle Evropského parlamentu

Na pozvání Jiřího Maštálky vystoupila v sídle Evropského parlamentu ve Štrasburku letovická Moderna

Studenti plzeňského gymnázia na pozvání Jiřího Maštálky v Bruselu

*Oslavy 70. výročí Stalingradské bitvy
- uprostřed Hrdina Sovětského svazu generál Gorbatko*

Při jednání s rektorem Volgogradské státní lékařské univerzity Petrovem

S primátorem Volgogradu A. Kosolapovovem a poslankyní Státní dumy Taťánou Lebeděvovou, olympijskou vítězkou, na utkání Evropské ligy házené žen (říjen 2014)

*J. Maštálka předává Cenu Rady Evropy primátorovi Volgogradu
A. Kosolapovovi*

*J. Maštálka předává dar rektorovi Ruské univerzity přátelství
národů při příležitosti 55. výročí jejího založení*

Před věží na Rudém náměstí

S paní Boženou Havlovou (94 let) z Karlových Varů, nejstarší návštěvnicí oslav Mezinárodního dne žen v Plzni (2015)

S místopředsedou ruské Státní dumy Ivanem Melnikovem

Jiří Maštálka na Rudém náměstí v Moskvě

Zahájení výstavy o Plzeňském kraji v bruselském sídle Evropského parlamentu

V sále plenárního zasedání Evropského parlamentu ve Štrasburku

Klára Brabcová z plzeňského gymnázia, stážistka v bruselské kanceláři Jiřího Maštálky

S Astrid Rolingovou při stavební kontrole objektů EP

S absolventy hudebního sdružení Václava Hudečka v Bruselu

Před Cenou Rady Evropy

Klasickou knihu neopustím!

Rozhovor s poslancem Evropského parlamentu

JIŘÍM MAŠTÁLKOU (Karel Sýs)

Jsi politik. A současně jsi milovník kultury, což bohužel není tak běžné, jak by asi mělo být. Na jednom setkání s umělci v Evropském domě jsi přítomné udivil nejen líčením dojmů z knížek veršů v mládí, ale hlubokou znalostí celých básnických generací. Netluče se prozaická politika s poezií?

Víš, ono je kupodivu dost poezie i v té politice, ale zatím nese-psané, tedy jen pocitové. Řekl bych, že jak na národní, tak na evropské úrovni se v politice začasto setkáváme, pokud jde o básnické směry, především se surrealismem a dadaismem. Ovšem u dadaismu si nejsem tak docela jist – spíše se bude jednat o poezii insitní, ale bez pohlazení. Jenže autorů abys pohledal: většinou jsou rádi anonymní. Ale teď vážně: každému, kdo působí v politice, bych pro volné chvíle doporučil četbu klasické literatury poezii nevyjímaje. Je to podle mne trestuhodně opomíjená studnice myšlenek, jejich formulací a koneckonců slovní zásoby, což bych zejména zdůraznil.

Mohl bys označit život v současných Čechách jako kulturní? Nemyslím jen, jestli lidi čtou, poslouchají hudbu či chodí na výstavy, ale jestli se k sobě navzájem kulturně chovají.

Tvoje otázka už navozuje odpověď. Čím dál tím více je mnoha lidem, kteří se snaží k sobě navzájem chovat slušně a byli by rádi, aby jim bylo opláceno stejným, přetěžko na duši. Jako národ máme slavné kulturní kořeny a tradice, ale – neztratily se někam? Či přesněji: nebyly v posledních letech vymýceny a neplatí spíše homo homini lupus?

Může kultura pro politiku něco udělat a naopak?

Tak tohle je problém pro filozofické a politologické kolokvium! Myslím si, že obecně je možné obojí, ale zejména a v první řadě by rozumná a nezaprodaná politika měla podporovat rozumnou, nezaprodanou a kvalitní kulturu.

Někdy se tvrdí, že kultura je nejlacinější způsob, jak proniknout zejména mezi mladé lidi s nějakou politickou myšlenkou. Když od-

hlédneme od faktu, že na podporu vzniku kulturních statků nejsou peníze a i šíření kultury je drahé (viz třeba ceny vstupenek), zakládá se ono tvrzení na pravdě?

Tak s tím bych právě docela nesouhlasil. Domnívám se, že nejla-
cinějším způsobem, jak dnes prosazovat mezi mladými lidmi nějaké
politické myšlenky, jsou elektronická média a sociální sítě. Uvedu
jeden dobrý příklad od sousedů: když byla před několika lety snaha
– na základě akutní nutnosti – udělat v Německu ze Strany demokratického
socialismu (PDS), která se do té doby opírala o země bývalé
NDR, stranu celospolkovou, tedy s razantně posílenou členskou a vo-
ličskou základnou také na západě Německa, dělo se tak v první řadě
prostřednictvím internetu. Ten sehrál rozhodující roli v tom, že pro-
jekt, na jehož konci byla strana Levice, se zdařil. Bohužel se mi ale
zdá, že česká levice a elektronická média spolu nejsou ještě tak docela
spřízněni. To by se mělo co nejrychleji změnit.

***Je o tobě dobře známo, že českou kulturu podporuješ. Nestra-
vuje tě politická činnost v Europarlamentu natolik, že nemáš třeba
na čtení či na koncert prostě čas?***

Leckdy nejde ani tak o čas, jako o chuť či únavu. Ale snažím se
i tady dohánět, co se dá. Dost jsem si třeba v poslední době zvykl na
elektronické knihy nebo na audionahrávky známých literárních děl.
Ale to neznamená, že klasickou knihu bych opustil, to vůbec ne.
Vozím si knížky i z ciziny, zejména z Ruska. Vychází tam mnoho ti-
tulů, které by byly zajímavé i pro české čtenáře, ale obávám se, že
z politických důvodů se k nim jen tak nedostanou. Inu – dobro došli,
jak stojí ve Švejkovi...

leden 2015

Proč Němci vidí Rudou armádu objektivněji?

Jsme „neználci“, nebo mají navrch cynici? Převažuje u nás
opravdu syndrom „kam vítr, tam plášt“, jak nás občas ve světě cha-
rakterizují? Co je vlastně za tím, že když si v okolních zemích pov-
šimnou opravdové blbosti, přednesené politikem, u nás je skoro ticho
po pěšině - to všechno mě napadlo v posledních dnech. Nejdřív pro-
nesl naprosto nesmyslné věty o napadení Ukrajiny a Německa za

druhé světové války Ruskem ukrajinský premiér Arsenij Jaceňuk. A pak se po takové nehoráznosti přidal s další „perlou“ dokonce prý vystudovaný historik, polský ministr zahraničí Grzegorz Schetyňa. Podle údajného milovníka historie osvobodili Osvětim Ukrajinci, protože to přece byl 1. ukrajinský front.

Sem tam zaznělo odsouzení podobných historických kotrmelců, zjevně motivovaných současnou rusofobií. Sice se vyslovil i prezident, ale média to vzala jaksi „měkce“. Stát se něco podobného třeba Rusům, neumím si ani představit tu smršť komentářů, ve kterých by je hvězdy našeho novinářského nebe rozcupovaly na kusy. Zvolné výroky ale pro ně soustem nebyly. Naopak se dokonce našli i tací, kteří se diví, jak někdo může Rudou armádu za osvobození Osvětimi oslavovat...

Tak to už je hodně silná káva. Tím spíš, když si mnohem objektivnější pohled na roli vojáků Rudé armády může přečíst nebo poslechnout občan Německa. Země našimi pochlebovači Západu vzývané, navíc uznávající zločiny nacismu a historickou odpovědnost. Asi je přece jen německý ministr zahraničí Frank-Walter Steinmeier nejen chytřejší, ale i mnohem objektivnější než mnozí naši myšlenkoví „velikáni“, když prohlašuje naprosto jasně: „Osvětim byla osvobozena Rudou armádou.“

Jenomže to se, na rozdíl od denních útoků na Rusko, čtenář ani posluchač nebo divák u nás z drtivé většiny médií prakticky nedozví. Nebýt zmínek na internetu, nevíme o postoji oficiálních německých představitelů v tomto případě nic. Kdežto nesmyslným lžím jak ukrajinského premiéra Jaceňuka, tak šéfa polské diplomacie, se dostalo pozornosti nebývalé. Že bychom kvůli objektivním informacím o dění kolem nás museli začít sledovat německá či jiná zahraniční média?

únor 2015

Šance pro Evropu

Žádné nebezpečí, nýbrž šance pro Evropu – tak je nazvána aktuální výzva německých odborářů, vědců a levicově orientovaných politiků včetně některých z SPD a Zelených.

Výzva stručně a jasně pojmenovává dění v Řecku a jeho dopady na celou Evropskou unii: Politické zemětřesení v Řecku je šancí nejen

pro tuto krizí zmítanou zemi, ale rovněž pro to, aby na úrovni EU byla zásadně korigována hospodářská a sociální politika. Signatáři výzvy připomínají to, co už dříve zaznělo: totiž že rozhodující podmínky, za kterých byla svého času poskytnuta Řecku finanční pomoc, neměly nic společného s „reformami“: miliardy byly použity především na stabilizaci finančního sektoru. Zároveň byla země vehnána cestou brutální politiky úspor do nejhlubší recese a největšího státního zadlužení v celé EU.

Následkem toho vznikla sociální a humanitární krize, kdy třetina obyvatelstva Řecka žije v chudobě, minimální mzda zde klesla o 22 procent, nezaměstnanost činí 27 procent, u mladých lidí dokonce přes padesát procent, velká část obyvatel nemá zdravotní pojištění... Výsledek voleb je rozsudkem nad touto politikou prosazenou Evropskou komisí, Evropskou centrální bankou a Mezinárodním měnovým fondem. Jedná se o demokratické rozhodnutí, které musí být respektováno i na evropské úrovni, jinak bude demokratický a legitimační deficit přenášen z úrovně EU i na jednotlivé státy a tím ještě prohlubován. Evropský projekt nebude posílen úspornými diktáty, ale jen demokratickou iniciativou zdola a sociální spravedlností. Události v Řecku je proto třeba brát jako impuls pro změnu politického kurzu v Evropě.

Správných výzev a pojmenování je třeba, ale samy o sobě nestačí. Změna politického kurzu evropské integrace ve směru k demokratické, sociální a mírové Evropské unii, prosazovaná levicí v Evropě už řadu let, je jedinou cestou k záchraně integračního projektu. Tuto změnu však nelze ani v nejmenším realizovat, pokud o dění v EU rozhodují vesměs pravicové vlády členských států jako transmise zájmů nadnárodních korporací. Nelze ji bohužel účinně prosazovat ani v Evropském parlamentu, jediném orgánu EU voleném občany, pokud politické složení EP je v důsledku chabého zájmu občanů o volby a jejich rezignace takové, jaké je.

únor 2015

Řeckým signálům nutno naslouchat

V první řadě by tam měli činit ti, kdo projekt evropské integrace nejen zhmotnili, ale i kodifikovali jako projekt neoliberální, milita-

ristický, s velmocenskými ambicemi a ve svém důsledku asociální, nedemokratický a agresivní. Tedy představitelé vlád a tzv. elity členských států EU a bruselští tzv. technokraté; ti všichni dosud poslušně sloužili projektu takto realizovanému.

Doposud panoval jakýsi neoficiální konsenzus, že asociální a antihumánní politika EU (včetně její mezinárodní dimenze) nebude na vládních úrovních zpochybňována. Že odpovědí na sociální problémy a mezinárodní napětí nebude adekvátní politika sociální soudržnosti, předcházení a mírového řešení konfliktů... S tím je teď konec. Nový řecký levicový premiér přišel a zpochybnil tak, že neoliberální základy EU začínají silně vibrovat. Politické signály, které přicházejí z Atén, by měly varovat celou EU, ale především její hnací sílu: Spolkovou republiku Německo, jejíž vláda koneckonců stála za tím, že Řecko bylo podrobeno úspornému diktátu tak drastickému, že vzal perspektivu celé generaci.

Už první úřední krok řeckého premiéra Tsiprase měl symbolicky velkou vypovídající hodnotu: Alexis Tsipras položil věnec u památníku dvou set Řeků, které nacisté postříleli 1. května 1944 u Kesariani. Německá vláda dodnes odmítá převzít za tento zločin (stejně jako za jiné) morální odpovědnost a přikročit k alespoň symbolickému zadostiučinění. Pozoruhodný byl i druhý Tsiprasův oficiální počín: setkal se s ruským vyslancem v Řecku, načež ruský ministr zemědělství Fjodorov do Atén vzkázal, že zákaz importu potravin z EU do Ruska by pro Řecko nemusel platit. Ostatně Řecko dává jasně najevo, že je proti dalším sankcím, které hodlá EU na Rusko uvalit. Tedy další signál: protiruská fronta v EU se tak přinejmenším nalomila.

Velkou pozornost zasluhuje nový Tsiprasův ministr financí. Stal se jím známý ekonom Giannis Varoufakis, radikální kritik společné měny a člověk, který si nebere servítky. Ne, Varoufakis nechce odejít z eurozóny, požaduje však pro Řecko takovou měnu, která umožní zvládat sociální problémy. Pokud by to nebylo možné s eurem (například kvůli postoji Německa), musí se o to Řecko pokusit bez společné měny...

Alarmující by také pro „elity EU“ mělo být, že řecký příklad může nejen poučit, ale výrazně podpořit a přivést k moci stejně smýšlející politické síly v jiných členských státech EU, aktuálně především ve

Španělsku a Itálii. Otázka dne tedy zní: kdy bude EU konečně reagovat na tristní stav integrace v zájmu prosté sebezáchovy? Co vše se ještě musí stát, aby velcí kormidelníci EU včetně hlav členských států pochopili, že jejich neoliberální projekt selhal a je ve slepé ulici?

únor 2015

Nejen na papíře mír pro Ukrajinu

V pondělí začalo druhé kolo jednání o tom, co někteří komentátoři nazývají „poslední šanci na mír“ na Ukrajině. Také by se dalo v této souvislosti hovořit o poslední šanci na mír v Evropě či o zastavení nárůstu konfrontace mezi Spojenými státy a Ruskem.

Ono první kolo mělo podobu překvapivé cesty francouzského prezidenta Francois Hollande a německé kancléřky Angely Merkelové do Kyjeva a do Moskvy. Cesty, které má šanci stát se učebnicovým příkladem odvážné i aktivní diplomacie na nejvyšší úrovni. Oba představitelé západoevropských mocností svojí cestou manifestovali to, po čem mnozí z nás volají už dlouhé měsíce: definovat samostatně, tedy bez washingtonského protektorátu, zájmy Evropy a Evropské unie.

A jádrem těchto zájmů je dnes bezesporu mír na Ukrajině.

Je pozoruhodné, jak se tato jednání v Kyjevě a v Moskvě odlišovala od právě probíhající bezpečnostní konference v Mnichově, kde kromě amerického viceprezidenta Joe Bidena vystupovali ruský ministr zahraničních věcí Sergej Lavrov, ukrajinský prezident Petro Porošenko a německá kancléřka. Právě na rozdílech ve vystoupeních členů americké delegace a kancléřky Merkelové bylo patrné to, co za tím někteří tušili: rostoucí rozdíly v postojích některých západoevropských mocností a USA.

Tento rozpor se v první řadě týká dodávek zbraní straně války v Kyjevě. Ve Spojených státech, kde mnozí sázejí na vojenskou eskalaci války na Ukrajině jako cesty k oslabení Ruska a Evropské unie, roste nebezpečné odhodlání dodávkami zbraní přilévát olej do ohně války. Zdá se, že alespoň část francouzské a německé politické elity již pochopila, že toto je cesta do záhuby. Důležité je, že si tuto skutečnost, a to včetně pochopení rozdílů mezi postoji vedoucích představitelů západních mocností, uvědomuje i část francouzského

a německého tisku. Což se rozhodně nedá říci o hlavních sdělovacích prostředcích v Česku.

Pondělní cesta Angely Merkelové do Washingtonu se v této souvislosti jeví jako rozhodující. Všechna jednání v tzv. minském či normanském formátu sice vedla k dohodám, ale nikoliv k zastavení války právě proto, že výsledky jednání sabotují Spojené státy. Ne náhodou ukrajinský prezident na konferenci v Mnichově zdůrazňoval, že Kyjev počítá s podporou NATO. Tím myslel především podporu USA v krvavé trestné výpravě prokyjevských oligarchů proti vlastnímu lidu.

Klíč k míru na Ukrajině leží v Bílém domu. Tam se rozhodne, zda setkání prezidentů Ruska, Francie a Ukrajiny plus německé kancléřky bude v budoucnu přes tam schválený dokument skutečně úspěšné.

Ukrajina potřebuje mír. Mír založený na respektování práv všech menšin a regionů. Mír založený na zásadní reformě ukrajinské ústavy, neboť jenom takto se dají vytvořit institucionální podmínky pro řešení sporů demokratickými – tedy neválečnými – prostředky. Válka na Ukrajině může být vzdálená jen americkým militaristům. My se neptáme, komu zvoní hrana... Tisíce mrtvých na Ukrajině – to jsou i naši mrtví.

únor 2015

Jak na Rusko

Každoročně v Mnichově pořádaná mezinárodní bezpečnostní konference proběhla už po padesáté první. Tato nevládní konference, konaná však za účasti některých hlav států a vlád, ale hlavně řady ministrů resortu zahraničí a obrany, je vždy přinejmenším zajímavá z hlediska pohledu západních zemí v čele s USA na vojenské a bezpečnostní problémy světa včetně představ o jejich řešení. Před rokem 1990, zjednodušeně řečeno, se tyto konference nesly v duchu „jak na SSSR a východní blok“, v posledních letech, a letos zejména, je to pro změnu v duchu „jak na Rusko“.

Však také už před zahájením konference se její ředitel, bývalý německý diplomat Wolfgang Ischinger, vyslovil pro novou „dvojí strategii“ NATO proti Rusku; ta má spočívat v tom, že na jedné straně má být Rusko donuceno „z pozice síly“ ke „kooperativnímu chování“,

a na druhé straně mu bude namísto stávajících sankcí nabídnuta „hospodářská spolupráce“.

Pan Inschinger platí za zastávce tvrdé linie vůči Rusku a – spolu s dalšími německými politiky – za obhájce „vedoucí role“ Německa v Evropě. „V Německu se přece už mnozí vyslovili pro cíl, kterým je evropská armáda,“ uvedl Ischinger. „Věřím, že je to také dobrá příležitost pro Německo převzít zde vedoucí roli v Evropě... Spolková vláda přebírá vůdčí odpovědnost, vystupuje jako motor EU a dbá na to, aby byly pospolu udrženy různé evropské pozice.“

Jednapadesáté bezpečnostní konferenci dominovalo, jak se očekávalo, téma konfliktu na Ukrajině a s tím související vztahy Západ–Rusko. Jakkoli panovala jednota účastníků v tom, že tyto vztahy klesly na samé dno, velké rozdíly se objevily v odpovědích na otázku, kdo to způsobil a jak z nebezpečné krize vyjít. Nápadné především bylo, že uvnitř západního bloku neexistovala jednota ohledně dalšího postupu, což nejlépe demonstrovaly spory týkající se případných dodávek zbraní na Ukrajinu. Proti těmto dodávkám se postavila zejména kancléřka Merkelová i německý ministr zahraničí Steinmeier. Domnívám se však, že tyto spory by neměly být z hlediska perspektivy přeceňovány: zásadní je na obou stranách Atlantiku stejný úhel pohledu na ukrajinský konflikt, podle nějž na všem nese vinu Rusko, a proto musí být odkázáno do „patřičných mezí“.

Značný rozruch vyvolal na konferenci ruský ministr zahraničí Sergej Lavrov, který mimo jiné připomněl Putinův projev na bezpečnostní konferenci před osmi lety. Ruský prezident tehdy ostře kritizoval západní expanzivní politiku a varoval před novou studenou válkou, pokud nedojde ke změně západního kurzu. To se nestalo, ba naopak. Sergej Lavrov mohl tuto kritiku jen zopakovat, přičemž zdůraznil dva podstatné aspekty: 1. Západ sází na expanzi a není ochoten vzít Rusko k účasti na akceptovatelné bezpečnostní architektuře. Svět se nachází v bodě zvratu – vyvstává otázka, zda Západ chce dosáhnout bezpečnostní architektury s Ruskem bez Ruska, nebo proti Rusku. 2. To, co se děje na Ukrajině, je státní převrat, za který je Západ rozhodujícím způsobem odpovědný.

Bohužel, přes výše zmíněné transatlantické diference existují rámcové podmínky pro další vyostření fronty – to je podle mne poselství

mnichovské konference, vyvolávající obavy. Konfrontace „Západ proti Východu“ nejen že je opět tady, ale hned tak nezmizí. A ony názorové rozdíly, projevující se mezi USA a částí jejich evropských spojenců, jsou v podstatě spory o „správnou cestu“, nikoli rozštěpením, které by mohlo přinést výraznou změnu kurzu.

únor 2015

Evropský veřejný žalobce – první krok k „policejní EU“?

Kromě ústavního práva si neumím představit jiné právní odvětví, které by bylo tolik citlivé pro jednotlivé členské státy, jako je právo trestní. Reflektuje totiž vlastní a nenahraditelné zkušenosti každého členského státu s kriminalitou specifickou pro jeho území, názory na prevenci trestné činnosti a programy následné pomoci pro odsouzené.

Návrh na zřízení úřadu Evropského veřejného žalobce jsem již od zrodu této myšlenky vnímal jako nebezpečný, a moje obavy se bohužel začínají naplňovat. Text stanoviska Právního výboru EP k tomuto návrhu jsme my, jeho členové, obdrželi prostřednictvím elektronické pošty s tím, že máme přesně tři pracovní dny na podání pozměňovacích návrhů.

Podotýkám, že k návrhu neproběhla žádná výměna názorů na půdě výboru, natož, jak to v podobných případech bývá, ani žádné veřejné slyšení s odborníky. Krátká schůzka stínových zpravodajů byla svolána až po uplynutí lhůty pro podání pozměňovacích návrhů.

Návrh má formu nařízení, což znamená, že v České republice bude mít automaticky podobu zákona bez jakékoli možnosti státu zvolit si jinou formu transpozice do právního řádu. Evropský veřejný žalobce má být nezávislý orgán EU, který bude mít v pravomoci vyšetřování a stíhání pachatelů přestupků proti finančním zájmům EU. Až potud to zní dobře. Podíváme-li se však na detaily navrhované právní úpravy, zjistíme řadu nedostatků. Tím prvním je nedostatek prokázaného souladu s principem subsidiarity a proporcionality, tedy že EU zasahuje pouze do těch záležitostí, které členské státy nevládají dostatečně samy a které může lépe zvládnout EU.

Komise nedokázala přesvědčivě zdůvodnit zřízení tohoto úřadu, není mi ani jasné, na jakém základu došla k tomu, že členské státy nevládají vyšetřovat a stíhat přestupky proti finančním zájmům EU

na svém území. Nejsem ani přesvědčen, že zřízení tohoto úřadu bude znamenat efektivnější a rychlejší postup proti pachatelům takových deliktů, spíše naopak. Návrh např. neřeší jazykovou otázku, neřeší ani opravné prostředky proti zahájení řízení. A nelze opominout fakt, že úřad Evropského veřejného žalobce je koncipován jako úřad ryze monokratický a jednostupňový. Nikde tak není zakotven systém interní kontroly.

V neposlední řadě je třeba se pozastavit nad tím, že návrh operuje s termínem jednotný právní prostor. Definice tohoto pojmu však chybí úplně, proto mám obavy, že zákonodárce má za lubem vytvořit z EU jednotnou právní oblast, která předpokládá i jednotné trestní právo, které bylo doposud v kompetenci jednotlivých členských států, jež se při vyjednávání tzv. Lisabonské smlouvy vyjádřily pouze ve prospěch spolupráce v trestně právní oblasti.

Nedostatek záruk zajištění práva na spravedlivý proces, opravných prostředků a neblahý pocit, že za tímto návrhem se skrývá pouze jakýsi předstupěň k zavedení policejního státu, mě vede k tomu, že nemohu s tímto návrhem souhlasit. Bohužel se zdá, že levicová frakce GUE/NGL bude s tímto postojem na půdě Evropského parlamentu osamocena. O tom svědčí i fakt, že na první a zřejmě jediné schůzce stínových zpravodajů se část pravicového politického spektra hlasitě zasazovala o rozšíření kompetencí tohoto úřadu. S tím, jak se Evropský parlament vyslovuje pro výměnu dat o cestujících do EU a odposlouchávání telefonických rozhovorů, se skutečně obávám o osud ochrany osobních údajů a lidských práv jako takových.

únor 2015

Nekulturní svět a naše „TOP“ kultura

Paříž, Ženeva, Helsinky, Budapešť, Brusel – asi jedno vedle druhého nekulturní město Evropy. Ve všech totiž letos budou koncertovat Alexandrovci. Všechna si pozvala dnes už světoznámý legendární soubor, který plní koncertní sály i obrovské sportovní haly v Evropě, Americe, Austrálii, zkrátka všude. Jenomže u nás bychom jim měli říci, že je nechceme. Naši „specialisté“ na kulturu snášejí argumenty, proč Alexandrovce nezvat, anebo jim netleskat. Abychom „výstřelem“ proti ruské kultuře snad trefili Kreml...

„Top“ kulturním odborníkem nade všechny je pak představitel jihomoravské TOPky Jan Vitula. Jeho nápad, aby kvůli dění na Ukrajině byla zrušena dotace pro Dny ruské kultury, je ale tak „ujetý“, že se od něj distancovala naprostá většina politiků bez rozdílu stranické příslušnosti. Dokonce ho zjevně nepochválil za tento „hrdinský“ protiruský čin ani předseda Karel Schwarzenberg. A to už je co říci, ten pro hůl proti Rusku daleko nikdy nechodí.

Jenomže on pan Vitula tentokrát přestřelil hodně, když se zařadil po bok bývalého pražského primátora Hudečka. Jeho nekulturnost si s nápadem na potrestání Kremlu zmrazením partnerství Prahy s Moskvou minimálně podává ruku. To souznění napříč politickými stranami, které v drtivé většině poslalo pana Vitulu s nápadem bojkovat ruskou kulturu „do háje“, jen potvrzuje, s jakou hloupostí se „vytasil“. Ale možná bychom se realizací nápadu, se kterým přišel tento „kulturolog“, zase dostali do evropských médií. Takovou zbraň proti Rusku jen tak někdo nevymyslí.

Stejně jako už otravně zní neustálé licitace kolem Alexandrovců. Pro argumenty, proč prý jim nemáme tleskat, které vytrvale tahají z rukávu rusofobií nakažení komentátoři, asi nemají pochopení „zabedněnci“ v Helsinkách nebo Stockholmu. Tam se ruský soubor vypraví v březnu na společné koncerty s Královským symfonickým orchestrem z Londýna. Tak jako přílišným kulturním citem asi neoplývají organizátoři ve Švýcarsku, Francii, Belgii ani v Maďarsku nebo na Slovensku. Mimo jiná místa všude tam budou letos Alexandrovci zpívat, hrát i tancovat. Protože jejich umění překračuje hranice a je tak kvalitní, že je například pořadatelé koncertů ve Finsku řadí mezi „top“ značky ruské kultury – hned vedle Velkého divadla v Moskvě, Třeťjakovské galerie nebo Ermitáže.

Kam se ale taková kultura, stejně jako všichni ti evropští a světoví barbaři, hrabou na jihomoravského „TOP“ hrdinu a kulturního veličána...

únor 2015

Kdo a co stojí za Němcovovou smrtí?

Vraždu, jejíž obětí se stal v Moskvě opoziční politik Boris Němcov, nutno zásadně odsoudit, ostatně jako každý jiný násilný trestný

čin, končící ztrátou lidského života. Bez ohledu na jeho motivy. Ty jsou v případě Němcovovy smrti pro leckoho „jasné“: zavražděný byl přece jedním z nejznámějších ruských kritiků prezidenta Putina a aktuální politiky ruské vlády, takže stopa musí vést do Kremlu! Nadto když Němcov ještě pár hodin před svou smrtí Putina kritizoval v rádiu Echo Moskvy.

Jak jasné a jednoduché... Jenže pokud jde o Němcovovu smrt, kterou ostatně sám Vladimír Putin odsoudil a nařídil její co nejpřísnější vyšetření, její motivy zdaleka nezahrnují jen prvoplánovou „kremelskou stopu“. Je zde možný motiv vycházející z islámského radikalismu (Němcov byl solidární s novináři francouzského časopisu Charlie Hebdo a bylo mu prý za to opakovaně kýmisi vyhrožováno), z krajně pravicového radikalismu ukrajinského (Němcov jako příznivec ukrajinské vlády byl prý některé síly málo radikální) a ponechat stranou nelze Němcovovy výrazné podnikatelské aktivity.

Cui bono? – zní právnícká otázka už od dob starého Říma, – v čí prospěch? Prezidenta Putina, v době, kdy sám Němcov přiznával, že vnitřní opozice nemá na Rusy velký vliv? Nadto když Němcovova politická hvězda od doby, kdy byl za prezidenta Jelcina ruským vicepremiérem (1997–1998), stále více zhasínala?

Cui bono? Vyšetřovatelé jednoznačně vycházejí z vraždy na objednávku. Z vraždy pečlivě připravené a provedené. A lze ji zařadit i do takových časových a politických souřadnic, které jsou narýsovány dohodou z Minsku o řešení kritické situace na východní Ukrajině a jednáním ministrů zahraničí Ruska, Ukrajiny, Německa Francie o prosazení této dohody, přičemž k tomuto setkání, na kterém projevil zástupce Ukrajiny velkou nevoli, došlo jen krátce před útokem na Němcova.

Prezident Putin hovoří vedle odsouzení vraždy také o politické provokaci. Gregor Gysi, předseda frakce Levice v německém Spolkovém sněmu, vedle slov politování a odsouzení, přichází také s výzvou, aby tato tragická událost nebyla instrumentalizována v aktuálním konfliktu Západ–Východ. A za tím vším se stále neodbytně ozývá: cui bono?

březen 2015

V čí prospěch?

Je to už píseň notně ohraná: chcete-li objektivní či alespoň objektivnější informace o dění ve světě, v Rusku a na Ukrajině především, nesledujte zpravodajství České televize a pokuste se využít jiných médií, hlavně zahraničních. Dozvěděl se takzvaný obyčejný český občan třeba něco o tom, že 26. února vystoupil ruský ministr zahraničí Lavrov v moskevském Státním institutu mezinárodních vztahů s důležitým projevem, věnovaným hlavním naléhavým problémům této doby? Sergej Lavrov zde především zopakoval Putinovu základní tezi, že Rusko není spokojeno s unipolárním uspořádáním světa a podnikne všechny kroky – možné i zdánlivě nemožné – pro svou obranu. Nehledě na ekonomické těžkosti je prioritou obrana ruských životních zájmů.

Lavrov také uvedl, že Rusko se nechce nechat vtáhnout do „horké“ války, a že hlavní odpovědnost za dodržování dohod z Minsku ohledně mírového uspořádání spočívá na ukrajinské vládě, která musí také řešit problém opětovného vyplácení sociálních dávek, důchodů a dodávek plynu, elektřiny a potravin do krizových východních oblastí. Pokud jde o otázku případného rozmístění vojenského kontingentu OSN, Lavrov zásadně zpochybnil účelnost takového kroku a dal nepřímou najevo, že chápe tuto iniciativu jako pokus ukrajinské vlády dostat větší vojenský kontingent k ruské hranici. Ohledně problému protiruských sankcí se Lavrov vyjádřil velmi stroze: pro krajní případ připravuje Rusko odvetné sankce proti EU a USA; sankce, které pro tyto subjekty budou více než bolestivé.

V záplavě informací, začasto však tendenčních, ne-li přímo dezinformací, si naši občané neuvědomují, že Česká republika a další státy NATO už čile zásobují Ukrajinu zbraněmi a vojenským materiálem různého druhu. Vyhýbavá reakce Bílého domu na tuto otázku jen svědčí o tom, že USA hodlají nadále podporovat zabíjení cizíma rukama a udržovat v ohni konflikt na východní Ukrajině. (Němčtě, po zhlédnutí aktuálních televizních záběrů tváře amerického ministra zahraničí Carryho se mi zdá, že Američanům se moc nedaří...)

A nedá mi vrátit se k tématu, ke kterému jsem se už vyjádřil: k vraždě Borise Němcova. Jakkoli protiruská média včetně českých veřejnoprávních omílají „ruku Kremlu“ v pozadí, objevují se další mo-

tivy tohoto činu, který snad ani nebyl politickým, ale politicky je notně zneužíván a v souvislosti s protiputinovským tažením hned tak asi nezmizí. Různá zahraniční média se nyní zabývají třeba otázkou, jakou roli mohla hrát Němcovova ukrajinská přítelkyně, která vyvázla bez sebemenšího zranění, a jejíž vztahy s Němcovem údajně nebyly bez jistého značného intimního zatížení... Je to, a dlouho ještě asi bude, hledání odpovědi na onu klasickou otázku: Cui bono? V či prospěch?

březen 2015

Poslušný berlínský medvěd

Medvěd obecně vyvolává respekt, je to přece jen mohutné zvíře. Stejně tak to platilo v přeneseném slova smyslu, když byla řeč o pozici a vlivu Berlína. Kancléřka Merkelová ale předvedla při posledním jednání se šéfem Evropské komise (EK) Junckerem, že i medvěd dovede ohnout záda. Napadlo mě to, když jsem se seznámil s alespoň dílčí informací z rozhovoru, který se – vedle dalších témat – týkal i nesmírně důležité dohody mezi EU a USA. Dokument, někdy zjednodušeně prezentovaný jako obchodní dohoda, nese název Transatlantické obchodní a investiční partnerství (TTIP). Jak se ale ukázalo, už ono použití výrazu partnerství je smělé, když chystaná dohoda zjevně staví EU do role podřízenosti americkým praktikám a zájmům.

Angela Merkelová ale předvedla, že berlínský medvěd si moc nevěří a namísto rozhodného hlasu ve jménu suverénní, silné unie nad podmínkami TTIP jen neurčitě mručí a tlaku USA ustupuje. „Chceme TTIP, a to ještě letos,“ konstatovala, i když musí moc dobře vědět o kontroverznosti řady bodů v dohodě a o tom, jaký je proti ní silný odpor. Musí vědět, že sama Evropská komise přiznává, že může dojít k odbourání norem a standardů, dosud platných v EU. Platných v zájmu spotřebitelů a občanů unie, včetně tak citlivých záležitostí, jako jsou bezpečnost potravin, sociální práva nebo problematika ekologie. I naši kolegové z pravicového spektra Evropského parlamentu připouštějí i nebezpečí, číhající v „láhvi s džinem“ jménem arbitráže. Tyto mezinárodní arbitráže by se staly, jak ukazuje dosavadní praxe, silnou zbraní nadnárodních koncernů proti platným pravidlům a normám suverénních států, které by nedokázaly dál hájit zájmy a práva vlastních občanů.

Nevýrazné brumlání berlínského medvěda je o to nebezpečnější, že jeho vliv v unii je citelný a pro pozici mnohých členských států určující. Jestliže ohýbá hřbet, jen těžko nás pak může uklidnit řečnické prohlášení šéfa EK Junckera, že není rolí Komise vyprodávat evropské hodnoty. Tenhle výprodej už totiž dávno začal, jak prosakuje z utajovaných – proč asi – jednání mezi špičkami EU a USA. Bude mít na jejich konci berlínský medvěd ještě nějakou „fazónu“ unijního lídra, nebo z něj – po aktivitách kancléřky Merkelové – zbude jen vy-pelichaný plyšák?

březen 2015

Oživování ducha nacismu úředně povoleno?

Letošní oslavy Dne veteránů, které se jako každoročně po roce 1991 budou konat 16. března, budou v Lotyšsku a Estonsku asi velkolepé. Vždyť pozadí k nim budou utvářet americké tanky, obrněnce a šiky po zuby ozbrojených boys, kteří promptně dorazili do Pobaltí, aby prý odstrašili krvelačné Rusko. Takže poslední veteráni lotyšských a estonských zbraní SS, ale hlavně jejich mladí následovníci a obdivovatelé, se budou moci opět s podporou cizí velmoci, byť symbolicky, postavit proti „hordám z Východu“ – tak, jak to činili za druhé světové války jejich předchůdci skutečně: proti Rudé armádě, s runami SS na límcích, s německými zbraněmi v rukou a pod německým velením.

Evropská unie se do tohoto stále většího oživování ducha nacismu v Pobaltí nehodlá vměšovat – stejně jako v případě Ukrajiny, kde zasedli do vlády lidé, kteří se otevřeně hlásí k dědictví Ukrajinské povstalecké armády, za jejímž řáděním v době války byly tisíce zavražděných Židů, Poláků, volyňských Čechů a komunistů. Německo, přední velmoc EU, zaujalo k oživování nacismu v Pobaltí a na Ukrajině postoj, který označil jeden z poslanců strany Levice ve Spolkovém sněmu za „zlomení historicko-politického tabu“. Na jeho interpelaci se mu totiž od ministerstva zahraničí dostalo odpovědi, že když chtějí v pobaltských státech – členských státech EU! – tyto své „hrdiny boje za nezávislost“ oslavovat, je to jen jejich věc!

V tomto kontextu nepřekvapuje informace, že v prosinci minulého roku na Valném shromáždění OSN se členské státy EU zdržely hla-

sování, když měla být přijata Ruskem navržená rezoluce o boji proti glorifikaci nacismu. Prý – jak zdůvodnilo německé ministerstvo zahraničí – kvůli „problematickým formulacím“, neboť Rusové chtěli odsoudit právě i v žoldu nacismu udatně a krutě bojující „národní hnutí za nezávislost“ včetně už zmíněné Ukrajinské povstalecké armády. A to by se přece „ukrajinským spojencům“, kterých je dnes proti Rusku zapotřebí, nelíbilo!

Slovní klíše moc rád nemám, ale ty miliony padlých a nacisty umučených lidí se opravdu musejí obracet v hrobech – pokud vůbec nějaké mají...

březen 2015

EU chce spolupracovat s Kubou

Jedna pozitivní zpráva z jinak povšechně tristního zahraničního politického zpravodajství: koncem minulého týdne skončilo v Havaně třetí kolo rozhovorů mezi představiteli Evropské unie a Kubánské republiky – tentokrát o možnostech spolupráce v oblastech pracovních příležitostí, kultury, vzdělávání, zdravotnictví a zemědělství, a o rozvoji hospodářských styků a obchodu. Obě strany hodnotily i toto třetí kolo jako konstruktivní, konstatující shodně „podstatný pokrok“. Další kolo rozhovorů EU–Kuba se má konat v létě v Bruselu. Jednání s Kubou mají za cíl dosažení „Úmluvy pro politický dialog a spolupráci“, jež má nahradit zprofanované a diskriminační „Společné stanovisko EU“ z roku 1996, které na dlouhá léta zablokovalo rozvoj normálních vztahů s Kubou: podmínkou takových vztahů se totiž stala „systémová změna“ na ostrově.

Ovšem bez ohledu na to byl zájem jednotlivých členských států o spolupráci s „Ostrovem svobody“ vždy silnější než protikubánská tažení nesená duchem letité americké politiky, jež dnes také konečně nabírá obrat. Z minulosti existuje řada bilaterálních smluv mezi Kubou a členskými státy o vzájemné spolupráci, obcházejících uvedené Společné stanovisko, čímž byla ostatně opakovaně potvrzována jeho tendenčnost a nesmyslnost. A dnes? Dne 11. května tohoto roku má odletět na Kubu francouzský prezident Hollande, a to jako vůbec první francouzský prezident, aby jednal o spolupráci s nejvyššími kubánskými představiteli. Ještě před ním, v polovině dubna, se na Kubu

vypraví reprezentační španělská hospodářská delegace, mající zájem o konkrétní investiční a kooperační projekty, včetně například výstavby přístavů.

Rušivé vlivy v tomto rozvíjejícím se procesu spolupráce mezi EU a Kubou samozřejmě stále existují. V předvečer třetího kola jednání EU-Kuba přijal předseda zahraničního výboru Evropského parlamentu Elmar Brok (zvolený za německou CDU) představitele kubánských disidentů a zanotoval si s nimi na téma, jak je nutno trvat na blokádě Kuby a pokračovat v protikubánských kampaních. Jenže zbožná přání „contras“ se jaksi míjejí s realitou. Čím dál tím více.

březen 2015

USA vytahují moldavskou kartu

Velitel NATO v Evropě, americký generál Breedlove, chce – v době, kdy se situace na východě Ukrajiny velmi pomalu, ale přece jen zklidňuje – „rozmrazit“ podněsterský problém v Moldavské republice. Breedlove nejenže obvinil Rusko z „informační agrese“ proti Moldavsku, ale prohlásil také, že ruská vojenská přítomnost v Podněstří slouží jen k tomu, aby bylo Moldavsko drženo dál od integrace s Evropskou unií a NATO.

Připomenu jen, že na začátku devadesátých let minulého století došlo v Moldavsku k odtržení průmyslového severovýchodu, kde byla v roce 1992 vyhlášena takzvaná Podněsterská moldavská republika. Jedním z hlavních důvodů byly obavy převažujícího rusky mluvícího obyvatelstva z „rumunizace“ země. Od té doby se v Podněstří nachází ruský vojenský kontingent, který má udržovat status quo – tedy v zemi, která kvůli své problematické geografické poloze de facto žije hlavně z černého obchodu s Ukrajinou a z ruských plateb za tranzit. Jakkoli se jedná o jistou evropskou státoprávní anomálii, po léta tento stav nikoho příliš neznepokojoval – ani Moldavany. A nyní chtějí USA náhle vytáhnout „moldavsko-podněsterskou kartu“ a „rozmrazovat“. Opravdu jen pro svou citlivost k dodržování mezinárodního práva?

Ono to bude poněkud jinak. Politický vývoj v Moldavsku se totiž hlavně USA nezamlouvá. Koncem listopadu loňského roku proběhly v Moldavsku parlamentní volby. Těsně a – jak si ostatně všiml i západní tisk – pomocí silné manipulace v nich zvítězily tři politické

strany, platící za takzvaně prozápadní. Jenže nastal problém: nepodařilo se jim vytvořit koalici, a to hlavně z obav, že Liberální strana bude ve vládě usilovat o už zmíněnou „rumunizaci“ země. Vznikla proto menšinová vláda tolerovaná komunisty, která se příliš nehrne do náruče NATO. A ministerský předseda Gaburici má velmi dobré vztahy s šéfem moldavských komunistů Vladimírem Voroninem. To vše je pro USA a další západní státy „problém“.

Snahy o „rozmrazení“ konfliktu v Moldavsku mohou mít velmi vážné, fatální následky. A pokud by se ozvaly zbraně v této mnoha těžkostmi sužované zemi, vzplála by zcela jistě také další část Ukrajiny. Ale to přece pan generál Breedlove ví.

březen 2015

Americký styl – trhat kopřivy cizíma rukama

Přátelé Washingtonu začali označovat každého, kdo nesouhlasí se sankcemi proti Rusku a jednostranným pohledem na události kolem Ukrajiny, za „užitečného sluhu“ Kremlu. Jak budeme tedy říkat těm, kdo se nás snaží přesvědčit o nebyvalé prospěšnosti nápadu nechat přes naše území projet kolonu americké armády? Jízda Evropou skoro dva tisíce kilometrů z manévru v Pobaltí – prý jako signál jednoty NATO a podpory protiruských sil.

Zase tu totiž jde o starou a osvědčenou praxi americké politiky ve světě, na kterou se trefně hodí polské přísloví o šikovnosti „trhat kopřivy cizíma rukama“. Tak jako Spojené státy vlastně takřka nepálí dopad sankcí vůči Rusku, ke kterým neustále tlačí Evropskou unii, aby samy zatím čile dál vedly pro ně výhodné obchody, stejně tak je pro ně výhodné provokovat Rusko akcemi evropských zemí. Nu, a my ochotně „na ty kopřivy“ půjdeme.

Dost alarmující mi ale připadá, jak si na jedné straně vládní koalice hraje na obhajobu našich národních zájmů, a na druhé se chová jako ponížení služebník. Co má společného s naší suverenitou, že americký armádní list nejdřív oznámí, jak se přes naši republiku projedou americká vojska s plnou zbrojí, a až potom si o tom popovídá česká vláda? Že by to už někdo dávno upekla s barvou ven se jde až poté, co informace vyjde někde jinde najevo? To je přinejmenším podivné jednání suverénního státu.

A to už nemluvím o tom, kolik nás tahle zbraněmi harašící „spanilá jízda“, honosně nazývaná „dragounská“, bude stát. Na našich silnicích to asi navíc vyvolá zajímavé dopravní situace. Tím spíš, že se po nich mají přesunovat například osmnáctitunové obrněné transportéry, normálně přepravované po železnici.

Trochu pochybuji o tom, že takový „neohrožený signál“ naší vlády Moskvu doopravdy vyděsí, zato dost lidí u nás asi pěkně naštvě...

březen 2015

Armáda EU: proti komu?

Haló noviny před několika dny informovaly o zásadně odmítavém stanovisku naší frakce GUE/NGL v Evropském parlamentu ke snaze vytvořit „armádu Evropské unie“. Bezprostředním impulzem k přijetí našeho stanoviska byla vyjádření šéfa Evropské komise Junckera, který mimo jiné prohlásil, že „společná armáda Evropanů by Rusku jasně ukázala, že s obranou evropských hodnot to myslíme „vážně“, ale také, že „se svou vlastní armádou by mohla Evropa věrohodně reagovat na ohrožení míru v některém členském státě nebo v zemi sousedící s EU“.

Co asi Juncker myslel „ohrožením míru v některém členském státě“? Třeba proruská povstání v Pobaltí, kterými dnes straší protirusští politikové v rámci své psychologické války?

V takzvané solidární klauzuli obsažené v článku 222 Smlouvy o fungování Evropské unie stojí, že „pokud je některý členský stát cílem teroristického útoku nebo obětí přírodní nebo člověkem způsobené pohromy, jednají Unie a její členské státy společně v duchu solidarity. Unie uvede do pohotovosti veškeré nástroje, které má k dispozici, včetně vojenských prostředků“. Jenže co je míněno „terorem“ nebo „člověkem způsobenou pohromou“, není nikde definováno, takže cesty pro další interpretaci jsou otevřeny. Případná armáda EU by tak mohla být nástrojem nejen politiky proti Rusku, ale také třeba – k potlačování sociálních protestů, které v Evropě budou sílit.

Jean-Claude Juncker má v tomto ohledu silného spojence: v EU dominantní mocnost, kterou je Německo. Vznik armády EU prosazuje nejen kancléřka Merkelová, ale také – a to velmi vehementně – němečtí sociální demokraté. Tento zájem politických špiček v SRN

však není motivován, stejně jako tomu není u Junckera, zprofanovaným a lživým klišé, kterým je „obrana evropských hodnot“. Německo chce jít cestou ke světové velmoci, ba má už „našlápnuto“. Jeho armáda však není dostatečně silná pro světovou politiku 21. století. Pomoci by však mohla jednotná evropská armáda. Pod německým vedením.

březen 2015

Plechový cirkus

Tak nazval německý spisovatel Karludwig Opitz svůj antimilitaristický román, který byl přeložen i do češtiny. Opitz v něm se svým pověstným sarkasmem a smyslem pro absurditu vylíčil každodennost vojáků jakési obrněné jednotky wehrmachtu na západní frontě. Karludwig zřejmě znal bavorské městečko Vilseck, nacházející se něco přes čtyřicet kilometrů od české hranice, neboť se narodil u Řezna, což od Vilsecku není daleko. I když Opitz ve svých knihách pranýřoval militarismus německý, mohl by si už v padesátých letech právě ve Vilsecku obstarávat látku pro pojednání o militarismu zámořského ražení. Vilseck je totiž místem stálého plechového cirkusu jménem 2nd Cavalry Regiment, jenž bývá označován též jako 2. lehký obrněný pluk armády USA.

Plechový cirkus z Vilsecku bývá často na zahraničním turné, kdy jeho účinkující vystupují pod širým nebem za výrazných zvukových efektů. V letech nedávných tak tento cirkus potěšil obyvatelstvo v Kuvajtu, Iráku, na Haiti, v Bosně a Afghánistánu. Leč s děkovačkami po vystoupení to prý bývalo všelijaké, publikum začasto projevovalo nejen nepochopení pro cirkusovou produkci, ale dokonce prý i drzý nevděk. Inu, není jen Irák a Afghánistán, jsou i jiné štace.

Plechový cirkus 2nd Cavalry Regiment měl teď ukázkové představení v Pobaltí, po kterém ještě předvede něco málo v Polsku a pak v té zemiče... No, jak jen se jmenuje... Prostě do Vilsecku už jen kousek.

Cirkus už vyjel. Jeho protagonisté prý mají pozoruhodné hobby, jež lze nazvat válečnou turistikou. Je to vlastně tuze pěkné: práce je baví, slušně je živí a ještě si najdou čas na své zájmy. Jen aby šapitó vydrželo.

březen 2015

Kulhavá protiruská propaganda

Evropa usoudila, že prý nestačí držet krok s ruskou propagandou. A tak chce vytvořit program, jak změnit kulhavou – tedy nepřilíží úspěšnou protiruskou propagandu.

Na poplach zatroubila čtveřice Dánsko, Británie, Estonsko a Litva, a tak Unie usilovně přemýšlí, jak na to, aby lidé víc věřili jejich jednostranným informacím a argumentům o dění na Ukrajině a v Rusku. Prý až moc naslouchají těm, které prezentuje Moskva a její stoupeni. Mimochodem, asi každý už si mohl všimnout, že se u nás začalo s označováním tzv. obhájců Ruska. Co takhle zveřejnit také otevřeně, kdo je tu největším lobbistou například za zájmy USA?!

Je jasné, že informační válka je v plném proudu. A obě strany se činí, seč mohou, aby přesvědčily, že právě jejich pravda je tou pravou. Tvrdit ale, jak se o to snaží teď politické špičky Unie, že jediným špatným je tu Rusko, je hodně daleko od reality. Ta se u nás ale moc na světlo světa nedostává. Četli jste snad někde palcové titulky, které jsou obecně věnovány (s patřičně opovržlivým komentářem) čemukoli, co podnikne nebo řekne ruský prezident, také o prokázaných informačních „podpásovkách“ západních médií? Víte z hlavních médií o tom, jak list The New York Times odhalil, že senátor Jim Inhofe se nechal napálit ukrajinskou propagandou? Horoval totiž za větší podporu proti Rusku a argumentoval ruskými tanky na Ukrajině, vyfocenými ovšem v roce 2008 v Gruzii... Německá televize ZDF přesvědčovala diváky o invazi 50 ruských tanků na Ukrajinu rovněž fotografií z Gruzie.

A když už nejde najít něco takového, tak se straší spekulacemi, ze kterých je snaha vyrobit obecně přijímaný názor. Viz například tvrzení o údajných plánech Ruska napadnout některý pobaltský stát. Nad šířením nesmyslné myšlenky o možnosti, že by Rusko jen tak vstoupilo do přímé konfrontace s členským státem NATO a EU, kroutí hlavou soudní komentátoři i mezi Američany.

Bude tedy zajímavé sledovat, s čím do informační války vyrukuje Evropská unie a kolik na to bude chtít utratit z už tak dost napjatého unijního rozpočtu. Bez ohledu na to, že evropská veřejnost v nějakém většinovém počtu současný konfrontační styl vztahů s Moskvou rozhodně nesdílí...

březen 2015

Jako příprava na oslavy konce války dobrý...

Vlajky, květiny, pivo, zákusky, společné fotografie – k tomu přímé přenosy rozhlasových a televizních stanic a projevy politiků. Sláva po dlouhé době nevidaná. A to se jen přes naše území vracelo kolem pěti set amerických vojáků se zhruba sto patnácti vozidly a demonstrovali tak Rusku sílu NATO. Jsem zvědav, jak po této nesmírně mediálně bombasticky pojaté přípravě budou vypadat akce ke skutečně historické události. Nebo snad sedmdesát let od konce druhé světové války, šedesát milionů obětí tohoto nejkrvavějšího konfliktu, tak draze zaplacené vítězství nad nacistickým Německem, které je doslova za dveřmi, nebude příležitostí k důstojným oslavám?

Trošku se obávám, že zatímco jsme se teď museli dovídat i tak neobyčejné zajímavosti z přesunu amerického vojenského konvoje, jako byl postřeh reportéra, že americký transportér má osm kol, i popis redaktorky, jak vojáci řeší v transportéru „malou potřebu“, bude to počátkem května jinak.

Třeba se ale pletu a média zvěstují i mladé generaci, že osvobození naše i dalších zemí od fašistické poroby stálo život nejen přes čtyři sta tisíc amerických vojáků, ale i víc než osm milionů vojáků tehdejší sovětské armády. A že jsme byli před sedmdesáti lety osvobození – nikoli dobytí, jak sice promyšleně, ale hloupě troubí do světa tyto nesmysly, na pozadí opojení z průjezdu amerického vojenského konvoje, „pedagog“ Tomáš Klvaňa...

duben 2015

Když Unie nechce vidět ani slyšet

Oficiální Evropa občas nejenom nevidí, ale ani neslyší. Přesněji řečeno vidí a slyší jen, co chce. Tedy, co se jí „hodí do krámu“. Vzhledem k protiruské orientaci i účelovému výkladu i praktikování demokracie dovedu pochopit využití (resp. zneužití) i tragických událostí. V podstatě tak nepřekvapila masivní protiruská kampaň třeba kolem vraždy Borise Němcova.

Když ale zaznamenáváme v poslední době hned několikero záhadných úmrtí ukrajinských politiků a novinářů, kteří nepatřili k přívržencům prozápadní, protiruské orientace kyjevské vlády, oficiální

Evropa je najednou nějak slepá a hluchá. Jak jinak si vysvětlit, že se nikdo z vedení Unie a unijních institucí neozývá, že nechce od oficiálních ukrajinských míst vysvětlení, jak je například možné, že za pár dnů po sobě byli zastřeleni hned dva novináři z Kyjeva, zjevně nepohodlní. Proč se Unie neptá, jaké kroky podniká Ukrajina, která by ráda spočívala v náručí Bruselu, aby se podobné útoky na oponenty v údajné k demokracii mířící zemi neopakovaly alespoň tak často? Žádná podpisová akce, absence vyjádření oficiálních představitelů Evropské komise, parlamentu.

A to všechno za situace, kdy i v Kyjevě připouštějí možný podíl ultranacionalistů na vraždách novinářů, kdy i nejvyšší místa hovoří o tajemných okolnostech úmrtí opozičních politiků. To už není o politice dvojího metru, o selektivním a účelovém vidění událostí. To je zjevné ignorování reality, záměrné zamlčování nepohodlných excesů současného ukrajinského vedení. Všechno se to ale počítá. Nedávná smrt exposlance Oleha Kalašnikova, novináře Olese Buzyny, společně s nevídaným vlivem ultranacionalistů, obdivovatelů banderovců a fašismu na ukrajinskou politiku, všudypřítomná korupce, a na druhé straně absence ekonomického programu a nutných skutečných reforem - to je vklad Kyjeva na cestu do Evropy. Do Unie, která nakonec bude muset z té účelové hluchoty a slepoty prozírat. A bude to pro nás pro všechny, bohužel, probuzení hodně drahé...

duben 2015

Kolik je historií?

Historie je jen jedna. Ale v posledních letech, včetně dlouhodobého působení v Evropském parlamentu, se mě stále někdo snaží přesvědčit, že historií je nějak víc. Podle toho, kdo ji vykládá a jak ji chce vidět. Jak se komu co do té „jeho“ historie hodí, a nebo co je zase lépe zamlčet.

Navíc se šíří prapodivná praxe vidět historii skrz současné brýle. A tak jsou i tzv. historici – většinou samozvaní, kteří k historii přistupují takto: protože nemám rád Rusko, tak cokoli, co kdy udělalo Rusko nebo bývalý Sovětský svaz, muselo být špatně. Navzdory historickým faktům, údajům nebo i očitým svědectvím účastníků událostí. Ty sice umlčet nejde, ale je docela jednoduché jim prostě nedat moc prostoru pro jejich názor...

A tak se to na nás valí jako lavina. Třeba kolem výročí konce 2. světové války. Sedmdesát let od společného spojeneckého vítězství nad fašistickým Německem a jeho podporovateli je pro mnohé manipulátory s historií asi dost dlouhá doba na to, aby se s fakty, spojenými s touto válkou, dalo žonglovat. Nejenže se objevují, ale v médiích dostávají i nevídaný prostor výlevy typu „na konci války u nás nešlo o žádné osvobození, ale Rudá armáda nás dobyla“...

Většina demokraticky se tvářících médií záměrně nestaví takový rusofobní výlev do konfrontace například s postoji řady západních (i německých) politiků. Přitom se ani ti, nehledě na svoje současné výhrady vůči Rusku a zhoršené vzájemné vztahy, nestydí za slova uznání historické role Rudé armády při osvobození Evropy. Nepřehlížejí ani koncentrační tábory osvobozené právě Rudou armádou.

Stejně tak, jako respektují, že o tom, jak budou závěrečné operace 2. světové války vypadat a čí vojska kam dojdou, nerozhoduje jejich současné chtění nebo nějaká kdyby. Že to rozhodly dohody spojenců. A povzdechy, jaká škoda, že americké jednotky neosvobozovaly celé tehdejší Československo nebo snad celou východní Evropu, které slyšíme u nás, je nikterak netrápí. Zato naši vykladači historie, kteří se nestydí klidně tuto historii prezentovat jako „novou historii“, nám teď události podávají tak, jako kdyby nás v roce 1945 osvobozovali jen a jen američtí rozesmátí hoši, kterým tu idylku kazili neurvalí ruští dobyvatelé.

Z historie, o které je tu řeč, jsme se tedy nepoučili – protože při uznání skutečnosti z let minulých, kdy naopak byla role amerických vojáků zbytečně potlačována a přehlížena, tu máme opačný extrém, gradovaný snad ještě víc. Je mi stydno, když mezi ojedinělými připomínkami podílu Rudé armády na našem osvobození čtu hlavně zveličovaná „historická svědectví“ o znásilňování, rabování a jiných excesech. Ne, že by nebyly. Ale stavět je na první místo při informování o historii před 70 lety a jen a jen v souvislosti s Rudou armádou, bez přiznání, že stejně se chovali na jiných frontách nejen vojáci fašistického Německa, ale také prokazatelně Američané a jiní, to je další zlovolné křivení historie.

A ta dostává doslova jednu ránu za druhou. Zatímco soudná a skutečně kulturní Evropa i letos bude sledovat brilantní vystoupení Ale-

xandrovců – světově uznávaného tělesa, naše zapšklé a zamindrákované rusobijce uniformy armádního souboru dráždí k nepřítelství. Netuší asi, že například nejen v Evropě ale i v Asii a jinde po světě koncertuje úspěšně i orchestr vzdušných sil Spojených států. Existuje od roku 1944 a jeho domovem je už léta americká letecká základna v německém Ramsteinu. Nezaznamenal jsem, že by snad třeba jejich koncerty někdo napadal z pohledu amerických válečných aktivit ve Vietnamu či jinde... To jen naši „experti“ na historii mají klapky na očích i na uších, když se jim to hodí do krámu.

Jsem přesvědčen, že historii nemůžeme přepisovat a že máme být v případě 2. světové války a našeho osvobození za co vděční všem, kdo se o porážku hitlerovského Německa zasloužili. A proto jsem se rád ujal spolupořádání expozice v Evropském parlamentu o vítěznou fázi války. Společně s městem Volgograd, památkami bitvy u Stalingradu, ale také našimi muzei a památníky v Terezíně, Lidicích, Opavě a Praze tak ve Štrasburku ukážeme, jak nelehká byla hrdinská cesta od Stalingradu až do Prahy.

Historie je jen jedna a neměli bychom ji překrucovat, ani na ni zapomínat...

duben 2015

Evropská rada a uprchlíci

Vrcholné setkání bezmocnosti, ale také hanebnosti - tak označuje západní levicový tisk mimořádné rokování Evropské rady, které proběhlo 23. dubna v Bruselu. Podnětem ke svolání Evropské rady byla tragédie ve Středozemním moři, kde před pár dny utonulo na 800 uprchlíků z Libye. Hlavy států a vlád členských zemí EU rozhodly vskutku „pomazaně“: prioritou bude boj proti kriminálním žvlům – převozcům uprchlíků do Evropy, a to tak, že je třeba jim zabavit lodě nebo jejich plavidla rozstřílet, ještě než stačí uprchlíky nabrat! Vskutku odpovědná odpověď na masové umírání, na okolnosti, které tisíce lidí na severu Afriky vyhánějí z domovů! Jenže pojmenovat tyto okolnosti by také znamenalo přiznat spoluodpovědnost za státní převraty a občanské války, ke kterým v Africe především z vůle USA došlo a dochází.

Od počátku roku zahynulo ve Středozemním moři více než 1700 uprchlíků, kteří neměli nic, než jen svůj život. A od začátku uprchlické

vlny jich slaná voda zabila už na 30 000! Tato děsivá bilance nutně vyžaduje humanitární odpověď, nikoli dělové čluny EU. Pro EU však zůstává jediným cílem „ochrana vnějších hranic“ a masivní zastrašující opatření. Jenže ta samotná ženou uprchlíky do náruče převáděčů-
převozců, protože jinou šanci prostě nemají. Šanci na život. Měli by proto dostat alespoň příležitost vstoupit bez strachu na evropskou pevninu a podrobit se férovému azylovému řízení – to vše v mezích příslušných právních norem. Ale ta šance jim je odpírána. Takže budou dál umírat.

duben 2015

Vzpomínky na studium medicíny ve Volgogradu

Prolog

Pocházím z České republiky, z kraje, který se kdysi, ve druhé polovině roku 1945 nacházel v americké části za demarkační linií. Válku jsem sice nezažil, ale 25. dubna 1945 po zcela nesmyslném bombardování americkým letectvem (německá armáda byla už většinou za českou hranicí) zasáhla jedna z bomb dům mého děda. Takových osudů byla jistě statisíce. Každý ho prožíval jinak. V naší rodině tato skutečnost byla vzpomínána velmi hořce. Dědeček se v době velké hospodářské krize ve 30. letech vypravil za prací do Francie a dům, který postavil na počátku války, byl zaplacen jeho tvrdou dřinou ve francouzských docích. I když se doma o tom nikdy moc nemluvalo, přece jen pocit hořkosti v rodině zůstal.

Do doby, než jsem začal studovat na gymnáziu, jsem samozřejmě četl jednoduché ruské texty. Na gymnáziu, musím říci, že jsem měl profesory, kteří v mnoha případech mluvili rusky hůře, než já. Bylo to dáno i dobou tzv. normalizace, politickými poměry, které existovaly v Československu po roce 1968.

Ve 3. ročníku gymnázia, přišla nabídka na možnost studia v zahraničí (tj. socialistickém zahraničí). Přiznávám se, že již od 2. ročníku jsem část prázdnin trávil na úřadu okresní veterinární služby, protože mým snem bylo stát se veterinářem. Při těchto stážích jsem se naučil mnoho praktických věcí, včetně anatomie, rentgenologie, ale i dalších specifických oborů, které veterinární služba obnáší. Měl

jsem šťastní na vynikající lékaře a ošetřovatelky a zdálo se být jisté, že půjdu touto cestou.

Jenže...

Člověk mění a bůh mění, jak se říká. A tak se stalo, že v nabídce ke studiu v zahraničí studium veterinárního lékařství prostě nebylo. To ale nezastavilo mé rozhodnutí. V prvním ročníku gymnázia jsem od své matky dostal anatomický atlas člověka od profesora Siňanikova. Četl jsem i jinou literaturu, ale musím říct, že tato kniha byla pro mě velkou zálibou. Můj profesor biologie, nikoliv bez jízlivosti, začínal každou hodinu tím, co nového jsem si z atlasu člověka zapamatoval a i on mi tak usnadnil moje rozhodování. To už jsem od 1. září 1974, stejně jako moji kolegové, bydlel na internátu Gymnázia v Jevíčku, kde jsme kromě obvyklého programu procházeli intenzivní jazykovou přípravou. Domů jsme směli jezdit pouze jedenkrát za měsíc a i to už byla příprava na dlouhé odloučení. Ale profesori jevíčského gymnázia, ale i kuchařky a vychovatelky nám vytvářeli prostředí skoro domácí. Měli jsme svoji kapelu a vůbec možnosti věnovat se koníčkům. Ovšem při podmínce, že budeme mít dobré výsledky.

Počátkem února 1975 jsem složil přijímací zkoušky na lékařskou fakultu, přičemž tyto zkoušky měly platnost jak pro studium v zahraničí, tak i na českých fakultách. Život se mi ale trochu zkomplikoval. Na maturitním plese mi takřka v náručí zemřela moje matka. Přestože mi bylo pouhých 18 let, musel jsem řešit mnoho velkých problémů najednou a musím přiznat, že díky profesorům, ale především díky svému otci, jsem se utvrdil ve svém rozhodnutí studovat medicínu v Sovětském svazu. To, že to bude město Volgograd (dříve Stalingrad), to stačila moje pečlivá maminka zjistit ještě po úspěšném složení zkoušek.

Velkou měrou potom přispíval ke zklidnění situace náš pozdější učitel ruštiny Anatolij Fjodorovič Konopjolkin. Byl to člověk, který svého času přímo z rozlučkového plesu musel nárukovat do dělostřeleckého učiliště tzv. „45“, což byly nejúspěšnější protitankové kanony ve II. světové válce. První boj absolvoval na Kerčském poloostrově a na tzv. „Malé zemi“, odkud se Rudá armáda, a to úspěšně, pokusila osvobodit nejen Krym, ale i Sevastopol. Nerad nám vyprávěl o válce. Do hodin ruštiny nám nosil výběr knih ze své vlastní knihovny a po-

krokové časopisy a učil nás mít na literaturu vlastní názor. Uvedu příklad: Když se objevil jako velký příběh a román V. Nabokova Lolita – příběh mladé prostitutky a přestárlého dona Juana, byl stalinskou cenzurou zakázán. A. F. měl svoje výtisky a dával nám je k dispozici a musím říct, že to byly hodiny, které jsme s velkou chutí trávili nad obsahem, větným rozbohem, vším co patří k výuce jazyka.

A. F. zemřel krátce po nezdařeném převratu v roce 1991. Během druhé světové války prošel od Kerčského poloostrova až do Prahy.

Léto 1975 bylo krátké. Balení, shánění, například zimních bot uprostřed horkého léta, školení od lhostejných úředníků ministerstva školství (mělo jediný pozitivní efekt, že jsem poznal do důsledku krásné české město České Budějovice). Světlym bodem této přípravy bylo vystoupení jednoho z českých studentů z Moskvy (tady je nutno upozornit, že podmínky v Moskvě se radikálně lišily od Volgogradu, a to v horším smyslu), který nám říkal praktické věci, co můžeme čekat, co nemůžeme čekat, nejen co se týká studia, ale především života na kolejích, vyprávěl o deficitu potravin a jiných komodit v obchodech, ale své vystoupení zakončil optimistickými slovy, že vzdělání, které dostaneme na těchto školách, vyváží nepříjemnosti, které přináší zásobovací systém.

A tak 21. srpna 1975, každý se 40 kg zátěže zavazadel, jsme nasedli do letadla IL-62 a nabrali směr Moskva. Bylo to zvláštní cestování. Vzhledem k tomu, že jsme letěli uprostřed žhavého léta, bylo Moskvanům divné, že jsme se objevili v zimních kožichách a teplých kabátech na Rudém náměstí. Měli jsme totiž 5 hodin volného času v Moskvě a tak jsme je využili k turistické prohlídce. Posledním večerním letadlem TU-134 nás dopravili do Volgogradu. Právě svítalo. Doslova a do písmene nám tímto svítáním začal úplně jiný život. Dovedli nás do naší budoucí koleje, která měla být a také se stala pro většinu z nás na 6 let naším domovem.

Začátky

Dne 22. srpna 1975 jsme byli přijati na studijním oddělení volgogradské lékařské fakulty. Byli jsme vybaveni patřičnými doklady, včetně průkazky uplatňující vstup do knihovny (velkolepé) a do kolejí, které byly rozděleny tak, že na jedné koleji žili pouze chlapi

a na druhé děvčata. Vzdálenost mezi těmito kolejemi byla pouze 2 km, což na křídlech lásky lze překonat velmi lehce. Pravda, na každé koleji byla hlavní vrátná, která měla povinnost kontrolovat, kdo do koleje vstupuje. Návštěvy byly povoleny, ale jen do 21 hodin. K životu na koleji se vrátím ještě dále.

Hlavní budova lékařské fakulty se nachází v historickém centru Volgogradu. Byla jednou z prvních, která byla obnovena po zničující Stalingradské bitvě. Děkanem pro zahraniční studenty byl tehdy profesor rentgenologie Kolpakov. Byl to vynikající odborník ve svém oboru a řekl bych i v oblasti rentgenologie duše. Byl přísný, spravedlivý a měl velké pochopení pro přijatelné prohršky studentů.

Z budovy lékařské fakulty jsme se vypravili do města. Ten, kdo někdy viděl step v okolí Volhy, zejména v období suchého léta, si dovede představit, že dalším stupněm je již pouze poušť. Nehledě na to, že po ulicích několikrát denně jela kropicí auta, smývala prach z ulic a zejména zalévala květiny, stromy a keře v parcích a alejích. Na ulicích stály samozřejmě stánky s různými pochoutkami včetně zmrzliny. Jako správní turisté jsme měli pocit, že v tento den musíme okusit úplně, ale úplně všechno. Své „obžerství“ jsme ukončili perlivou vodou z automatů, které v té době stály na mnoho místech ulic. Byla tam vždy jedna sklenička. Jedna část automatu byla na umytí skleničky a z druhého kohoutku tekla vynikající studená perlivá voda. Vrátili jsme se na kolej a o půlnoci jsme se sešli, neboť od potravinového mixu jsme všichni dostali průjem. Dokonce i s teplotou. Byli jsme přesídleni do tzv. izolace, což byly exkluzivní pokoje i s televizí, dietní jídlo nám nosili několikrát za den a vrátná, která měla velmi ráda Československo, nám nosila i čokoládu.

Za dva dny jsme byli v pořádku a přišel nový příkaz: „Sbalte si věci na tři týdny, pojedeme na pomoc našim zemědělcům do oblasti.“ Asi se patří upozornit, že Volgogradskou oblast tehdy dva roky zužovala cholera a také extrémní sucha...

Ve stanovený čas byla u hlavní budovy fakulty přistaveno asi stovka automobilů („dvoutunky“), které měly přezdívku „Lastočky“. Na korbě byla provizorně udělaná prkenná sedátka, kufry pod nohy, bez plachty, a hurá k novým dobrodružstvím! Myslím, že jsme na těchto automobilech urazili více než 100 kilometrů většinou po ne-

cestách. Rozvezli nás do kolchozů. Musím říci, že včetně našich německých spolužáků nás místní dobře přivítali.

Podmínky pobytu byly velmi jednoduché. Spali jsme ve velikánském hangáru asi pro 400 lůžek, dostali jsme každý deku, malý polštář. Sprcha pro dívky byla v hangáru a my kluci jsme měli korýtko na mytí s asi 30 kohoutky. Toalety byly obyčejné latríny, i když kryté budky. Ráno nás budila tehdy populární píseň „Mexiko, Mexiko“ v 6.00 hodin. V 7.30 jsme již odjížděli na valnicích na pole. Musím říci, že jsme byli rozděleni do několika „zásluhových“ skupin. V první skupině byli ti, kteří dostali malý kovový rýček a z vyschlé zatvrdlé půdy dobývali mrkev. Další skupina měla na starosti podobným způsobem sklizeň cibule. Jiná část studentů sbírala rajská jablka a elitní skupina sbírala melouny. Musím upřímně říct, že jsem prošel všemi čtyřmi skupinami, přičemž při sběru rajských jablek jsme utrpěli největší ztráty. Pole s rajčaty byla nekonečná, tam, kde jsme jeden den skončili, nás druhý den přivezli a pokračovali jsme dál. Přes všechna upozornění kolchozníků málokdo po ránu odolal zakousnout se do ještě orosených rajčat, což mělo ovšem svoje následky. Na rajčatovém poli, díky střevní infekci, skončila drtivá většina spolužáků z NDR i ČSSR, takže do melounové elitní „jednotky“ jsme se dostali už jen čtyři, dvě Češky, jeden Němec a já. Ostatní byli odvezeni zpět do Volgogradu.

Přiznám se, že přestože podmínky byly velmi prosté, byla to dobrá průprava a často jsem si na ni vzpomněl, zejména když jsem sloužil základní vojenskou službu v ČSSR. Ve vesničce bydleli báječní lidé a dodnes vzpomínám na stařenku, která nás potkala na plavebním kanálu Volha–Don. Řekla tehdy: „Děcka, přece se nebudete umývat v takové špinavé vodě!“ Vzala nás k sobě domů, doprostřed dřevěné chaloupky, kde měla svoji „báň“ a dokonce nám dala i mýdlo (tehdy bylo nedostatkové zboží). Je mi líto, že jsem si nepořídil fotografii s touto milou stařenkou, ale stala se pro mě příkladem typického ruského pohostinného člověka na celý život. Asi po třech týdnech pobytu jsme splnili svůj úkol a na „Lastočkách“ jsme se vrátili do Volgogradu. Začínal náš první ročník studia medicíny.

Léta studií

Studenti každé národnosti, nejen na lékařské fakultě, měli tzv. „zemjačestvo“. Jedenkrát za měsíc se konal zábavný pořad pro studenty z ostatních zemí. Dávalo to pocit soutěživosti a pomáhalo to vyrovnávat se často s těžkými podmínkami. Nebyla to jen studentská party „made in America“. Na těchto diskotékách se lidé potkávali, i když spolu nestudovali ve studijních kroužcích. A musím říct, že to byl skvělý nápad, jak udržovat vztah zahraničních i ruských studentů z různých ročníků lékařské fakulty pohromadě. Samozřejmě, měli jsme i svoje fotbalové mužstvo, tělocvičnu, dokonce někteří studenti už měli titul mistra Ruské federace, ale přece jen, čím výše byl ročník, tím méně času bylo na tyto radovánky. Musíte si představit, že ihned po Novém roce, tj. 2. ledna, již byly vypsány zkoušky z jednotlivých předmětů po celé fakultě. To platilo pro profesory i žáky.

Tato poněkud tvrdá průprava se nám velmi hodila v následujících letech, kdy ve 4. ročníku a dalších došlo k určitému rozvolnění. A to chci připomenout, že jsme se celých 6 let učili 6 dní v týdnu včetně sobot. U mě osobně byl takovým uvolněným ročníkem 4. ročník, a to ve všech směrech. Naplnilo se totiž pravidlo, že „do 3. ročníku pracuješ ty na studijní index, tj. na dobré známky a od 4. ročníku pracují dobré známky v indexu pro tebe“. Vedle interny a chirurgie jsem miloval i gynekologii a porodnictví a dokonce jsem byl k výkonu těchto oborů přemlouván, a to nejen ve Volgogradu.

V České republice jsem trávil léto v klatovské nemocnici a později ve Fakultní nemocnici v Plzni. Dodnes si pomatuji přezíravé pohledy na hubeného kluka, který se přišel přihlásit o stáž ve FN hlásit. Praxí jsem procházel ihned po 1. ročníku (biochemie), až po 5. ročník klinické medicíny. Ve Volgogradu jsem měl také možnost samostatně porodit dítě (maminka ho po mně pojmenovala Jura, z čehož mně vznikly nemalé problémy, byl to totiž její první porod) a byl jsem porodnictvím nadšen. Bohužel jen do toho okamžiku, než jsem musel zvládnout i techniku potratu. Možná bych to ještě dneska uměl, ale výkon bych dělal jen v případě bezprostředního ohrožení života. Abych zakončil tohle vzpomínání, musím říct, že jsme měli i svoje radovánky, jako byly pochody k 1. máji, kdy jsme se hned pro manifestaci přepravili na levý břeh Volhy, kde byly k pronájmu dřevěné

domečky, ve kterých jsme se mohli cítit jako mladí, ničím nespoutaní lidé. Nespoutaní myslím příliš strohými společenskými pravidly.

Chatová oblast na levém břehu Volhy se stala naší základnou i v předzkouškovém období, kdy jsme se učili a opakovali látku k jednotlivým zkouškám a vzájemně jsme se zkoušeli (a to nejenom z vědomostí) a na zkoušky jsme vždy odjížděli malým parníčkem. Byly to báječné dny. Žádné oslavy s přemírou alkoholu se nekonaly, protože za dva dny nás čekaly zkoušky další. Zkoušky z výuky byly natolik vypracovány, že student byl vlastně neustále pod praktickou či teoretickou kontrolou v průběhu celého roku, takže se takřka nemohlo stát, že by neuměl alespoň na 3. Přesto, že jsem 4. ročník měl poněkud „uvolněnější“, nemohu říci, že bych se nestačil učit. Pomáhali mi moji kolegové ze skupiny, například naše nezapomenutelná „komsork“ (komsomolská vedoucí), která mě přes uhlový papír, který jsem přivázel z ČSSR, pořizovala kopie přednášek od profesorů, na které jsem nechodil, ale látku jsem uměl. Tak Taťána a Naďa zachránily moje vědomosti 4. ročníku.

Naší mateřskou lodí a plující základnou byla katedra ruštiny. My studenti z Československa jsme vládli ruštinou na perfektní úrovni v porovnání s ostatními. Profesori nám proto vybírali díla klasických autorů, kde jsme se mohli procvičit ve správném ruském jazyce. A odtud už je jen skok k pochopení ruské poezie. Už připomenutý Anatolij Fjodorovič byl polyglot. Mluvil německy, rusky, ale když byl někde déle než 14 dní, začal chápat základní výstavbu jakéhokoliv jazyka, snad kromě kanibalského...

Vídávali jsme se spolu i celá léta po ukončení školy v Sovětském svazu, vřdycky měl pro mě nachystanou nějakou zajímavou výstavu a samozřejmě divadelní představení. Vодil mě po nejlepších obrazárnách Moskvy a ke každému obrazu mi dával zasvěcený výklad, a také jsme nezmeškali jediné představení všech významných divadel Moskvy, a že jich bylo! Anatoliji Fjodorovičovi vděčím hned dvakrát, jednak za osvobození naší vlasti, za svůj vztah k umění a k lidem. A. F. mi natolik věřil, že mi zapůjčil i výtisky záznamů z tzv. politických procesů s lékaři, bylo to v roce 1984, a musím říci, že s každou stránkou jsem se nervózněji a nervózněji díval, zda nad Kremlem opravdu vlaje vlajka se srpem a kladivem. Do posledního dne zůstal

komunistou. Když probíhal v Moskvě tzv. puč v roce 1991, došel mi od něj s velkým zdržením lístkem s jedinou větou: „Oni ně prošli“. Myslím, že se současnou dobou by byl (co se týká rozpadu Sovětského svazu a následků) velmi, ale velmi zklamán v mnoha ohledech.

Na práci A. F. navázala katedra ruského jazyka VGMU. Tato katedra byla skutečným domovem pro všechny cizince, ať už se jim vedlo dobře, anebo měli nějaké studijní problémy. Pořádali s námi večírky jednotlivých zemí ke státním svátkům, měli jsme kroužky kreslení, mohli jsme chodit do aeroklubu, tedy pokud na to byl při studiu medicíny čas. Čím více běžel ročník, tím více času ubývalo a všichni jsme se museli soustředit na to, co nás čeká po ukončení studií. Někteří se stali profesory, jiní se rozjeli do oblastí, kde jsou lékaři pro široký okruh velký takřka jako Česká republika, ale erudici, kterou získali od svých učitelů v chirurgických i nechirurgických oborech, využívají všichni plnými vědry.

Konec tohoto vyprávění bych chtěl zakončit poněkud humorně. Když jsem v roce 1981 dostal lékařský diplom, ve výpisu bylo i potvrzení o složení státní zkoušky z ruštiny. Diplom jsem obdržel na Kyjevské státní lékařské fakultě, kde se opravdu učilo i rusky. Do Kyjeva jsem přešel z rodinných důvodů a prožil tam dva roky. Když došlo v roce 1989 ke státnímu převratu v ČSSR, byla vytvořena komise pro přezkoumání pravosti diplomů, a tak jsem diplom předkládal k verifikaci už potřetí. Touto prověrkou jsem samozřejmě prošel, ale to nebyl úplný konec mé strasti. Když jsem po těžké srdeční operaci chtěl požádat o invalidní důchod, bylo mi vzkázáno panem ministrem školství (to už jsem byl poslancem Evropského parlamentu), že musím vyplnit dotazník XY a že **musím prokázat, že jsem získal vzdělání v oboru medicíny, adekvátní jako na české fakultě**. Kdyby nešlo o vážnou věc, člověk by se uválel smíchy. Tak jsem doplnil, vyplnil všechny dokumenty a po čtvrté v životě jsem prokázal, že jsem hoden titulu, který dává lékařská fakulta v ČR, tedy MUDr. Inu, cesty boží jsou nevyzpytatelné...

Pro nás, zahraniční studenty, bylo samozřejmě zajímavé poznat co nejvíce ze Sovětského svazu. Měl jsem při vši smůle, štěstí: při první návštěvě – cestě bez povolení mi můj přítel Kalmyk a kamarádka Irina koupili zpáteční letenku na letiště Adler a my jsme se se spolu-

žačkou vypravili na jih. Měli jsme před sebou celé září tzv. zlaté sezóny. Bydleli jsme u náhodných známých v arménské rodině, a aby tato akce byla patřičně „přikryta“ a naši ubytovatelé neměli problémy, tvrdili svým sousedům, že přijela návštěva z Pobaltí. Byla to nádherná dovolená. Když jsme se vrátili do Volgogradu, profesor a děkan Kolpakov si nás nechal povolát a zeptal se odlehčeným tónem: „Čím pak jste se celý měsíc zabývali?“ Odpověděli jsme nacvičeně, že jsme se připravovali na druhý ročník. Děkan se rozesmál a řekl: „Že vám na jihu ale vyšlo počasí, tady celé tři týdny přšelo!“

Na Krym jsem se pak dostal ještě jednou na pozvání svého přítele, lingvisty, a on pak přijel na návštěvu uprostřed kruté zimy do Volgogradu a tak jsme cestovali po velké zemi. Stojí za zmínku ještě dvě takové cesty. Po druhém ročníku jsme dostali od nového děkana povolenku navštívit Taškent, tedy Uzbekistán. Povolání tehdy na malém lístečku bylo pouze pro Taškent. Samozřejmě, že jsme neodolali, koupili jsme si letenky a letěli jsme se podívat do perly střední Asie Samarkandu. Shodou okolností jsem při přistání fotil hromady sklizené bavlny. Letadlo dosedlo, dveře se otevřely a nás tři si vyzvedla místní policie. Když jsme vysvětlili, proč jsme tak moc stáli o to, přijet do Samarkandu, pojal náčelník místního oddělení jako svoji povinnost, ukázat nám všechny místní kulturní památky. A tak jsme jezdili ve vozidle místní policie od památky k památce, včetně hrobu pověstného Timora. Naprosto všechno jsme stihli v pohodě a policejní auto nás dovezlo přímo k poslednímu letadlu Samarkand – Taškent.

Uvádím tyto podrobnosti proto, že podle mezinárodní dohody mezi ČSSR a SSSR byly takové případy trestány vyloučením ze studií.

A tak poslední cestu jsem podnikl zcela oficiálně, kdy jsem přes krásný ranní Kyjev letěl do Petrohradu v době nádherných bílých nocí. Od té doby jsem v Petrohradu bohužel nebyl. A do Kyjeva jsem se natolik zamiloval, že jsem poslední dva roky studia absolvoval právě v Kyjevě.

Svátky

Sváteční dny v Sovětském svazu a Československu se zčásti lišily. Společně jsme slavili 1. máj a 9. květen. Ať už to byl Volgograd nebo Kyjev, na prvomájový průvod a oslavy Dne vítězství jsme se ne-

smírně těšili. Několikahodinový průvod jsme si zkracovali zpíváním a tancem, přičemž zaznívaly melodie z celého světa. A vůbec nám nevadilo, že prší. Po manifestaci – měli už jsme sbaleno – jsme sedli na první vlak a jeli do přírody. Většinou byl prodloužený víkend a my jsme si trochu užili tábornického života a nádherné přírody. Ve Volgogradě, jak jsem uvedl výše, jsme již měli pronajatou chatku, rybářské náčiní a plynový vaříč a vůbec nic na světě nám nechybělo. Doufám, že se do těchto míst budu ještě moci malým parníčkem přes Volhu podívat.

Zkouškové období

Zkouškové období se poznalo nikoliv podle počasí, ale podle tabule na katedře, kde byla vyvěšena zkušební témata. Začalo nesmírné hemžení studentů, výrazně se naplnila knihovna, studenti byli ochotni i pod zemí nacházet své asistenty, aby jim potvrdili zápočty. Zkrátka chaos.

Málokdy jsem této hysterii propadal. Myslím včetně uvolněného 4. ročníku, kdy jsem si více užíval studentského života, než medicíny. Nemohu ale zapomenout na případ svého kolegy, kterého jsme zvali Gulja: studoval stomatologii a ve 2. ročníku měl stejně jako my skládat zkoušku z biochemie. Byla to zkouška jedna z nejtěžších. Gulja se dostal před komisi, kterou vedl přednosta katedry, významný vědec profesor Galejev. Ale i takto významní lidé mají svá slabá místa. Pan profesor znal zcela chemii, z ní nejvíce miloval tzv. Krepsovův citrátový cyklus. Vzhledem k tomu, že Gulja měl na přípravu pouze jednu noc, netrápil se ničím jiným, než že se naučil podrobně Krepsovův cyklus, který spíše připomínal mapu generálního štábu. A co myslíte? Vytáhl si právě tuto otázku, elegantně ji zodpověděl. Na druhou otázku, na kterou neměl odpověď, se už vůbec nedostal a s nejlepší známkou v SSSR, tedy pětkou, odešel domů slavit. My jsme sice také dostali pětky, ale zato vydržené nočním učením, leč Guljovi jsme toto štěstí přáli.

Spolužáci a slib

Jak už jsem uvedl, se spolužáky jsme se fakticky seznámili v kolchozu při zemědělských pracích. Teprve po zahájení školního roku jsme byli rozděleni po deseti, přičemž jeden spolužák zastával funkci

tzv. starosty skupiny a jeho levou rukou byl vedoucí komsomolské skupiny. V ročníku nás, kromě stomatologů, bylo 300. První měsíce probíhaly samozřejmě tak, že jsme se tzv. oťukávali. Je třeba si uvědomit, že kromě čtyř Čechů bylo ve skupině i 8 studentů ze Sovětského svazu, ovšem z různých autonomních okruhů a republik. Přesto jsme k sobě našli cestu, i přesto, že jsme bydleli většinou na společné koleji a trávili tak pospolu i volný čas. Na koleji jsme měli i knihovnu a učebnu. Pokoje byly čtyřlůžkové. Prádelna a hospodářské zázemí se nacházelo ve sklepě. Sprchy rovněž. Byli jsme tedy spolu v podstatě stále. V prvním ročníku jsem poznal i svého nejmilejšího spolužáka Ivana Vladimíroviče Senčenska. Učili jsme se spolu, prožívali zkoušky, zkrátka kamarádi na život a na smrt. Vymyslel mi přezdívku Malvin-Calvin (mám pocit, že to sebral někde z biochemie, kterou jsem uměl nazpaměť) a kdykoliv mě oslovil Malvin, věděl jsem, že si s něčím nevěděl rady. K nejtěžším otázkám patřilo vysvětlovat mu historii Ruska, včetně Říjnové revoluce a toho, co se dělo po ní (to nemyslím nějak jízlivě).

Končili jsme 4. ročník a já už jsem věděl, že budu odcházet do Kyjeva. Věci posbírané v kufrech, jenom gramofon s oblíbenými deskami jsem nechal Váňovi. Pak jsme šli uskutečnit turné po místních restauračních zařízeních. Byl jsem vyděšen, když Ivan řekl, že necítí levou ruku. Bylo to dostatečně varující, abychom s rozlučkou skončili. Druhý den ráno pro mě přijel taxík, Ivan mě šel doprovodit a já jsem mu slíbil, že pokud se mi narodí syn, bude se jmenovat Ivan. Slovo jsem dodržel, a to už v roce 1982. Chvíli jsme si s Ivanem psali, dostal umístěnku na Ural a pak se korespondence ztratila. Finanční krize v Rusku způsobila i to, že tradiční setkání absolventů se přestala konat, což mě neodradilo od snahy Ivana najít.

Teprve v roce 2013 se mi s pomocí mých přátel ze současného vedení Lékařské fakulty ve Volgogradu podařilo Ivana najít. Bylo to úsměvné setkání po telefonu. Vystupoval jsem z letadla Kišiněv – Budapešť a na mobilním telefonu se zobrazilo neznámé číslo. Na druhém konci telefonu se ozvalo: „Eto ja, Váňa“. Byl jsem natolik šokován, že jsem našel svého přítele, že jsem místo do tranzitu směle vykrácel z budovy letiště směrem do města. S Ivanem jsem pohovořil asi půl hodiny a pak jsem další půl hodiny vysvětloval maďar-

skému strážníkovi neuvěřitelný příběh, jak se dva kamarádi a spolužáci našli po dlouhých 30 letech. Ivan se periodicky ozývá po internetu, což já neumím a doufám, že se v letošním roce při oslavách naší Alma mater uvidíme.

Když jsem přešel v roce 1979 na Lékařskou fakultu do Kyjeva, skamarádil jsem se tam se studentem Pavlem Angelucou, takže druhý náš syn dostal jméno Pavel. Můj spolužák Pavel Angeluca po rozpadu Sovětského svazu emigroval do Austrálie, kde je nyní řádným profesorem farmakologie a od momentu předání diplomu jsme se neviděli, ale píšeme si.

Letní stáže v nemocnicích a služby

Součástí medicínského studia jsou stáže a služby v nemocnicích. Stáže – praxe jsou povinné. Služby samozřejmě nikoliv. Musím zpětně konstatovat, že jsem, jak se říká v Čechách, „fiškusoval“ už od druhého ročníku nejprve na biochemii a pak na I. Interní klinice Fakultní nemocnice v Plzni (takže jsem se s velkým předstihem seznámil se svými budoucími kolegy). Měl jsem také jedinečnou možnost porovnávat svoje vědomosti a praktické návyky s tím, co uměli studenti z českých fakult. Až na některé teoretické předměty byla úroveň srovnatelná a co se týká praktických návyků, ty byly u nás studentů ze Sovětského svazu na nesrovnatelně vyšší úrovni. Mimochodem své první samostatné odstranění slepého střeva, samozřejmě s asistencí učitele, jsem prováděl už v průběhu 4. ročníku, samostatný porod v 5. ročníku a tak bych mohl pokračovat. Služby byly pro mě přínosem i v tom, že jsem se společně se sloužícím lékařem mohl podílet na diagnóze a léčení akutních případů, což je věc, kterou vám nenahradí žádná teoretická přednáška. V plzeňské fakultní nemocnici jsem měl možnost seznámit se s americkou moderní technikou v kardiologii a také jsem měl možnost odhadnout, jak se ke mně kdo bude chovat, pokud se stanu zaměstnancem kliniky.

A tak jsme u otázky, jak jsem ztratil medicínu.

V roce 1984 jsem po měsíční stáži v Moskvě složil atestaci 1. stupně a pracoval už nastálo na kardiologickém oddělení. Tak trochu se počítalo, že bych mohl vést oddělení neinvazivní kardiologie, ale život vše zařídil jinak. Atestace mi byla o půl roku odložena.

V průběhu podzimu 1989 proběhl v Československu zásadní politický převrat, včetně kádrových otřesů.

V lednu 1990 jsem byl na základě zvláštního zákona kooptován do Federálního shromáždění ČSSR. Na rozmyšlenou mi dali přesně jednu hodinu. Poradil jsem se s manželkou, a co jsem nezkusil, nemohu posuzovat. A tak jsem řekl – ano. V letech 1990 – 1992 jsem zasedal v československém Federálním shromáždění (mimořádně, byl jsem 3. nejmladším poslancem ve 36 letech). Působil jsem ve výboru pro kulturu, sociální věci a zdravotnictví. Na konci roku 1992 přijala Česká národní rada společně se Slovenskou národní radou návrh zákona o rozdělení Československa. Ve federálním shromáždění prošel tento návrh zákona jen o tři hlasy z celkových tří set...

A tak jsem byl podle Zákoníku práce na 6 měsíců nezaměstnaný a na klinice mi bylo sděleno, že i z politických důvodů by nebylo dobré, abych žádal o návrat. To je totéž, jako když řeknete odsouzenému, že nemá žádat o milost. Odvolal jsem se, spor jsem vyhrál, plat mi byl doplacen, byl jsem přijat zpět do zaměstnání a dostával jsem práce a služeb, že by to jiného až mrzelo. Skuteční přátelé se ukázali být přáteli, někteří se stali bývalými přáteli a situace se pro mě velmi projasnila.

Bylo dvouleté období (1994–1996), kdy jsem stíhal pracovat v nemocnici, sloužit noční směny na jednotce intenzivní péče a brzy ráno odjíždět plnit funkci poslance, nyní Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Nevím, jestli to z dnešního pohledu stálo za tu míru zdraví, kterou jsem zaplatil, ale bylo zajímavé, prožívat toto hektické období.

V roce 1998 jsem společně se svým přítelem, známým psychiatrem Ivanem Davidem, tehdy ministrem zdravotnictví, sepisoval po nocích návrh reformy českého zdravotnictví. Jediný koncepční dokument, který za 25 let z tohoto ministerstva vyšel, ale byl prý příliš socialistický. V roce 1996, po mimořádných parlamentních volbách, jsem požádal o osvobození od nočních služeb na jednotce intenzivní péče, ale pondělní kardiologickou ambulanci jsem si zachoval až do roku 2012. Od roku 1996 do roku 2004 jsem působil v Parlamentu České republiky jako místopředseda výboru pro zdravotnictví a sociální otázky a v červnu v roce 2004 jsem se stal poslancem Evropského parlamentu, kde působím již 3. období. Ať už to bylo ve výboru pro životní prostředí, bezpečnost potravin a léčiv nebo v současné době ve výboru

právním a výboru pro vnitřní trh EU, snažím se o uplatnění lékařského pohledu na tyto otázky. V současném období jsem se navíc stal místopředsedou v delegaci pro spolupráci Evropské unie s Ruskem.

V uplynulých letech se nám podařilo na půdě Evropského parlamentu prezentovat dvě velké výstavy a to k 50. výročí založení Ruské univerzity přátelství národů, ke kterému mě pojí zvláštní vztah (můj první učitel ruštiny A. F. Konopjolkin byl asistentem katedry ruštiny na této univerzitě, kde se učili ruštinu všichni zahraniční kosmonauti, kteří létali a létají na sovětských kosmických lodích). Zatím poslední výstava v roce 2013 byla věnována 70. výročí vítězství ve Stalingradské bitvě. Ten, kdo si umí představit, v jaké rusofobní atmosféře v Evropském parlamentu pracuji, může si domyslet, jak těžké je dosáhnout takových výsledků.

90. léta představovala pro naši „alma mater“, ale i pro život každého z nás velmi těžký a bolestivý předěl. Tato propast ale byla překonána. Poprvé jsem do Volgogradu přijel v roce 2004. Byl jsem rád, že i moji učitelé a přátelé v roce 2013 navštívili Českou republiku a mohl jsem jim připravit zajímavý program. Od té doby přijíždím do Volgogradu pravidelně a rád.

Chtěl bych touto cestou poděkovat za velkou čest, že jsem byl pozván na oslavy tohoto významného výročí a chtěl bych popřát univerzitě mnoho dalších úspěšných studentů a studentek.

Chtěl bych poděkovat všem svým učitelům, kteří mě připravovali nejen pro povolání lékařem, ale i pro život.

Administrativě univerzity patří mé speciální poděkování, že i po 30. letech našla mého spolužáka Ivana Senčenka.

Vzkaz budoucím studentům je velmi jednoduchý: „Pokud necítíte lékařský stav jako poslání, raději medicínu nestudujte. Medicína je někdy dobrý byznys, ale především je to povolání, ve kterém dáváte druhým svůj čas, naději a kus svého života, to peníze nevyváží.“

Druhé sdělení vám budoucím lékařům: „Poskytujte podle svého nejlepšího vědomí a svědomí pomoc i těm, kteří by kvůli své nezasloužené bídě jinak umřeli.“

Třetí poslání: „Vždy platí a budou platit pravidla Salus aegrotum primus lex est, Nihil non nocere...“

Původně určeno pro sborník Volgogradské lékařské univerzity.

Jiří Maštálka

EVROPSKÁ UNIE ZLEVA

Neprodejný výtisk (not for sale)

Vydáno s podporou frakce GUE/NGL v EP

Vytiskl (print) Typos, tiskařské závody s.r.o., závod Klatovy

2015